Ἑταιρεία Ἠπειρωτ. Μελετῶν

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ μας

● ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ● ΕΤΟΣ ΣΤ' ● ΦΥΛΛΟ 59 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1983 ● ΙΩΑΝΝΙΝΑ ● ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ 21 ●

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΚΑΙ Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

(Δοκίμιο σύγχρονου προβληματισμοῦ)

Του κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΛΑΖΑΡΟΥ

Ὅλοι οἱ Ζαγορίσιοι ποὺ κατοικοῦν στὴν Ἀθήνα, στὰ Γιάννενα καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ καθὼς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη κάποτε μέσα στὸ θάλαβα τοῦ χρόνου νὰ ἐπισκεφθοῦν λίγο ἢ πολὺ τὸ χωριό τους. Αὐτὸς ὁ νόστος τῆς παροδικῆς ἐπιστροφῆς στὰ πατρογονικὰ χώματα ὑπηρέτησε κυρίως

ἀπ' τὴν ἀγάπη ποὺ τρέφουν ὅλοι στὸ λατρευτὸ καὶ πλούσιο ἀπὸ βαθειὲς ἐμπειρίες Ζαγόρι. Τὸ ἀγαποῦν γιατὶ σ' αὐτὸ ἔζησαν καὶ ἐλπίζουν ὅτι θὰ ζήσουν τὴν ὀμορφιὰ τῆς φύσεως, τὴν περιπέτεια τῆς πορείας, τὴν ἀγωνία τοῦ κυνηγιοῦ καὶ τοῦ ψαρέματος, τὴν ἡσυχία τῶν δασῶν. Τὸ Ζαγόρι γι' αὐτοὺς δὲν εἶναι ἁπλῶς μιὰ ὡραία φύση εἶναι κυρίως καὶ προπαντὸς μιὰ Ἰδέα. Αὐτὴ ἡ Ἰδέα τοὺς ἀκολουθεῖ παντοῦ καὶ πάντοτε ἐμπνέοντας τὴν πίστη πρὸς τὸ καλύτερο, τὸ ὡραιότερο καὶ τὸ δικαιότερο σὲ συνάφεια τῆς συνεχίσεως τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ ζωντανοῦ στοὺς τελευταίους αἰῶνες Ζαγορίου. Τὸ Ζαγόρι ποὺ κάποτε πρόσφερε στὴν ὑπόθεση τοῦ πολιτισμοῦ ἀνθρώπους φωτισμένους καὶ σήμερα ἄμεσα ἢ ἔμμεσα εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσει τὸ παρόν. Οἱ Ζαγορίσιοι, λοιπόν, ποὺ ἐπισκέπτονται τὸ Ζαγόρι ὄχι ἁπλῶς ἀπὸ διάθεση τουρισμοῦ ἀλλὰ ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὴν κοιτίδα μιᾶς πολιτιστικῆς προσφορᾶς, στὸ Ζαγόρι θὰ βροῦν δυνάμεις ζωῆς καὶ ἐλπίδας. Ἐκεῖ θὰ ἀναβαπτισθοῦν στοὺς σκοποὺς τοῦ Πολιτισμοῦ ἔχοντας βαθειὰ κατανοήσει τὴ ἰσχέση λαϊκῆς παραδόσεως καὶ πολιτισμοῦ.

Ὅμως, ὑπάρχει τὸ ἑξῆς πρόβλημα: τὸ σημερινὸ Ζαγόρι εἶναι δυνατὸ ἀντικειμενικὰ νὰ προσφέρει στὸν ἐπισκέπτη τὰ ὅσα προαναφέρθηκαν; Κοινὴ διαπίστωση ὅλων εἶναι ὅτι τὸ Ζαγόρι μὲ τὰ παλειά του μεγαλεῖα καὶ τὶς δόξες δὲν ὑπάρχει πιά. Ὅλος ἐκεῖνος ὁ παραδοσιακὸς πολιτισμὸς οὐσιαστικὰ δὲ ζεῖ, ἁπλῶς μερικὰ στοιχεῖα του ἀκόμη ἐπιβιώνουν. Τὸ Ζαγορίσιο κανάλι τοῦ πολιτισμοῦ σιγὰ σιγὰ μετασχηματίσθηκε καὶ μετασχηματίζεται μέσα στὰ πλαίσια τῆς γενικώτερης πολιτιστικῆς ἐξέλιξης σὲ τεχνικὸ πολιτισμό. Αὐτὸ γίνεται κατανοητὸ ἀφοῦ ἀκόμη καὶ οἱ φορεῖς αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ, οἱ ἄνθρωποι τῶν χωριῶν μετοίκησαν καὶ συνεχίζουν νὰ μετοικοῦν στὶς πόλεις. Στὶς πόλεις γίνονται ἀστοί, ἐνστερνιζόμενοι τὸν τεχνικὸ πολιτισμό. Ἐδῶ θεωρῶ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ ἀναφέρω τὸν ἠρωϊσμὸ τῶν λίγων κατοίκων τῶν χωριῶν ποὺ μὲ πολλὲς καὶ ποικίλες δυσκολίες παραμένουν στὶς ἑστίες τους διατηρώντας ἔτσι τὰ χωριὰ μερικῶς ζωντανά. Ἴσως χρειάζεται ὅλος ὁ κόσμος τοῦ Ζαγορίου ποὺ αἰσθάνονται τὸ Ζαγόρι μέσα τους νὰ ἐπιχειρήσουν τὴν διατήρηση καὶ τὴν ἀναβίωση τῆς λαϊκῆς Ζαγορίσιας παράδοσης. Ὅπως σὲ ἄλλα μέρη τῆς πατρίδας μας ὁ τοπικὸς πολιτισμὸς διατηρεῖται καὶ ἐξελίσσεται, γιατὶ καὶ στὸ Ζαγόρι νὰ μὴ συμβαίνει τὸ ἴδιο; Σὰν χείμαρρο τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ ποὺ φέρνει τὴν κρίση τῶν ἀξιῶν καὶ τὴ μαζοποίηση τοῦ Ἀνθρώπου μποροῦν νὰ ἀνακόψουν μόνο οἱ ρίζες τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ποὺ ὑπάρχουν στοὺς τοπικοὺς παραδοσιακοὺς πολιτισμούς.

Στὴν πορεία τῆς ἀναζήτησης καὶ τῆς δυνατῆς ἀποκατάστασης τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Ζαγορίου σπουδαῖο ρόλο παίζει ἡ ἀγάπη τοῦ τόπου. Ὅταν ὁ τόπος δὲν εἶναι ξένος καὶ μακρινὸς ἀλλὰ οἰκεῖος τότε θὰ ἀναζητήσεις μὲ ζῆλο τὰ βαθύτερα μηνύματα καὶ τὶς προσφορές του στὸν πολιτισμό. Ἡ φύση τοῦ Ζαγορίου δὲν ἀφήνει ἀσυγκίνητο τὸν ὁποιοδήποτε ἐπισκέπτη του πολὺ περισσότερο τὸν Ζαγορίσιο κάτοικο καὶ προσκυνητή. Αὐτὴ ἡ φύση μιλάει στὴν καρδιά, δημιουργεῖ προβληματισμούς. Κάποτε σ' αὐτὴ μεγάλωσαν ὁλοκληρωμένα σπουδαῖες προσωπικότητες τοῦ Ἑλλαδικοῦ μορφωτικοῦ κινήματος τῆς Τουρκοκρατίας. Παρενθετικὰ ἀναφέρω τοὺς κύριους τόπους ἀνάπτυξης τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ ποὺ ἦταν ἡ Ἰωνία καὶ ἡ Ἀττικὴ μὲ τὰ θαυμάσια κλίματά τους.

Εἶναι κοινῶς παραδεκτὸ ὅτι βασικὸ στοιχεῖο τῆς ἀλλοτριώσεως τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἄρνηση τῆς φύσης. Ὁ Ἄνθρωπος στὴν προσπάθεια διεύρυνσης τοῦ χώρου ἀναπτύξεως καὶ ζωῆς του τελικὰ κατέκτησε ὅλη τὴ φύση ὑποτάσσοντας ὅλες σχεδὸν τὶς δυνάμεις της στὴ θέλησή του. Ὅμως σ' αὐτὴ τὴν κατάκτηση δὲν σεβάστηκε τὴν αὐτοτέλεια τῆς φύσης καὶ τὴ διέστρεψε. Τελικὰ δημιούργησε στοὺς καιροὺς μας τὴν τεχνικὴ φύση. Ἔτσι δημιούργησε δικό του πλαίσιο ζωῆς π.χ. ἡ ζωὴ τῶν πόλεων μέσα στὸ τσιμέντο. Ἡ τεχνικὴ φύση ἐγκλωβίζει τὸν Ἄνθρωπο στὰ γρανάζια της, διαστρέφοντας ἔτσι τὴν ἴδια τὴν ἀνθρώπινη ζωή. Ἡ φύση στὴν ἀποπομπή της ἀντιδρᾶ ἔμμεσα στὸν κατακτητὴ Ἄνθρωπο γιατὶ ὅπως ξέρουμε ὁ ἄνθρωπος ὅταν φύγει ἀπὸ τὴ φύση βρίσκεται ἔξω τῶν ὑποδομῶν τῆς ζωῆς. Ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς στὴν αὐταρχική του διόρθωση καταστρέφει τὸ περιβάλλον ποὺ ἀποτελεῖ ὄχι μόνο χῶρο ἀνάπτυξης τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ. Διαστρέφοντας τὴ φύση ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς διαστρέφει τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο. Αὐτὸ ἐξηγεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξη τῶν ψυχασθενειῶν στοὺς σημερινοὺς ἀνθρώπους τῶν πόλεων.

Ἡ Οἰκολογία σήμερα ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ βασικώτερα προβλήματα τοῦ Ἀνθρώπου. Ὅλοι μας βλέπουμε τὴν ἀρνητικὴ συνέπεια τριέων τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ στὴ λειτουργία διαφόρων συστημάτων ζωῆς στὴ φύση. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελοῦν ἡ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 10η ΣΕΛ.

Γύρω ἀπ' τὴν 21 Φλεβάρη τοῦ 1913

ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ

ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

Συμπληρώνονται φέτος ἑβδομήντα χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ἔσπασε ἡ ἁλυσίδα τῆς μακρόχρονης Τούρκικης σκλαβιᾶς καὶ τυραννίας γιὰ τὰ Γιάννινα καὶ κατὰ συνέπεια καὶ γιὰ τὸ Ζαγόρι μας. Ἑβδομήντα χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ὁ λαμπρὸς ἥλιος τῆς λευτεριᾶς φώτισε ἐθνικὰ τὸ Ζαγορίσιο μας χῶρο. Δικαιολογημένα πανηγυρίζουμε στὶς 21 τοῦ Φλεβάρη τὴ μέρα τῆς χρονογύριστης Ἐθνικῆς μας χαρᾶς. Πανηγυρίζουμε τὴ μέρα αὐτὴ τὸ χρονικὸ ὁρόσημο δυὸ διαφορετικῶν ἐποχῶν καὶ ἐθνικῶν καταστάσεων. Χρονικὸ ὁρόσημο, ποὺ ἔκλεισε ἡ σκληρὴ καὶ μαύρη ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἄνοιξαν καινούριες σελίδες γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Ἠπειρωτικοῦ χώρου, σελίδες κάτω ἀπὸ τὴ σκιὰ τῆς γαλανόλευκης. Χαιρετίζουμε πανηγυρικὰ αὐτὴ τὴ μέρα σὰν μέρα ποὺ παραδόθηκαν τὰ κλειδιὰ τοῦ Μπιζανιοῦ στὰ νικηφόρα Ἑλληνικὰ στρατεύματα ποὺ ὕψωσαν τὴ σημαία στὰ θρυλικὰ Γιάννινα ἀπ' ὅπου σκόρπισε αὐτὴ στὸν Ἠπειρωτικὸ ἀέρα τὰ μηνύματα τῆς λευτεριᾶς καὶ τῆς μεγάλης Ἐθνικῆς χαρᾶς.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἐρχομοῦ τῆς χρονογύριστης χαρᾶς, ὄχι μόνο θὰ γραφτοῦν πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα γύρω ἀπὸ τὴν πολιορκία τοῦ Μπιζανιοῦ καὶ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Γιαννίνων, ὄχι μόνο θὰ τραγουδηθοῦν τραγούδια λευτεριᾶς ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν σχολειῶν μας, ὄχι μόνο θὰ χτυπήσουν χαρούμενα οἱ καμπάνες καὶ θὰ ψαλοῦν δοξολογίες, ἀλλ' ἀκόμα στὴ μνήμη πολλῶν ἀπὸ μᾶς, ποὺ εἴμαστε ἡλικιωμένοι, θὰ ζωντανέψουν θύμησες ἀπὸ ποικίλα γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Πρέπει ὅλοι νὰ τὸ ξέρουμε καὶ βέβαια τὸ ξέρουμε, πὼς ἡ λευτεριὰ δὲ χαρίζεται, ἀλλὰ καταχτιέται. Καταχτιέται

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 12η ΣΕΛ.

ΑΠΟΨΕΙΣ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ὅπως εἴχαμε προβλέψει δεν διατέθηκαν χρηματικά ποσά στο πρόγραμμα έργων της Νομαρχίας 1983 για την τουριστική ανάπτυξη του Ζαγορίου και για τη διάσωση ή συντήρηση των ανεκτιμήτου αξίας πολιτιστικών και θρησκευτικών θησαυρών του.

Η συνέχιση της εγκατάλειψης θάχει το γνωστό σ' όλους μας αποτέλεσμα. Την ερήμωση και την καταστροφή των πολύτιμων αυτών θησαυρών.

Εξαίρεση η χορήγηση 22,4 εκατομμυρίων στις 4 κοινότητες του Προγράμματος αναπτύξεως Δασικών χώρων για την κοινονική τους υποδομή σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της χώρας μας προς την επιδοτούσα το πρόγραμμα Διεθνή Τράπεζα.

Ο κ. Νομάρχης ας επανεξετάσει το πρόβλημα. Τον παρακαλούμε.

◆

ΟΙ ΔΑΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΒΙΟΛΙ ΤΟΥΣ

Μας κατήγγειλαν ὅτι οι δασικές υπηρεσίες δεν δέχονται τις δικαστικές αποφάσεις που αναγνωρίζουν τα ιδιόκτητα δασοτεμάχια.

Πριν επανέλθουμε σ' αυτό το θέμα και προχωρήσουμε ὁπως εμείς νομίζουμε θέλουμε να μάθουμε τις απόψεις της Διεύθυνσης Δασών Νομαρχίας Ιωαννίνων.

◆

ΝΕΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Η Διοίκηση του ΟΤΕ ανακοίνωσε με τα μέσα ενημέρωσης ὁτι το 1983 θα τοποθετηθοῦν δεκάδες χιλιάδων νέων τηλεφώνων σε περιοχές της χώρας και βέβαια τα περισσότερα στην Αττική.

Για τα χωριά του Ζαγορίου που και η στοιχειώδης τηλεφωνική επικοινωνία είναι προβληματική, ὀχι μόνο δεν προβλέπεται η τοποθέτηση νέων τηλεφώνων, αλλὰ οὐτε έχουν συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα των επομένων χρόνων.

◆

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ Η ΑΝΑΓΚΗ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Ο δρόμος από Αρίστη προς Πάπιγκο έχει ανάγκη σηματοδότησης και οι απότομες στροφές του δρόμου απαιτοῦν άμεση τοποθέτηση προστατευτικών κιγκλιδωμάτων για την πρόληψη θανατηφόρων ατυχημάτων εξ αιτίας των βαραθρώσεων.

Κάθε καθυστέρηση είναι επικίνδυνη για τη ζωή των ταξιδιωτών και η ευθύνη των αρμοδίων είναι μεγάλη.

ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Στην Ελλάδα υπάρχουν 2.000.000 συσκευές τηλεοράσεως και οι ...συνδρομητές της 4.300.000.

Αν και συνδρομητής είναι ο πολίτης που για παρεχομένη υπηρεσία πληρώνει ένα ποσό για την κάλυψη της δαπάνης της.

Κανένας δεν πληρώνει ρεῦμα ἡ το πάγιο του τηλεφώνου εὰν δεν έχει ηλεκτρικό ἡ τηλέφωνο σπίτι του, ὁμως οι Ζαγορίσιοι ὁπως και οι ἀλλοι Ἕλληνες πληρώνει στην ΕΡΤ αν και δεν έχουν ὀχι μόνο τηλεόραση και τηλεοπτική κάλυψη ὁπως συμβαίνει σε πολλά χωριὰ μας, κατὰ παράβαση του Συντάγματος που στο ἄρθρο 78 παράγρ. 1 αναφέρει:

«Ουδείς φόρος επιβάλλεται και εισπράττεται άνευ τυπικοῦ νόμου καθορίζοντος».

Έχουμε κατὰ συνέπεια δὺο αντισυνταγματικές παραβάσεις. α) Δεν πληρώνουμε συνδρομὴ αλλὰ φόρο αφοῦ δεν έχουμε αντιπαροχὴ και β) Δεν υπάρχει σχετικὸς νόμος, οὐτε στα ἐσοδα του προ'υπολογισμοῦ αναφαίρονται τα ἐσοδα μια και πρὸκειται περὶ φόρου που πληρώνουν και ὀσοι δεν έχουν τηλεόραση ἡ δεν έχουν τηλεοπτικὴ κάλυψη.

◆

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

Στη σελίδα 15 δημοσιεύουμε απόσπασμα επιστολῆς γονέων 15 μαθητῶν που παραπονοῦνται γιατὶ τα παιδιὰ τους δεν ἐχουν τη δυνατότητα να φοιτήσουν στο Γυμνάσιο Τσεπελόβου από ἐλλειψη χώρου διαμονῆς.

Για την κάλυψη της παραπάνω ἐλλειψης εκατομμύρια δαπανήθηκαν για την ανέγερση της Μαθητικῆς Εστίας Τσεπελόβου και ὁμως ὑστερα από απόφαση του Εθνικοῦ Ιδρύματος δεν λειτουργεῖ, με τη δικαιολογία ὁτι δεν υπάρχει μεγάλος αριθμὸς οικοτρόφων.

Και διερωτώμεθα πως προδίκασε το Ἱδρυμα το ποσοστὸ των οἰκοτρόφων πριν λειτουργήσει η εστία του;

Νομίζουμε πως ο αριθμὸς των οικοτρόφων θα οριστικοποιηθεῖ, ὁταν η Εστία λειτουργήσει και εξασφαλίσει στους οἰκοτρόφους μια ἀνετη και σύγχρονη διαμονή. Παράλληλα θα πρέπει και το Γυμνάσιο Τσεπελόβου να παρέχει την μόρφωση που παρέχουν τα Γυμνάσιο ὀλων των αστικῶν κέντρων.

Το ὕψος της δαπάνης που απαιτεῖται για τη λειτουργία της Εστίας εἶναι ασήμαντο (2-3 γυναῖκες πέρα από το Διευθυντὴ και Διαχειριστὴ που ἡδη υπηρετοῦν) μπρος στην Εθνικὴ ζημιὰ απ' την υποχρέωση των αγροτῶν να μεταφέρουν τα νοικοκυριὰ τους στα αστικὰ κέντρα για να μορφώσουν τα παιδιὰ τους.

● Στο επόμενο φύλλο μας θα αναφέρουμε τις ενέργειες που γίνονται για τη λειτουργία της Εστίας.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ὁ κ. Κώστας Π. Λαζαρίδης πρὸ κειται νὰ συγγράψει βιβλίο, στὸ ὁ ποίο θὰ περιληφτοῦν μὲ χρονολογικὴ σειρὰ καὶ τάξη ὁλα τὰ περιστατικὰ, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἱστορία τοῦ Ζαγορίου κατὰ τὸ χρονικὸ διάστημα, ποὺ βάστηξε ἡ πολιορκία τῶν Γιαννίνων στὸν πόλεμο τοῦ 1912—1913 καὶ κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ τόπος μας ὑπόφερε ἀφθονα δεινὰ ἀπὸ τοὺς λυσσαγμένους Τούρκους.

Παρακαλοῦνται οἱ συμπατριῶτες μας, ὁσοι μποροῦν, νὰ βοηθήσουν γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ, στέλνοντας στὴν ἐφημερίδα μας ὁσα χρήσιμα στοιχεῖα γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ καέχουν, ἤτοι: περιγραφὲς γεγονότων ἀπὸ γραπτὲς πηγὲς καὶ ἐνθυμήσεις ἢ μαρτυρίες ἀτόμων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ σχετικὲς φωτογραφίες ἀπὸ τὰ καταστρεμμένα χωριὰ, πρὶν ἀπὸ τὸ κάψιμὸ τους, καὶ πέτοιες προσώπων ποὺ σκοτώθηκαν ἢ ἐδρασαν κατὰ κάποιον τρὸπο στὸ διάστημα αὐτὸ.

Ἐξυπακοὺεται πὼς οἱ φωτογραφίες θὰ ἐπιστραφοὺν στοὺς κατόχους τους, μέσα σ' ἕνα μήνα, τὰ δὲ ὀνόματα τῶν συνεργατῶν θὰ ἀναγραφοὺν ὑποχρεωτικὰ στὸ σχετικὸ βιβλίο.

«Τὸ ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Σὲ εἰδικὴ τελετὴ στὸ Ξενοδοχεῖο ΧΙΛΤΟΝ Ἀθηνῶν ὁ ὑπουργὸς Ἐρευνῶν καὶ Τεχνολογίας κ. Λιάνης ἀπένειμε τὸ ἀργυροῦν μετάλλιον ἀξίας ἐρεύνης καὶ ἐφερεύσεως «Ἀρχιμίδης» στὸν Παπιγκιώτη γεωπόνο κ. Χρήστο Τσίλη.

Ἡ δὲ Διοίκηση τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζας τοὺ ἀπένειμε τὸ ποσὸ τῶν 25.000 δρχ. σὰν ἐπαθλο γιὰ τὴν ἀνακάλυψη φαρμάκου γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς ἀκαριάσεως τῶν μελισσῶν. Ἐφεὑρεση γιὰ τὴν ὁποία Γερμανικὸς Οἶκος ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν ἀγορὰ της καὶ ἐκμετάλευση.

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Δύο μαθηματικοὶ ἡ Ἀγγυ Κίμωνος Κυριαζὴ ἀπὸ Φραγκάδες καὶ ὁ Γιώργος Σ. Κακαρελίδης μὲ μεταπτυχιακὲς σπουδὲς σὲ Ἀγγλία καὶ Ἀθήνα, ἱδρυσαν τὴν PROGRAM E.Π.Ε. Ἑταιρεία Ὀργάνωσης, Μηχανογράφησης καὶ Πληροφόρησης Ἐπιχειρήσεων στὴν ὁδὸ Χαριλάου Τρικοὺπη 26 στὰ Γιάννινα.

Μὲ πρωτοβουλία τους στὶς 4-5-6 Φεβρουαρίου ὀργάνωσαν μὲ συμμετοχὴ τῆς Τράπεζας Κρήτης κ.ἀ. τὴν πρώτη Ἔκθεση Μηχανοργάνωσης καὶ ηλεκτρονικοὺ ἐξοπλισμοὺ στὰ Γιάννινα.

Τὴν ἔκθεση ἐπισκέφτηκαν οἱ Ἀρχὲς τῆς πόλης, ὁ ἐπιχειρησιακὸς καὶ ἐπιστημονικὸς κόσμος τῆς Β.Δ. Ἑλλάδος.

Λεπτομέρειες μὲ εὐγενέστατα σχόλια ἔγραψαν οἱ ἐφημερίδες τῆς Ἠπείρου.

Τοὺς συγχαίρουμε καὶ τοὺς εὐχόμαστε καλὴ σταδιοδρομία.

«Τὸ ΖΑΓΟΡΙ μας»

Πῆρε τὸ πτυχίο τοὺ βιομηχανικοὺ Τοπογράφου ἀπὸ τὴν Πολυτεχνικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης ὁ συμπατριώτης Δημήτριος Εὐαγγέλου Καλογήρου.

— Καλὴ σταδιοδρομία.

ΑΞΙΕΠΑΙΝΗ ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ὁ γιατρὸς καὶ σύμβουλος τῆς Ριζαρείου Σχολῆς Θωμὰς Βαλάσσης διέθεσε γιὰ τὴ βράβευση μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ποὺ διακρίθηκαν κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1982—83 σὲ ἐπιμέλεια, τὸ ποσὸ τῶν 66.500 δρχ. ὡς ἑξῆς:

α) Γιὰ τὴ βράβευση μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου Μονοδεντρίου 10.000 δρχ.

β) Γιὰ τὴ βράβευση μαθητριῶν τῆς Ριζαρείου Χειροτεχνικῆς Σχολῆς Μονοδεντρίου 10.000 δρχ.

γ) Γιὰ τὴ βράβευση μαθητριῶν τῆς Λαμπριαδείου Σχολῆς Ἐπάνω Σουδενῶν 10.000 δρχ.

δ) Γιὰ τὴ βράβευση μαθητῶν τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησ. Σχολῆς 20.000 δραχμὲς.

ε) Γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοὺ ταμείου ἀλληλοβοηθείας μαθητῶν τῆς Ριζαρείου Ἐκκλ. Σχολῆς 16.500 δρχ.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΙΕΡΕΑ

ΗΛΙΟΧΩΡΙ: Στὶς 3 Φεβρουαρίου χειροτονήθηκε στὴ Μητρόπολη Ἰωαννίνων ἱερέας ὁ Θεόδωρος Χρ. Κύρος ἀπὸ τὴ Λάϊστα καὶ τοποθετήθηκε στὴν ἐνορία Ἡλιοχωρίου.

Τοὺ εὐχόμεθα καλὴ ἱερωσύνη.

Τ.Π.

Ἀνθολογία Ζαγορίσιων συγγραφέων

ΔΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΣΤΗΝ ΚΟΨΗ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

(ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ)

Σέρνονταν ὀκνὰ ἡ φάλαγγα στὰ βουνὰ καὶ εἶχαμε ὅλοι τὶς πληγές μας. Ἔτσι πρωτογνώρισα τὰ δάση τῆς Τύμφης. Ἔσερνα τὰ εἴκοσι τρία μου χρόνια στὴν κόψη τοῦ ξυραφιοῦ. Ἀπὸ τὴ μιὰ ὁ λυσσασμένος θυμὸς γιὰ τὸ ἄδικο τῆς περιπέτειας, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ ψυχικὴ καὶ ἰδεολογικὴ μόνωση. Ὅλα ὁδηγοῦσαν στὸ γκρεμό. Μοῦ χρειάζονταν ἀντιστύλι καὶ γύρα μου —στοὺς ἄλλους— δὲν τὸ βρισκα (μονόχνωτοι στὶς ἰδέες τους, ἰδιοτελεῖς, σκιαγμένοι). Τὸ δεύτερο βράδυ τῆς ὁδοιπορίας πρὸς τὴ Λάϊστα, βρέθηκα ξαπλωμένος ἀνάμεσα σὲ δυὸ ρετάλια. Παστωμένα σαράντα, πάνω - κάτω, κορμιά. Ἀνάσαινα μὲ κόπο στὴ βύχα καὶ θυμόμουν: τὸ ἄγριο φίλημα τῆς μάνας μου σὰν τὴν ἔσπρωξαν ἀπὸ κοντά μου, τὸν ἀνθρωπάκο ποὺ εἶχε τὴν τόλμη νὰ μοῦ πετάξει ἕνα πάκο καπνό, ὕστερα τοὺς κατακτητές, τὴ μισαλλοδοξία. Τότε, λοιπόν, ἦταν ποὺ ὁ πλαϊνός μου, ἄρχισε νὰ κλαίει κάτω ἀπὸ τὸ σκέπασμα. «Θὰ μᾶς σκοτώσουν», ἔλεγε ἀνάμεσα σὲ ἀναφυλλητά. «Θὰ μᾶς σκοτώσουν, πιὲς» καὶ ψαχουλευτὰ μοῦ ἔβαλε στὰ χέρια παγούρι μὲ τσίπουρο. Ἦταν μεθυσμένος. Μοῦ ἔδινε τὴν ἐντύπωση τεράστιου ποντικοῦ τουμπανιασμένου ἀπὸ πανούκλα. Πετάχτηκα ὀρθός. Ἔσπασα τὸ τζάμι. Ἡ χινοπωριάτικη ψύχρα ἦταν σὰν τὸ τελευταῖο ἄγριο φίλημα τῆς μάνας μου. Ἀπὸ τὸ χέρι ἔσταζαν αἵματα. Κύτταξα τὸ πράσινο φεγγάρι μέσ' ἀπὸ τὰ δάκρυά μου καθὼς ψήλωνε πάνω ἀπὸ τὸ δάσος, τὸ δάσος ποὺ σέρνονταν μακριὰ καὶ χάνονταν στὴν πελώρια φωτεινὴ σπηλιὰ τοῦ ὁρίζοντα.

Τὴν ἄλλη μέρα βουλιάξαμε στὰ δάση. Ἦταν κάτι τὸ θαυμάσιο. Ἡ ψυχικὴ ταλαιπωρία ἔσβησε. Μνήμη δὲν ὑπῆρχε· μονάχα ἡ ὅραση ἔτρεχε στοὺς κορμοὺς σὰν σκίουρος. Ἄνθισε τὸ χαμόγελο σπάζοντας τὰ τεζαρισμένα πρόσωπα. Ὅλα ἦταν ἐγκάρδια. Ἡ ψυχὴ τοῦ δάσους μᾶς ἔπαιρνε σὲ κόσμο μαγείας· στὴν διειρώδη μάρσιπό του ἀργοσαλεύαμε ἀγνισμένοι. Τὸ ὡραιότερο ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ δάση εἶναι ἡ σιωπή, πελώρια γλυκιὰ σιωπὴ σὰν τῶν παύσεων τῆς μουσικῆς. Πότε - πότε, τρίζανε χαρούμενες οἱ φλοῦδες, σκάζανε ἀπὸ ὑγεία ἢ ἀναστέναζε ὁ ἄνεμος στὸ σταυρὸ τῆς κορφῆς τῶν δέντρων. Οἱ ἀντάρτες ξέχασαν τὴν ἀσφυχτικὴ ἐπιτήρηση, ὁ πανουκλιασμένος τὸν πανικό του, κι ἐγὼ —ὁ νεώτερος τοῦ καραβανιοῦ— πήγαινα ἀνάλαφρος σὰν σπόρος κουκουναριοῦ. Ἐδῶ ἡ μονιὰ τῆς ἀρκούδας. Ἀκακο ζωντανὸ ποὺ ρημάζει χωράφια, δέντρα κι ἀμπέλια. Συνάντησα τὸ κουφάρι της γελοιοποιημένο, γιομάτο σάπιο χορτάρι, περγέλιο τῶν σκυλιῶν. Ἀργότερα μοῦ διηγήθηκαν —παιδιὰ καὶ γριὲς— χαριτωμένες ἱστορίες: Ἦταν, λέει — ἀπὸ πρῶτο στόμα ἡ ἱστορία— λιβάδι μὲ ξινομηλιὲς τριγύρα. Πῆγε ἡ βιάστα (νύφη) νὰ μαζέψει χορτάρι. Ἡ ἀρκούδα ἀπὸ τὸ κλαρὶ τῆς πέταξε ξινόμηλα. Ἡ νύφη φώναξε τὸ φτιόρλου (παιδὶ) νὰ μὴ τὴν πειράζει. Μὰ τὸ παιδὶ δὲν ἀποκρίθηκε καὶ τὰ ξινόμηλα πέφτανε στὸ κεφάλι της. Ζύγωσε γελώντας ἡ νιόνυφη καὶ σκαρφάλωσε ἀνέμελα. Στὸ παραπάνω κλαρὶ ἡ καφετιὰ ἀρκούδα γκρίνιασε· τὸ ἀρκουδάκι της σκάλωσε κατάκορφα. Ἡ νιόνυφη ἔσκουξε κατρακυλώντας: «ἀγόνια» (ἔλα γρήγορα). Τὴν ἄκουσε ὁ κυνηγός. Τὸ μολύβι ξέσκισε τὰ πλευρὰ τοῦ ζωντανοῦ ποὺ πέφτοντας βαρειὰ σύρθηκε οὐρλιάζοντας κι ἅρπαξε τὴν ποδιὰ τῆς νιόνυφης. Τὴν κύλησε στὸ χορτάρι κι ὅπως ἡ ἀνάσα του ζύγωνε καυτὴ στὸ γυναικίσιο λαιμό, τὸ ἀρκουδάκι θρηνώντας μπῆκε μεταξὺ θεριοῦ κι ἀνθρώπου σώζοντας τὴ βιάστα. Ἐκείνη τὸ περιμάζεψε, τ' ἀγάπησε σὰν παιδί της. Πέρασαν οἱ καιροί· ἡ ὄμορφη «φιέτα» (κοπέλλα) ἔγινε «μονάσια» (γριὰ) μ' ἕνα τριμμένο σεγκούνι. Σκουπίζοντας τὰ θαμπωμένα μάτια της μὲ τὴν ἄκρη τοῦ κεφαλομάντηλου πρόσθεσε: «Ἡ ἀρκούδα εἶναι καλό, θεοτικὸ θηριό· τὸ λύκο νὰ σκιάζεσαι σὰ λάχουν χιόνια».

Ἐδῶ τὸ ὑψόμετρο ἀπὸ χίλια καὶ πάνω, τὸ Θιβὲτ τῆς Ἑλλάδας: Βλαχοζάγορα, Μέτσοβο, Κόνιτσα· γι' αὐτὰ θὰ σᾶς πῶ. Τὰ περπάτησα νηστικός, ψειριάρης, ἐλεεινός, μὰ καὶ γιομάτος ποιητικὸ θάμπωμα.

Κατηφορίζοντας στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Μόρφας βρεθήκαμε στὴ Βωβοῦσα ποὺ τὴν ἔκαψαν οἱ Γερμανοί. Τὸ παγοκόκκαλο τῆς Πίνδου γνώρισε τὸν πιὸ ἄνριο πόλεμο.

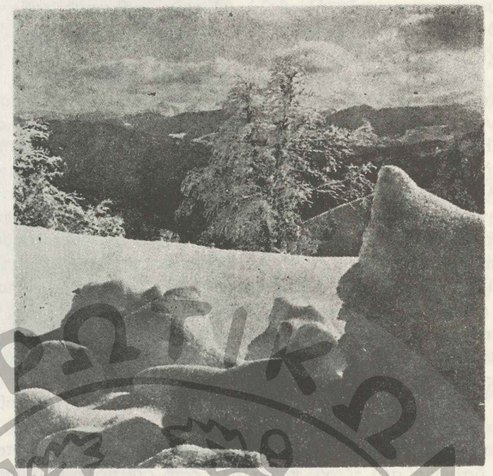

«Ἐδῶ ἡ μονιὰ τῆς ἀρκούδας...»

Δέκα ὁλάκερα χρόνια κράτησε τὸ φονικό. Σπάρθηκαν οἱ λαγκαδιὲς ἀπὸ στέρνα παιδιῶν ποὺ κλείνανε ἀγάπες καὶ κάτω ἀπὸ τὰ ἐλατόδεντρα θὰ δῆς τὸ ζαρκάδι ν' ἀντικρύζει συλλογισμένο πυραμίδες νεκροκεφαλῶν. Ἀζήτητα κι ἀνώνυμα κόκκαλα σὰν τὴν πέτρα, μὰ καὶ ἡ πέτρα, σ' αὐτὸ τὸ κοκκινόχωμα, ἔχει κάποια ζήτηση! Καὶ μόνον ὁ εὐφάντασος στρατοκόπος πάει νὰ ξεδιαλύνει στὸ χτύπημα τοῦ ἀγέρα κάποιο κρυφὸ ἀπομεινάρι: ἡρωϊκὴ ἀνάσα, πλατάγισμα φλάμπουρου. Ἀργότερα πῆγε ἡ μνήμη μου κάπου ἐκεῖ, κούρνιασε καὶ μοιρολόγησε σὰ νεκροπούλι:

«Τὸ χιῶτο τῆς καλοκαιριᾶς —σὰν τὸ κερὶ λιώνει ἡ καρδιά—,
τὸ χιῶτο τῆς καλοκαιριᾶς, τῶν ἀηδονιῶν τὰ πέφερα
τρυποῦν τὴ γῆ τὰ φέρουνε στὴ χλαίνη σας λουλούδια,
ν' ἀδειάσουν στὰ πηλήκια τῆς χαραυγῆς τὸ χρῶμα
κι' ἕνα μαντήλι δάκρυα ἀπὸ τὸν πάνω κόσμο».

Ὡς ἐδῶ φτάσανε οἱ Ἰταλοὶ τὸ '40, ὡς τὸ γεφύρι ποὺ ἑνώνει τὶς δυὸ συνοικιὲς τῆς Βωβούσας.

Θυμοῦμαι κάτι ψηλόκορμους ἄντρες — ἕνα μπόϊ πιὸ πάνω ἀπὸ τοὺς δικούς μας, ποὺ φέριανε, σὰν ἤμουν μικρός, ξυλεία καὶ τὴ στοιβάζανε στὸ μεσοχώρι μας στὴ Δοβρὰ

⟶

γιὰ νὰ τὴ φορτώσουν τ' αὐτοκίνητα. Τοὺς ἔβλεπα καὶ μετροῦσα μὲ κόπο τὰ δάχτυλα τῶν χεριῶν τους, γιατὶ μοῦ φάνταζαν ὑπερφυσικά. Τὸ ἴδιο καὶ τὸ κεφάλι τους: στρογγυλό, ἡλιοψημένο, δυνατὸ πάνω στὸν ταυρίσιο λαιμό τους. Κάτω ἀπὸ τὴ σκούρα φουστανέλλα τους κατέβαινε ὡς τὸν ἀστράγαλο ἡ ἐφαρμοστὴ στοὺς μηροὺς καὶ στὶς κνῆμες βράκα καὶ στὰ πόδια μεγάλα καλιγωμένα τσαρούχια. Ὅπως ἐμεῖς παίζαμε τὶς λιανόβεργες, ἔπαιζαν αὐτοὶ μὲ κυκλώπια δύναμη τὰ μεγάλα δοκάρια ἢ τιθάσευαν τ' ἄγρια, γιναταμένα μουλάρια τους. Κάθονταν κάτω ἀπὸ τὸ πλατάνι καὶ κατέβαζαν μὲ δυὸ δαγκωματιὲς ὁλάκερες φέτες ψωμί· τ' ἄσπρα δόντια τους ἄλεθαν σὰ μυλόπετρες, ὅλα στὴ σειρά. Ὕστερα ἀνάγερναν τὸ κεφάλι καὶ πίνανε κρασὶ ἀπὸ τὶς ξύλινες τσότρες τὶς κεντημένες μὲ καρφάκια. Τὸ κρασὶ γουργούριζε στὸ λαρύγγι τους, ὅπου ἀνεβοκατέβαινε τὸ μῆλο τους σὰν τὴ γροθιά μας. Φυσιογνωμίες γνωρίζαμε μονάχα· ἦταν σιωπηλοί, ἴσως μονόχνωτοι, ἄντρες τοῦ δάσους. Δὲν μᾶς χάιδεβαν ποτέ, μὰ κι οὔτε μᾶς χούγιαζαν ὅταν σταυρώνοντας τὰ μαδέρια τους κάναμε τραμπάλες. Περιμέναμε τὰ καραβάνια στὸ ἔμπα τοῦ χωριοῦ μας καὶ τὰ ξεπροβοδίζαμε μακρύτερα. Ὕστερα τὰ κοιτάζαμε ποὺ χάνονταν στὴν ἡλιοβολὴ μὲ τοὺς μυθικοὺς καβαλλάρηδες καὶ μιὰ θλίψη σὰ χνούδι πεταλούδας πασπάλιζε τὴν ψυχή μας.

Φυλὴ γιγάντων. Λέγεται πὼς εἶναι ἀπόγονοι τῶν Ρωμαίων ποὺ γιὰ νὰ ἐλέγχουν τὶς διαβάσεις τῆς Πίνδου εἶχαν ἐγκαταστήσει φρουρές. Καὶ ἡ ἱστορικὴ μνήμη —διατηρημένη ἀπὸ τὴν κουτσοβλάχικη γλώσσα καὶ τὴ συστηματικὴ Ρουμάνικη προπαγάνδα— ἔγινε πράξη ἀπὸ μερικούς: Θέλησαν νὰ συστήσουν τὸ Καντόνι τῆς Πίνδου, κρατίδιο στὴν ἔκταση τοῦ Λουξεμβούργου. Ἀνοησίες. Μιὰ ἁλυσίδα χωριῶν μιλοῦν τὴν ξένη ἄγραφη γλώσσα. Αὐτοὶ οἱ ἄμοιροι ταπεινοὶ ξωμάχοι δὲν εἶχαν ἄπλαντες γιὰ νὰ δοῦν πόσο μακρυά τους ἦταν τὸ Βουκουρέστι καὶ ἡ Ρώμη, μὰ ἔπρεπε νὰ εὐθυγραμμίζονται μὲ τὴ στάση πολλῶν τέκνων τους ποὺ δίδαξαν τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα ἢ ὕψωσαν σὲ πανελλήνια ἐκτίμηση τὴν Ἠπειρωτικὴ φιλογένεια. Ἀλλοῦ ἀνήκει τὸ βάρος τοῦ κρίματος: στὴν πολιτεία μας.

Λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ βράδυ κοιμηθήκαμε στὴ Βωβοῦσα. Οἱ κάτοικοι, δεσμῶτες καὶ κρατούμενους μᾶς φίλεψαν στ' ἄκαγα σπίτια τους. Παχιές, φλοκερὲς βελέντζες, κούτσουρα δαδένια στὸ τζάκι, πατώματα ἀπὸ ρόμπολο ποὺ μοσχοβολοῦσε ρετσίνι. Στατικὴ ἡ κοινωνία τους ὅλο ὑγεία, ἀποξεχασμένη στὰ δάση. Ἄντρες ποὺ ὁλημερὶς πελεκοῦνε κορμοὺς γιὰ σκάφες καὶ βαρέλια. Οἱ γυναῖκες βάφουν μὲ φυτικὰ χρώματα, ὑφαίνουν ἢ μοιρολογοῦνε ξενόγλωσσα (πόσο μοῦ ράγισαν τὴν καρδιὰ μοιρολογίστρες τοῦ Μετσόβου πάνω ἀπὸ τὸ φέρετρο ἑνὸς νέου!). Καὶ τὰ κορίτσια στὴ νεροσυρμὴ τραγουδοῦν γλυκὰ σὲ τραχὺν ἦχο:

«Φλουάρα γκαλμπινιάρε
ντιμάντε ἀφιατιλόρου
σεγίνε σὲ μιὰ ντούνα».

(Λουλούδι κίτρινο, μήνυσε στὶς κοπέλλες νάρθουν νὰ μὲ μαζώσουν).

Τ' ἀγόρια τους, ἀμολυτὰ στὸ δίχως ἠθικοὺς κινδύνους περιβάλλον, ψηλώνουν στήνοντας στὶς γειτονιὲς πετροπόλεμο ἢ στὸ δάσος κρυφὴ ἀμάχη μὲ τὴν ἀρκούδα γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς κουφάλας ποὺ κρύβει μέλι...

Ὁ ὕπνος ἀργοῦσε νὰ μὲ βρεῖ. Ὅλο ἐκείνη ἡ φωνὴ τοῦ Ἰταλοῦ στρατιώτη ποὺ τὸν βρῆκα πεσμένον στὸ σκοτεινὸ νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας τους, μὲ καλοῦσε σπαραχτικά: «Ἄκουα, ἄκουα» (νερό, νερό). Ἐκεῖ μᾶς εἶχαν μαντρώσει πρὶν μᾶς μοιράσουν σὲ σπίτια. Βογγοῦσε καὶ στὴν ἀρχὴ νόμισα τὸ σκοτεινὸ ὄγκο του γιὰ πληγωμένο ζωντανό, ἴσως ἀρκούδα. Ἦταν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες ποὺ καταφύγανε στὰ βουνά μας ὕστερα ἀπὸ τὸ γονάτισμα τοῦ ἰταλικοῦ φασισμοῦ. Λίγα λεπτὰ εἰδωθήκαμε στὸ φῶς τοῦ ἀναπτήρα μου, τοῦ ἔδωσα νερὸ καὶ ὅσα κουφέτα κινίνο εἶχα. Ὕστερα μᾶς χώρισαν.

Βόρεια τῆς Βωβούσας κι ἀλάργα τό 'να ἀπὸ τ' ἄλλο — πνιγμένα στὰ δάση— συναντᾶς κι ἄλλα βλαχόφωνα χωριά: Λάιστα, Ντομπρίνοβο, Λεσνίστα, Ἄρματα, Πάδες, Παλιοσέλι, Φούρκα. Ἄλλοτε εἶχαν —κάμποσ' ἀπὸ αὐτὰ— φτώχια μὲ τὸ τσουβάλι, ποὺ λένε. Γυναῖκες στὸ βαρυχείμωνο ξεκινοῦσαν γιὰ τὰ πλουσιόχωρα καὶ μὲ τὴν πρόφαση πὼς πουλᾶνε δαδὶ ζητιάνευαν. Μεταπολεμικὰ ἄλλαξε βασικὰ ἡ οἰκονομία τοῦ τόπου. Τὰ δάση ποὺ ἀπομόνωναν τὸν ἄνθρωπο, δίνουν σήμερα πρωτοφανεῖς, γιὰ μικρὲς ἑλληνικὲς κοινότητες, πόρους. Κοινοτικὸ ὀφίκιο, λοιπόν· κι ἂν δὲ μπορεῖς δουλεύεις στὸ δασικὸ συνεταιρισμό. Τὸ αὐτοκίνητο προχωρεῖ ἀπὸ πολλὲς κατευθύνσεις στὴ μονιὰ τῆς ἀρκούδας, ἀποχρωματίζοντας τοπίο καὶ ἄνθρωπο. Μὰ ἡ χαμένη παρθενιὰ τοῦ δάσους ἀποζημιώθηκε.

Πρὸς τὴ νοτιά, τὰ δάση ξεπερνοῦν τὸ Μέτσοβο. Ἐκεῖ στὴ μόνωσή του τὸ μεγάλο χωριὸ ὀνειρεύεται. Ἐνύπνιο καλλιτεχνικῆς κυρίως ὑφῆς ποὺ φοβοῦμαι πὼς θὰ διακοπεῖ κάποτε γιατὶ δὲν εἶναι γέννημα τοῦ αὐτόχθονα, μὰ ἔμπνευση κοσμοπολίτικης ἰδιοσυγκρασίας. Πάντως ὀνειρεύεται κάτω ἀπὸ τὴ σκιὰ τοῦ «ἀρχοντικοῦ» ποὺ συγκέντρωσε στὰ δώματά του ὅ,τι ἐκφράζει τὸν τοπικὸ λαϊκὸ πολιτισμό. Ἐκεῖ θὰ γνωρίσεις τὴν κορυφαία ὥρα τῆς περιοχῆς, τὴν ἀρχοντική της ὥρα, τὸ «περιττό». Ἕνα «περιττὸ» στέρεο πριμιτίφ, χωρὶς εὐλυγισία, μιὰ τέχνη ποὺ αἰῶνες ἐπαναλαμβανόμενη σὲ ὑφαντά, ἐνδυμασίες καὶ ξυλόγλυπτα δὲ βρῆκε τὴ δύναμη νὰ ξεπηδήσει τὰ ὅρια τοῦ ἀρχικοῦ, τοῦ γενέθλιου ψυχισμοῦ της. Σήμερα, κι αὐτὸ γίνεται παντοῦ δυστυχῶς, ἐέπεσε στὸ σημεῖο τοῦ μιμητισμοῦ, τῆς τεχνικῆς ἀντιγραφῆς δίχως τὸ ἀρχικὸ πάθος. Πέραν τούτου, ὅ,τι μπαίνει στὸ ἀρχοντικὸ φέρνει τὴ σφραγίδα τοῦ καλοῦ γούστου· καὶ ὅ,τι στὴν πινακοθήκη του, ὑπακούει στὸν αἰσθητικὸ ἀφορισμὸ τοῦ Βαρώνου Τοσίτσα: «Στὶς καλὲς τέχνες ἡ μετριότητα εἶναι ἀφόρητη».

Τραχὺ τοπίο, ὅλο φαράγγια καὶ τάνυμα πρὸς τὰ ὕψηλὲς καὶ θέλουν ὅλα νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ γῆ, ρωμαλέα καὶ ἐπηρμένα: βουνοκορφές, ἄνθρωποι, δέντρα. Καὶ οἱ ἄνθρωποί του φτάσανε κάποτε ψηλά. Μὰ κατὰ τὴν ἀναρρίχησή φαίνεται πὼς πικρὲς ἐμπειρίες τοὺς δίδαξαν, τοὺς ἔστρεψαν πρὸς μιὰ πρωτόγονη σοσιαλιστικὴ ἀντίληψη κι ἔτσι τὸ Μέτσοβο κέρδισε τὰ πρωτεῖα σὲ φιλογένεια.

Πάνωθέ του, ἀθέατες ἀπὸ τὸ Μέτσοβο, ἐκτείνονται οἱ «Πολτσιές», ἐπίπεδο τοπίο ποιμενικῶν εἰδυλλίων, γεμάτο χαρούμενο φῶς, ἀνάλαφρον ἀγέρα καὶ χαμηλὴ βλάστηση. Πιὸ κεῖ —στὰ σύνορα μὲ τὴ Θεσσαλία— ἡ «Κατάρα». Κατάρα γιὰ τὸν ὁδοιπόρο τοῦ παλιοῦ καιροῦ πού, χειμώνα καιρό, διασκέλιζε τὴν Πίνδο. Ἐδῶ ἡ παγωνιά, τὸ χιόνι, ὁ ἄνεμος —σφυρίζει καὶ στὸ μεσοκαλόκαιρο— ἀντιμάχονται κατὰ τὴ μηχανή.

Ἀκολουθώντας τὸ δρόμο τοῦ νεροῦ, κατεβαίνουμε ἀπὸ τὴ Βωβοῦσα στὴν Κόνιτσα. Ἄλλη χλωρίδα ἐδῶ κι ἄλλοι ἄνθρωποι. Τὰ δάση σταματοῦν στὸ Γκρισμπάνι γιὰ νὰ φανοῦν πάλι στὸ βόρειο μυχὸ τῆς περιοχῆς. Ὁ τόπος ἡμερεύει, τὰ χωριὰ πυκνώνουν. Κατάντικρυ ἀπὸ τὰ ὑψώματα τῆς Φούρκας, στέκει ἀνάλαφρος, χαμένος σὲ κροκάτες νεφέλες, ὁ ὄγκος τοῦ Σμόλικα. Ἀπὸ ἐκεῖ κατεβαίνει στὴ γύρω περιοχὴ ἡ διάθεσή του ἀνάλογη. Τὸν βρῆκα στὶς κακέτου. Ἀπόσταση μιᾶς δρασκελιᾶς ἦταν τὸ διάραχο ψηλὰ ἀπὸ τὴ Φούρκα. Καὶ ὅμως ὁ δράκος τοῦ Σμόλικα μοῦ ἀντι

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 8η ΣΕΛ

Παλιὲς ἱστορίες

Ο «Βάσιος»

ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΖΩΚΑ

Παιδὶ μεγάλης οἰκογένειας ὁ ξάδελφός μου ὁ Βάσιος, μεγάλωσε στὴ φτώχεια καὶ τὴν τυραγνία. Ἀπὸ μικρὸς δούλευε νὰ βοηθήσει στὴν συντήρηση τῶν ἄλλων. Ὁ πατέρας του εἶχε ἀγοράσει 10 γουρούνια καὶ τοὺ ἀνέθεσε νὰ τὰ βόσκει. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τῆς «Ἰταλικῆς κατοχῆς» τοῦ 1917—1918. Στὸ Καλπάκι, κέντρο ἐπιμελητείας τῶν Ἰταλῶν ὁ Βάσιος τοὺς κατάφερε νὰ τοὺ δίνουν τὰ ὑπόλοιπα τῆς κουζίνας νὰ ταΐζει τὰ γουρούνια, ἀλλὰ νὰ καλοπερνάει κι' αὐτὸς τουλάχιστον ἀπὸ φαγοπότι. Εἶχε παχύνει καὶ καθὼς φοροῦσε ἕνα Ἰταλικὸ «ἀμπέχονο» ἦταν γιὰ γέλια γιατὶ φάνταζε γιὰ μεγαλύτερος στὴν ἡλικία. Εἶχε μάθει καὶ κάτι Ἰταλικὲς λέξεις καὶ ὅλο τὶς ἐπαναλάμβανε νὰ φανεῖ ὅτι ἦταν «γλωσσομαθής». Ὅταν ἔφυγαν οἱ Ἰταλοὶ ἔφερε τὰ γουρούνια στὸ χωριό. Ἐμεῖς πρώτη φορὰ βλέπαμε αὐτὰ τὰ παρέξενα γιὰ μᾶς ζῶα καὶ πηγαίναμε μαζύ του στὴ βοσκή. Διασκεδάζαμε με τὸν ἔξυπνο καὶ περίεργο τρόπο ποὺ ἔχωναν τὴ μύτη τους στὸ χῶμα καὶ βρήσκανε τοὺς βολβοὺς ἀπὸ τὰ ἀγριοκρόμυδα ποὺ ἀφθονοῦν στὰ λειβάδια μας. Δυστυχῶς γιὰ τὸν Βάσιο τὸ χωριὸ θύμωσε ἀπὸ τὶς ζημιὲς που ἔκαναν στὰ χωράφια καὶ ὁ πατέρας του ἀναγκάστηκε νὰ τὰ πουλήσει. Ἔτσι στερηθήκαμε ἕνα ὡραῖο θέαμα καὶ μία διασκεδαστικὴ ἀπασχόληση.

Ὁ Βάσιος μὲ πολὺ κόπο σχόλασε τὸ Δημοτικό. Δὲν ἦταν καλὸς μαθητής, ἀτακτος, πειραχτήριο· ἀλλὰ πάντοτε τὰ κατάφερνε νὰ ξεγελάει ὁλους καὶ νὰ βγαίνει: «λάδι στὸ νερό». Ὅλοι μας τρώγαμε ξυλιὲς στὰ χέρια, ὁ Βάσιος ποτέ. Ὁ δάσκαλός μας ἀπέφυγε νὰ τὸν δέρνει, γιατὶ ἔκανε φασαρία. Ἔκλαιγε «γοερὰ» καὶ διαμαρτύρονταν στὴν παραμικρή τιμωρία...

Τὰ χρόνια πέρασαν. Ὁ Βάσιος ξενητεύτηκε, ἦταν ἡ μικρὴ μοῖρα ὁλων τῶν παιδιῶν, ποὺ δὲν πήγαιναν γιὰ «γράμματα». Χάθηκε ὁ Βάσιος στὴ Μακεδονία...

Ξαφνικά! ἕνα πρωινὸ ὁ Βάσιος φάνηκε στον «Τροχὸ» (1) Ἦταν ὡραῖος καὶ καλοφιασμένος, ἄνδρας. Ντυμένος ἄψογα, φοροῦσε ἕνα μοντέρνο ψαθάκι στὸ κεφάλι, γραβάτα «φλοντάν» Παπούτσι ἄσπρο, - καφὲ «Σουετ»...

— Βρὲ βρέ! Ὁ Βάσιος!! Κύττα ὁμορφιὲς κύττα λούσο εἶπε ὁ παππούς πού ἦταν καὶ παππούς του. Βρὲ τὸ ζουζὰρ ἦταν μιὰ λέξη πού τὴν συνήθιζε ὁ παππούς ὅταν χαρακτήριζε ἀτίθασσους νεαρούς...

— Ἐπὶ τέλους ἔγινε ἄνθρωπος.

Τὸ 1927 ὁ Βάσιος πήγε στρατιώτης, κατατάχτηκε στὰ Γιάννενα.

Μαθημένος στὴν Μποέμικη ζωὴ στὴν καλοπέραση καὶ τὴν τεμπελιὰ τοῦ βαροφάνηκε τὸ στρατιωτικό. Προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀποφύγει τὰ γυμνάσια, τὴ σκοπιὰ καὶ τὴν πειθαρχία. Ἔκανε τὸν ἀρρωστο, ἔκανε τὸν κουτσὸ «τάχα ἐπεσε στὸν πάγο» καὶ πολλὰ ἄλλα σοφίστηκε ὁ Βάσιος, ὡστε νὰ τὰ καταφέρει τελικὰ νὰ ἀποφύγει τὰ πάντα. Τοὺ ἐδωσαν ἕνα κάρρο νὰ κουβαλάει νερὸ στὰ μαγειρεία καὶ ὅτι ἄλλο χρειάζονταν. Τὰ μαγειρία ἦταν κάτω ἀπὸ τοὺς μεγάλους στρατῶνες ποὺ ἦταν στὴ θέση ποὺ εἶναι σήμερα τὸ πάρκο «Λιθαρίτσια», σώζονται ἀκόμα ἐρειπωμένα μερικὰ κτίρια. Ἔκταση μεγάλη ἀπλοχωριὰ κι ὁ Βάσιος εὑρισκε εὐκαιρία νὰ φέρνει γύρα μὲ τὸ ἄλογο νὰ τὸ βόσκει.

Κάθε μέρα, σχεδόν, ἐπαιρνε τὸ κάρο καὶ ξεκινοῦσε γιὰ «ὑπηρεσία» στὴν πόλη. Περνοῦσε πρῶτα ἀπὸ τὸ «Μῶλλο» ἀπὸ τὰ μεγάλα σπίτια ποὺ εἶχε δημιουργήσει ταχτικὲς γνωριμίες». Μετὰ ξεκινοῦσε γιὰ τὴν ὁδὸ Ἀνεξαρτησίας ποὺ τὴν περνοῦσε τρέχοντας μὲ τὸ κάρο καὶ τάραζε τοὺς νωχελικοὺς γιαννιώτες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐστριβε πίσω ἀπὸ τὴ «Δωδώνη» περνοῦσε τὰ «Τούρκικα μνήματα» ποὺ εἶνα: σήμερα τὸ «Ἄλσος» ἀνέβαινε σιγὰ σιγὰ τὴν ὁδὸ Σαμουήλ. Στὸν «Πλάτανο» καθόταν λίγο στοὺ «Μπάρμπα Γούσια» ἔπινε τὸ «ποτηράκι του» καὶ ἐστρίβε στὴν ὁδὸ «Δεσποτάτου Ἠπείρου». Ἐκεῖ ἀλλωστε ἦταν ἡ τελυταία στάση. Ἔπρεπε νὰ περάσει ἀπὸ τὶς «Ἰταλίδες» ποὺ ἦταν τότε «σπίτι πολυτελείας». Ἔξω ἀπὸ τὸ «σπίτι» ἄφηνε τὸ κάρο ἔβαζε «ταΐ» στὸ ἄλογο καὶ τὸ ἔδινε.

Ὁ δρόμος ἦταν στενὸς καὶ μόνο πεζὸς μποροῦσε τώρα νὰ περάσει, καὶ ὁ Βάσιος δὲν λογάριαζε σύτες τὶς λεπτομέρειες.

— Σέλιναα κι' πράσσαα... Πράσσα Κουμπουλάχανου...

Ὁ Νισσὶμ ὁ Ἑβραῖο λαχανοπώλης ἐρχόταν ἀπὸ τὴν «Μιχαὴλ Ἀγγέλου γιὰ νὰ φτάσει ὡς τὴν «Καραβατιὰ» καὶ ἡ κελαδιστὴ ἔνρινη φωνή του ἀκούονταν σ' ὁλη τὴ γειτονιά.

— Πατάτες... Κρομύδιαα... Σπανάκι ἀντίδιαα... φώναζε συνέχεια ὁ Ἑβραῖος μέχρι ποὺ ἐφτασε ἔξω ἀπὸ «τὸ σπίτι:», ποὺ εἶχε δεμένο τὸ κάρο κι' ἔπιανε τὸ δρόμο καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ περάσει τὸ φορτωμένο μὲ τὶς πλατιὲς «σεπέτες» γαϊδούρι του. Τώρα τί γίνεται;Τί κακὸ ποὺ μὲ βρήκε, ἔβαλε τίς φωνές ὁ Νισσὶμ καὶ ἀρχισε νὰ χτυπάει τὴ «ρόπτρο» τῆς πόρτας.

Ἡ πόρτα ἀνοιξε μιὰ ὡραία Ἰταλίδα τοὺ εἶπε: Ἔλα μέσα Νισσὶμ.

Ἔλα μὴ βιάζεσαι θὰ πάρωμε καὶ μεῖς ζαρζαβάτ.

— Δὲν ἀδειάζω γιὰ πηγνίδια προυὶ προυί, φώναζε τοὺν κύριου νὰ μ ἀνοίξ' τοὺ δρόμου, ἀργισα σήμερις.

Πάνω στὴ συζήτηση τῆς «Ἰταλίδας» μὲ τὸν Ἑβραῖο βγήκε ὁ Βάσιος.

— Βρὲ καλὼς τὸν Νισσὶμ. Ἀμὲ ὡς... ἐγὼ θὰ σοῦ κάνω δρόμο. Ἀλλὰ μὲ μιὰ συμφωνία.

— Τί λες μωρέ; Τί συμφωνία θὰ κάνουμι οἱ δυὸ μας, ἀπάντησε ὁ Νισσὶμ.

— Νὰ θέλω κατ' νὰ πῶ ἕνα μυστικὸ στὸ γαϊδαρό σου θὰ μ' ἀφήσεις;

Ὁ Ἑβραῖος γελοῦσε. Τί θὰ τ πῆς μωρὲ τὴ καταλαβαίν αὐτὸ τοὺ ζῶου;

— Θέλω νὰ τοὺ πῶ ἕνα μυστικὸ στ' αὐτί.

— Ἔλα πέστου γρήγορις μὴ μὲ μποδᾶς ἄλλο ἔχω πολὺ δουλειὰ σήμερις...

Ὁ Βάσιος ἔσκυψε μὲ τρόπο κι ἔριξε τὸ ἀναμένο τσιγάρο μέσα στὸ αὐτὶ τοὺ γαϊδάρου. Ὁ Ἑβραῖος γελοῦσε τί τοὺ ἔπες ὡρέ...

— Ἀ! αὐτὸ εἶναι δικό μας μυστικὸ ἀπάντησε ὁ Βάσιος.

Τὸ τσιγάρο σιγὰ σιγά, ὅπως κουνοῦσε ὁ γαϊδαρος τ' αὐτιά του ἄρχισε νὰ προχωρεῖ στὸ αὐτὶ καὶ νὰ ἐγκολεῖ τὸ ζῶο. Ἄρχισε νὰ σηκώνει τὸ κεφάλι καὶ ν ἀτινάζει τὰ αὐτιά του. Ὁ Ἑβραῖος ξαφνιάστηκε.

— Τί τοὺ ἔπες μωρὲ!!! Τί κάνς ἔτσ μωρὲ σκασμένο οὐστ θὰ μ' τὰ ρίξ ὅλα κάτου, φώναξε ὁ Ἑβραῖος καθὼς τὰ πρῶτα κομπολάχανα κυλιόνταν στὸ χῶμα.

Ὁ Βάσιος σιγὰ σιγὰ ἀποχωροῦσε... Τὸ τσιγάρο προχωροῦσε στὸ ἐσωτερικὸ τοὺ αὐτιοὺ κι' ὁ γαϊδαρος ἄρχισε νὰ τινάζεται σὰν τρελλός. Ἀλλοὺ σέλινα ἀλλοὺ πράσσα, ὁ τόπος γέμισε λαχανικά.

Ὁ Ἑβραῖος ἀπελπισμένος δὲν κύτταζε τὴν πραμάτια πού σκορπιζόνταν ἀλλὰ κυνηγοῦσε τὸν Βάσιο πού τώρα ἔφευγε γελώντας.

— Τί τοὺ ἔπες... Τί τοὺ ἔπες φώναζε ὁ Ἑβραῖος κι ἄρπαξε τὸ κάρο νὰ τὸ σταματήσει.

Ἐ! ἀφησὲ με ἡσυχο τοὺ εἶπε ὁ Βάσιος. Νὰ τοὺ εἶπα ὅτι εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος κι' ὁ γαϊδαρος δὲν τὸ παραδέχεται καὶ διαμαρτύρεται...

— Πέσμ' τί τοὺ ἔπες... ξανάλεγα ὁ Ἑβραῖος καὶ κυνηγοῦσε τὸ κάρο πού τώρα κάλπαζε πρὸς τὴν ὁδὸ Μιχαὴλ Ἀγγέλου γιὰ νὰ φθάσει στοὺς στρατῶνες. Ὁ Ἑβραῖος ὀρύονταν ἀπὸ τὸ κακὸ του... καὶ γύρισε στὸ γαϊδαρό του.

— Χαλασιάμ κι' φουρτούναμ. Τί ἔπαθα ὁ μαύρος, κακὸ κι μαύρο να τὸν βαρέσ' τοὺν παλιάνθρωπο... Πουρνὸ πουρνὸ μι χάλασε... Τί νὰ τοὺ ἔπε τάχα;

Τὸ τσιγάρο φαίνεται νάσβησε, ὁ γαϊδαρος ἡσύχασε.

Ἀπὸ τὸ «σπίτι βγήκε ὅλο τὸ «τσούρμο». Ὡραίες κοπέλλες ἀφράτες σὰν τὸ κρύο νερὸ μὲ τὶς «ρομποντε σιάμπρ» βοήθησαν τὸν Νισσὶμ νὰ μάσει τὴν πραμάτια του πού εἶχε σκορπίσει σ' ὅλο τὸ δρόμο...

Ἀλήθεια ὀρὲς κουπέλες τί νὰ τοὺ ἔπε τάχα;

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔγινε γνωστὸ στὴν πόλι. Ὁ Νισσὶμ ἔκανε μήνυση, ζητοῦσε νὰ μάθει τί εἶπε στὸ γαϊδαρό του καὶ νὰ τὸν ἀποζημιώσει τὴ ζημιά.

Ὁ Βάσιος πέρασε στρατοδικεῖο. Πήγαμε καὶ μεῖς νὰ παρακολουθήσωμε τὴ δίκη.

Πρώτα ὁ Νισσὶμ παρουσιάστηκε. Εἶχε πολὺ κωμικὴ ἐμφάνιση καθὼς φοροῦσε καινούργια ρούχα καὶ σκούφο, κι ἀπάνω μιὰ ποδιὰ χρωματιστὴ καρρῶ. Ὁ Νισσὶμ μὲ πολλὰ λόγια στὴν γιαννιώτικη χαριτωμένη φρασεολογία ἀνάπτυξε τὴν κατηγορία, γιὰ νὰ καταλήξει: Ἔχασα τὸν ὕπνο μου. Δὲν ξέρω τί τοὺ ἔπε κι' ἀγρίεψε ὁ γαϊδαρός μου ὅπ' τότε...

Ὁ Στρατοδίκης κάλεσε τὸν Βάσιο πού καθόταν μαζωμένος στὸ ἑδραῖο τοὺ κατηγορουμένου.

— Γιάλεγε στρατιώτα. Τί ἔκανες, τί ἀκριβῶς συνέβη λεπτομερῶς!!!

— Ὁ Βάσιος σηκώθηκε δειλὰ δειλὰ ἔκατσε προσοχὴ χαιρέτησε στρατιωτικά.

— Μάλιστα κύριε Ταγματάρχα θὰ σᾶς ἀναφέρω ὅπως ἀκριβῶς συνέβησαν.

Ἐγὼ προσπάθησα νὰ τραβήξω τὸ κάρο ἀπὸ τὸ στενὸ δρόμο γιὰ νὰ περάσει ὁ κ. Νισσὶμ μὲ τὸ γαϊδαρό του. Φαίνεται ὅμως ἐκείνη τὴ στιγμὴ κάποια ἀλογόμυγα ἀπὸ τὸ ἄλογὸ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 11

Ἡ συμβολὴ τοῦ Ἠπειρωτικοῦ Τύπου στὴ δικαίωση τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων

Κατὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς 70ῆς ἐπετείου τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἰωαννίνων, στὸν ὁποῖο παρευρέθηκε ὁ πρωθυπουργὸς κ. Ἀνδρ. Παπανδρέου καὶ πολλὰ μέλη τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, τὸν πανηγυρικὸ τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησε στὸ Πνευματικὸ κέντρο τῆς Ἑταιρείας Ἠπειρωτικῶν Μελετῶν, ἡ ἱστορικὸς καὶ λέκτωρ τῆς Νεώτερης Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, Δίς Ἐλευθερία Νικολαΐδου, ἀπὸ τὴ Βίτσα τοῦ Ζαγορίου.

Τὴν ὁμιλία παρακολούθησαν ὁ πρωθυπουργὸς κ. Ἀνδρ. Παπανδρέου, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς «Ν. Δημοκρατίας κ. Παπακωνσταντίνου οἱ ὑπουργοὶ κ.κ. Γεννηματᾶς, Τσοχατζόπουλος, Μωραΐτης, Σημίτης, οἱ ὑφυπουργοὶ κ.κ. Παπούλιας καὶ Τσοβολᾶς, ὁ νομάρχης κ. Μαρτίνης, ὁ δήμαρχος κ. Κατσαδήμας, ὁ σεβ. μητροπολίτης κ. Θεόκλητος, ἡ ἡγεσία τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, οἱ πρυτανικὲς ἀρχές, οἱ βουλευτὲς τῆς Ἠπείρου, καὶ πλῆθος κόσμου.

Ἡ ὁμιλήτρια ἀσχολήθηκε μ' ἕναν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους τομεῖς τῶν ἀγώνων τῆς προαπελευθερωτικῆς περιόδου, μὲ τὴν προσφορὰ δηλαδὴ τοῦ Ἠπειρωτικοῦ τύπου, ποὺ ἐκδιδόταν στὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα κ' ἀργότερα στὰ Ἰωάννινα, ὅταν οἱ συνθῆκες τὸ ἐπέτρεψαν.

(Ὁ πανηγυρικὸς ποὺ ἐκφώνησε ἡ ἱστορικὸς κ. Ἐλευθερία Νικολαΐδου)

Ἡ ὁμιλήτρια, ποὺ μὲ μελέτες καὶ συγγράμματα ἔχει ἀσχοληθεῖ συστηματικὰ μὲ τὴν ἔρευνα τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τῆς Ἠπείρου πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση, ἔδωσε, μὲ πυκνότητα νοημάτων καὶ λόγου, στὰ περιορισμένα πλαίσια ἑνὸς πανηγυρικοῦ, ἐναργές τὸ περιεχόμενο τῆς προσφορᾶς τοῦ Ἠπειρωτικοῦ τύπου τῆς ἐλεύθερης καὶ δούλης Ἑλλάδας. Ἄρχισε ἀπὸ τὴν περίοδο τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων τοῦ 19ου αἰώνα, ὅταν ἀκόμα, ἐπὶ τῆς ἀπολυταρχίας τοῦ Ἀβδοὺλ Χαμίτ, ἤταν ἀδιανόητη ἡ ἐλεύθερη ἔκφραση στὴν Ἤπειρο. Μόνη ἐφημερίδα κυκλοφοροῦσε τότε ἡ ἐπίσημη ἐφημερίδα τοῦ βιλαετιοῦ «Γιάνγια - Ἰωάννινα», τυπωμένη μισὴ στὰ τουρκικὰ καὶ μισὴ στὰ ἑλληνικά, στὴν ὁποία ἀποτυπωνόταν ἡ δημόσια ζωὴ τοῦ βιλαετιοῦ, ὄχι στὴν οἰκτρὴ κατάσταση, ποὺ ἤταν καὶ ἡ πραγματικότητα, ἀλλὰ ὁπως ἤθελε νὰ φαίνεται ἡ τουρκικὴ διοίκηση. Καθαρὰ ἑλληνικὴ ἔκδοση ἀποτέλεσε τὸ σατιρικὸ περιοδικὸ «Καραβίδα» (1873—1874), ὁτὸ ὁποῖο σατιρίζόταν καυστικὰ ὁ,τι εἶχε σχέση μὲ τὴ ζωὴ τῆς ἑλληνικῆς κοινότητας τῶν Ἰωαννίνων, καὶ ἐμμεσα ἡ κακοδιοίκηση καὶ ἡ τυραννία.

Ἀπὸ τὶς Ἠπειρωτικὲς ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν περισσότερο ἀπασχόλησε τὴν ὁμιλήτρια ἡ «Φωνὴ τῆς Ἠπείρου» τοῦ Γεωργίου Γάγαρη, ἀπὸ τὸ Γεροπλάτανο τοῦ Ζαγορίου, ἡ ὁποία εἶχε γίνει τὸ κυριότερο ὄργανο ἀγώνων καὶ ἐκφράσεως τῶν Ἠπειρωτῶν, τόσο γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς τυραννίας καὶ τὴν ὑπηρέτηση τῶν ἐθνικῶν δικαίων, ὅσο καὶ γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς πολιτείας τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν κοινοτικῶν ἀρχῶν, μὲ σκοπὸ τὴ βελτίωση τῆς λειτουργίας τῶν κοινοτικῶν θεσμῶν καὶ τὴν ἀμβλυνση τῶν κομματικῶν διενέξεων ἀνάμεσα στὶς κομματικὲς παρατάξεις τῆς ἐποχῆς, τὴν «Κόσσα» καὶ τὴ «Βλιόρα». Στὴ συνέχεια ἔγινε ἀναφορὰ καὶ στὴν προσφορὰ καὶ ἄλλων Ἠπειρωτικῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς, ὁπως τοῦ «Ἀγώνα» καὶ τοῦ «Πύρρου».

Ἡ ὁμιλήτρια ἀναφέρθηκε κατόπι στὴ νεοτουρκικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1908 ποὺ ἐπέτρεψε τὴν ἵδρυση πολιτικῶν συλλόγων κατὰ ἐθνότητες, στὸ βιλαέτι Ἰωαννίνων. Οἱ Ἕλληνες ἵδρυσαν τὸν «Ἑλληνικὸ πολιτικὸ σύλλογο» καὶ ἀργότερα καὶ τὸ «Λαϊκὸ πολιτικὸ σύλλογο». Ὄργανο τοῦ πρώτου, ποὺ ἀπηχοῦσε τὶς γνώμες καὶ τῆς «Ἠπειρωτικῆς Ἑταιρείας», καθὼς καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, ἤταν ἡ «Ἤπειρος» τοῦ ἀγωνιστοῦ καὶ λογοτέχνη Γεωργίου Χατζῆ - Πελλερέν, ποὺ ἐκδόθηκε τὸ 1909. Ὁ Χατζῆς στὰ τρία χρόνια τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδας πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση, ἀγωνίστηκε μ' ὅλες τὶς δυνάμεις του, ἀδιαφορώντας γιὰ τὶς συνέπειες, γιὰ τὰ ἐθνικὰ δίκαια, τὴν ἀπάμβλυνση τῶν δεινῶν τῆς δουλείας, τὴν καταπολέμηση τῶν ξένων προπαγανδῶν καὶ τὸν αὐστηρὸ ἔλεγχο τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων, μὲ πρόθεση τὴ βελτίωσή τους. Ὁ Χατζῆς, ποὺ εἶχε κάμει τὴν ἐφημερίδα του καὶ φιλολογικὸ ὄργανο, γιὰ τὴν ἄνοδο τῆς πνευματικῆς στάθμης τοῦ Ἠπειρωτικοῦ λαοῦ, συνελήφθη καὶ καταδικάστηκε σὲ θάνατο. Γλύτωσε τὴν ἀγχόνη ὕστερα ἀπὸ αὐστηρὴ προεξοποίηση τοῦ ἑλληνικοῦ Στρατηγείου πρὸς τὸν Ἐσσὰτ πασά.

Ἡ Δίς Νικολαΐδου ἀσχολήθηκε τέλος καὶ μὲ τὶς ἄλλες ἐφημερίδες ποὺ ἐκδόθηκαν στὰ Ἰωάννινα, ὁπως τὴν «Ἠχὼ τῆς Ἠπείρου», τοῦ ἀγωνιστῆ καὶ συγγραφέα Νέστορα Γεωργίτση, ἀπὸ τὸ Δίκορφο τοῦ Ζαγορίου, καθὼς καὶ τὴ «Θρησκευτικὴ σάλπιγγα», τοῦ γιατροῦ καὶ συγγραφέα Στεφάνου Σαλαμάγκα.

Ἡ ὁμιλήτρια ἔκλεισε τὴν ὁμιλία της μὲ γενικότερη ἀναφορὰ στὸ ἔργο τοῦ Ἠπειρωτικοῦ τύπου καὶ τὴ συμβολή του στὴ δικαίωση τῶν ἀγώνων τοῦ ἔθνους.

Ἡ ὁμιλία τῆς Δίδος Ἐλευθερίας Νικολαΐδου, τεκμηριωμένη καὶ διατυπωμένη σὲ μιὰ ὑποδειγματικὴ δημοτικὴ γλῶσσα, ἔκαμε αἴσθηση τόσο στὴν πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἡγεσία, ὅσο καὶ στὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριο. Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Παπανδρέου, οἱ ὑπουργοί, οἱ ἄλλοι ἐπίσημοι καὶ ὁλοι οἱ παραστάντες, συγχάρηκαν θερμότατα τὴν ὁμιλήτρια καὶ ἐξέφρασαν μὲ πληθωρικὸ τρόπο τὴν ἀπόλυτη ἱκανοποίησή τους.

ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΘΙΑΣΑΡΧΗΣ

Ἡ ἠθοποιὸς Ἀμαλία Γκιζᾶ ἀπὸ τοὺς Ἀσπραγγέλους, μετὰ τὴν ἀποχώρησή της ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Βασίλη Μητσάκη δημιούργησαν ἕνα καινούργιο θίασο στὴν Ἀθήνα, τὸ «ΘΙΑΣΟ ΘΕΑΤΕΣ» ποὺ παίζουν στὸ θέατρο τῆς ὁδοῦ Κεφαλληνίας 14 στὴν Κυψέλη.

Πρώτο τους ἔργο «Ἡ δική μας οἰκογένεια», γραμμένο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Β. Μητσάκη, εἶναι τὸ θεατρικὸ γεγονὸς τῆς χειμερινῆς περιόδου στὴν Ἀθήνα. Ἕνα ἔργο μαχητικὰ αἰσιόδοξο, ποὺ ἀπέσπασε τὶς εὐνοϊκὲς κριτικὲς τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων.

Ὁ κ. Ἀχιλλέας Χριστοδούλου τ. Πρόεδρος Κοινότητας Παπίγκου μᾶς ἐστειλε ἀντίγραφο ἐκθεσης τοῦ χωρίου Πάπιγκον τοῦ 1884.

Παρόμοιες ἐκθέσεις ἐστέλνοντο κάθε χρόνο στὶς τουρκικὲς ἀρχὲς Ἰωαννίνων.

ΝΟΥΦΟΥΖΙΟ ΠΑΠΙΓΚΟΥ

Πάπιγκον τὸ ὅλον Νουφούζια
Ἀριθ. 306 ἐξ αὐτῶν ἀφαιροῦνται
τὸ ὅλον 159

Ἱερεῖς	Ἀρ.	4	
Διδάσκαλοι	»	7	
Σακάτιδες	»	14	159
Γέροντες ἄνω τῶν 60	»	44	
Παιδιὰ κάτωθι τῶν16	»	90	

Ἑκαστον τεσσαράκοντα ἑπτὰ Νουφούζια μένουν ἐργάσιμα, ἐὰν δὲ ἀποδειχθῆ ὁτι εἰς τὰ Νουφούζια τὰ ὁποῖα ὡς ἀνωτέρω ἀφαιρέσαμεν, ἐγένετο παρ' ἡμῶν κατάχρησις, εὐθυνόμεθα κατὰ τὸν Νόμον.

Ἐν Παπίγκω τῇ 21 Μαΐου 1884
Ἡ Μουχταροδημογεροντία
6 ὑπογραφαί

ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΣΤΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ

Στὴν εὐχὴ ποὺ διατύπωσε ἡ ἐφημερίδα μας πρὸ καιροῦ γιὰ τὴν ἐγκατάσταση πρατηρίου ὑγρῶν καυσίμων στὸ Ζαγόρι ἀνταποκρίθηκε ἡ κ. Χαρίκλεια Γεωργίου Γκρουΐδη στοὺς Κήπους.

Ἡ ἐγκατάσταση τοῦ πρατηρίου θὰ ἐξυπηρετήσει περισσότερο τοὺς Ζαγορίσιους παρὰ τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῆς ἰδιοκτήτριας λόγω τῆς μικρᾶς κυκλοφορίας ἰδιαίτερα τοὺς χειμερινοὺς μήνες.

Γιὰ νὰ διατηρηθεῖ ἡ ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ πρατηρίου πιστεύουμε ὁτι ὀφείλουμε ὁλοι μας νὰ θυμούμεθα ὁτι πρέπει νὰ γεμίζουμε τὸ ντεπόζιτο τοῦ αὐτοκινήτου μας στοὺς Κήπους καὶ ὀχὶ στὰ Ἰωάννινα.

Ο ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΜΙΧ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ κ. Ἑλένη Σκούρτη ἀπὸ τὸ Πάγκο μᾶς ἐστειλε φωτοαντίγραφα πιστοποιητικοῦ καὶ ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου εὐεργέτη Μιχαήλ Ἀναγνωστόπουλου ἀναφερόμενα σὲ δωρεές του, ποὺ τὰ δημοσιεύουμε.

Ἡ κ. Ε.Σ. ἔχει στὴ διάθεσή της καὶ ἄλλα «χαρτιά» ποὺ τὰ βρῆκε φυλαγμένα σὲ «τενεκὲ» στὸ πατρικὸ σπίτι τοῦ πατέρα της καὶ τοῦ Μιχάλη Ἀναγνωστόπουλου καὶ τὰ ἔχει στὴ διάθεση κάθε ἐρευνητή.

●

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Δι' οὗ οἱ ὑποφαινόμενοι Μουχτάρηδες καὶ Δημογέροντες τοῦ χωρίου Παπίγκου πιστοποιοῦμεν ὁτι ὁ συγχώριος ἡμῶν Μιχαὴλ Δ. Ἀναγνωστόπουλος πρὸ δεκαέξ' ἐτῶν μεταβὰς εἰς Ἀθήνας ὡς ὑπότροφος τῶν Μοναστηριακῶν καὶ σπουδάσας τὴν νομικὴν εἰς τὸ ἐκεῖσε Πανεπιστήμιον διέμεινε ἕως τὸ ἔτος 1867 καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, μεταβὰς εἰς Ἀμερικὴν ἀποκατασταθεὶς εἰς πόλιν τινὰ ὀνομαζομένην Βασικτὼν καὶ τέλος νυμφευθεὶς, καθὼς πληροφορίας ἔχομεν ἐκ γραμμάτων του, ἀποσταλέντων πρὸς τὸν ἐνταῦθα ἀδελφόν του κύριον Χριστόδουλον Δ. Ἀναγνωστόπουλον, καὶ διαλαμβανόντων ὁτι παραιτεῖται ἅπαξ διὰ παντὸς ἐκ τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τῆς παπποπρομητρικῆς περιουσίας καὶ κηρύττει τὸν εἰρημένον ἀδελφόν του κύριον Χριστόδουλον Δ. Ἀναγνωστόπουλον τέλειον οἰκοκύρην καὶ πληρεξούσιον ἰδιοκτήτην ὅλης τῆς παππαπρομητρικῆς περιουσίας κινητῆς τε καὶ ἀκινήτου, πρὸς ὃν καὶ ἡμεῖς δίδομεν τὸ παρὸν πιστοποιητικὸν ἡμῶν γράμμα, ἵνα ὁ σφαλισθῆ καὶ διὰ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων ἀπὸ μέρους τῆς Σεβαστῆς κυβερνήσεως καὶ γίνωσι ὅλα ἐπ' ὀνόματί του.

Ἐν Παπίγκω τῇ 9 Ἰουλίου 1873
ἀκολουθοῦν 17 ὑπογραφές.

●

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22α Ἀπριλίου 1901
Πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους ἐφόρους τῶν ἐν Παπίγκω Καλλινεάων σχολείων

Ἀγαπητοί μου φίλοι καὶ συμπατριῶται.

Ἐν τῇ ἐκ πεντακισχιλίων ἀγγλικῶν λιρῶν διαρκεῖ καταθέσει, ἣν ἐποίησα ἐν τῇ ἐθνικῇ τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῶν Καλλινείων σχολείων τοῦ χωρίου μας, περιλαμβάνεται τὸ ποσὸν τῶν διακοσίων πεντήκοντα (ἀριθ. 250) εἰκοσιοφράγκων ἀτινα ὁ ἀδελφός μου Χριστόδουλος Ἀναγνωστόπουλος ὠφειλον εἰς τὸν τοπίαν τῆς ἐφορείας. Ὅθεν ἡ ὀφειλὴ αὕτη δέον ν' ἀπαλειφθῆ ἀπὸ τὸν λογαριασμὸν τῶν σχολείων.

Δέχθητε τὴν βεβαίωσιν τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης, μεθ' ἧς διατελῶ.

Ὑμέτερος φίλος καὶ συμπατριώτης
Μιχαὴλ Ἀναγνωστόπουλος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡ. ΚΕΝΤΡΟΣ

Ὁ πρῶτος Ζαγορίσιος ἡρωϊκὸς νεκρὸς στὸν πόλεμο τοῦ 1912

Καλονοικοκύρης, ἀρχοντας, ὁ κυρ Χριστόδουλος Κέντρος, καὶ μεγαλοπρεπο τ' ἀρχοντικὸ του στὸ Τσεπέλοβο, στὸν κάτω μαχαλά. Δὲν ὑπάρχει, δυστυχῶς σήμερα. Τὸ κάψανε οἱ Τούρκοι.

Πολυμελὴς ἡ φαμιλιά του, μ' ἕξη ἀγόρια καὶ κοπέλλες.

Ἕνα ἀπ' τ' ἀγόρια τοῦ κυρ Χριστόδουλου ἤταν κ' ὁ Κωνσταντίνος. Δὲν ὁμοιαζε καθόλου, μὲ τ' ἀδέρφια του.

Ἤταν ζωηρό, ἀτίθασο, γεμάτο ζωντάνια, τοῦτο τ' ἀγόρι, ἀπὸ πολὺ μικρὸ ἀκόμα. Δέν ἤταν ἀπὸ τὰ παιδιά, ποὺ τρέμουνε ἀπὸ τὸ φόβο τους καὶ τρυπώνουν στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας καὶ τῆς κυραμάνας τους.

Ὁμως τοῦκανε ἐντύπωση καὶ σκίαζε κάπως τὴ ζωηράδα του καὶ τὸ προβλημάτιζε, τὸ φέρσιμο ὁλων στὴν οἰκογένειά του, ποὺ τὸ βράδυ, σὰ νύχτωνε κι' ἀκούονταν στὸ σοκάκι ἕνα ρυθμικὸ κι' ἀργὸ τάκ - τάκ - τάκ - τούκ βιάζονταν ὁλοι νὰ κλείσουν τὰ κεπένκια καὶ τοὺς μπεντέδες τῶν παραθυριῶν, νὰ χαμηλώσουν τὸ φῶς τῆς λάμπας των, καὶ νὰ σταματήσουν τὴν κουβέντα τους, λές καὶ τρέμανε ἀπὸ φόβο, μὴ τοὺς δοῦν, μὴ τοὺς ἀκούσουν... Δέ μποροῦσε νὰ τὸ ἐξηγήσει τοῦτο τὸ φέρσιμο τῶν σπιτιακῶν του καὶ ρώτησε καὶ ματαρώτησε τὴ μάνα του, μα δέν τοῦ ἔλεγε, ἴσως γιατ' ἤταν μικρός ἀκόμα. Ὁμως τ' ἀγόρι ἐπέμενε κι' ἡ μάνα του, ἡ καϋμένη, τοῦπε κι' ἔτσι ἔμαθε πῶς ἀπ' ἔξω βράδυ, πρωί, γιόμα, περνοῦσε ὁ «Μουντήρης» (ὁ Τούρκος Ἔπαρχος Ζαγορίου) μὲ τὸ φρουρό του, καὶ δέ θέλανε νὰ τοὺς δῆ καὶ νὰ τοὺς ἀκούσει.

Δέν τὴν καλοκατάλαβε κι' αὐτὴ τὴν ἐξήγηση, δὲ μποροῦσε νὰ τὸν νοιώσει τοῦτον τὸν παράξενο φόβο, μὰ ὁμως ἔνοιωθε, πῶς κάτι δέν τολμοῦσαν νὰ τοῦ ἐξηγήσουν, κάτι τοῦ κρύβανε. Καὶ τὸ ἐρωτηματικὸ φούντωνε μέσα του καὶ τὸν καταπίεζε.

Κι' αὐτὸ γινόταν κάθε μέρα... Κι' οἱ μέρες περνοῦσαν ἴδιες, κι' ἡ μόστα τοῦ δυνάστη ἀκούονταν, ἀπ' τ' ἀρχοντικό, μὲ τὸν ἴδιο σκληρό, προκλητικὸ μονότονο χτύπο...

Κι' ὁ Κωστάκης πάντα ρωτοῦσε, μὰ πάντα ἕνα μακρόσυρτο σσ... ἤταν ἡ ἀπάντηση ἡ στερεότυπη... Καὶ μιὰ μέρα τράβηξε λίγο τὸ μπεντέ καὶ κύταξε, κι' εἶδε τὸ «Μοντήρη», ποὺ περνοῦσε στητός καὶ περήφανος, μὲ πίσω του τὸν ἔνοπλο φρουρό του. Μὰ πάλι δέν καταλάβαινε...

Ποὺ νὰ νοιώση τὴν ἔννοια καὶ τὴ λέξη «σκλαβιά» ἤταν τόσο μικρός, τόσο ἀνήμπορος...

Καὶ μεγάλωσε τ' ἀγόρι καὶ πῆγε στὸ σχολεῖο... Καὶ δέν τ' ἄφηνε νὰ ἡσυχάση τοῦτος ὁ φόβος τῆς φαμιλιάς του, ὁ καταθλιπτικός. Κι αὐθόρμητα μιὰ φορὰ ρώτησε τὸ δάσκαλό του, κι' ἐκεῖνος ἔβαλε τὸ δείχτη τοῦ χεριοῦ του κάθετα μπροστὰ στὰ κλειστὰ χείλη του καὶ μ' ἕνα, ὁπως κι' ἡ μάνα του, μακρόσυρτο σσ... ἔδωσε ...τὴν ἀπάντηση.

Μὰ τ' ἀγόρι δὲ λούφαξε, ἐννοιωσε πιὸ ἐντονα τώρα μέσα του, πῶς ὁ φόβος ποὺ συνεῖχε ὁλους, ἤταν κάτι μεγάλο, καταθλιπτικό... καὶ δέν περιριζόταν μόνο στὸ σπίτι του, στὴν οἰκογένειά του...

Σὰ σαράκι τὸ κατάτρωγε τοῦτη η παραξενιά, ποὺ δὲ μποροῦσε νὰ τῆς δώση ἐξήγηση.

Καὶ μιὰ μέρα π' ἀρρώστησε καὶ φώναξαν τὸν κύρ - Ἀναστάση νὰ τὸ δῆ, δέν κρατήθηκε καὶ ρώτησε τὸ γιατρό. Εἶχαν ὁλοι στὸ χωριὸ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὸν κυρ Ἀναστάση. Κι' αὐτός, Ἕλληνας πάντα καθὼς ἤταν, δέν τοῦ στέρησε τὴν ἀπάντηση, ποὺ οἱ δικοί του τοῦ τὴν ἀρνήθηκαν.

Καὶ τ' ἀγόρι ξαφνικὰ τότε, ἐνοιωσε, «τί ἔχασε, τί ἔχει, τί τοῦ πρέπει». Πῶ, πῶ, πῶ πόσο μεγάλη ἀλλαγὴ ἔννοιωσε μέσα του, πόσο μεγάλη, ἀπέραντη ἀναστάτωση...

Κι' ἀντρώνονταν τοῦτος ὁ ἀτίθασος νεαρός, καὶ γίνονταν ἕνα περήφανο, ὁμορφο, λαβέντικο παληκάρι, καμάρι τῆς οἰκογενείας του, ποὺ τὸ μισοῦς, ποὺ τὸν κατάτρωγε κάθε μέρα, ποτὲ κανένας δέν ἔμαθε...

Καὶ τὰ χρόνια περνοῦσαν ἀσταμάτητα, καὶ τ' ἀγόρι ἔγινε ἄντρας... Κι' ἕνα πρωινό, στὸ μέσισμα πάνω κάτω τοῦ Ὀκτώβρη, τῆς ἱστορικῆς γιὰ τὸν τόπο μας χρονιᾶς τοῦ 1912, ἐκεῖ ποὺ ὁλα ἔδειχναν πῶς κι' ἡ μέρα τοῦτη ποὺ ξημέρωνε, θὰ ἤταν ἴδια σὰν τὶς ἄλλες... ἀξαφνα, θαμπὸ τὴν αὐγή, ἀντάριασε τὸ χωριὸ ἀπ' τὸ ντουφεκίδι... Πρωτάκουστος τοῦτος ὁ ὁρυμαγδὸς γιὰ ὁλο τὸ χωριό.

Λαχτάρισε ἡ ψυχὴ ὁλων ἀπὸ τὸ φόβο, καὶ ποὺ νὰ μάθουμε τ' εἶν' τὸ κακὸ τοῦτο, τ' ἀνεπάντεχο...

Καὶ μάθαμε σὲ λίγο, «εἶχε ἔρθει τὸ Ἑλληνικό, ὁπως εἴπανε, εἶχαν ἔρθει οἱ Ἕλληνες καὶ πολεμοῦσαν μὲ τοὺς Τούρκους, ποὺ κλείστηκαν στὸ καμπαναριὸ τοῦ Ἁγί' - Νικόλα.

Οἱ Ἕλληνες εἶχαν κυκλώσει τὸ χωριὸ μὲ τὸν παπετὰν Καραγιώργο ἀρχηγό τους. Καὶ στὸν Ἁγ' Θόδωρο πού βρῆκε τὰ ὁλικὰ κανένας δέν ἔμαθε ποτέ.

Ὁμως τὴν ἔφκιαξε...

Τὴν ἔκρυψε κάτω ἀπ' τὸ παλτό του, κι' ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του. Κι' ἀπὸ στενὸ σὲ στενό, γιὰ νὰ μήν τὸ δοῦν, πῆγε πίσω ἀπὸ τὸ «Χουκεμάτ» (Τουρκικὸ διοικητήριο) γιὰ νὰ τὴν τοποθετήσει καὶ ν' ἀνατινάξη τὸ κτίριο.

Ἤταν τόση ἡ λαχτάρα του γιὰ τὴ λευτεριὰ καὶ τόσο τὸ μίσος του γιὰ ἐκδίκηση, ποὺ δέν πρόσεξε τὸ λουμωμένο ἐκεῖ κοντὰ Τουρκαλβανὸ Χασάν, ποὺ τὸν εἶδε καὶ τὸν μάτιαζε μὲ τὸ «γκρὰ» του. Καὶ πρὶν προφτάσει νὰ πυροδοτήσει τὴ «μπόμπα» του ἀκούστηκε ἡ ντουφεκιά... Κι ὁ Κωσταντίνος Κέντρος ἔπεσε... Κι' ἤταν Ζωγραφισμένο στὸ σκληρὸ κι' ἀντρίκιο πρόσωπο τοῦ ἥρωα, τὸ χαμόγελο, μὰ καὶ τ' ἀσίγαστο μίσος του, γιὰ τὸ δυνάστη, κι ὁ πόνος ποὺ δὲ μπόρεσε ν' ἀποσκολάση τὴν ἐκδίκηση, ποὺ τόσα χρόνια φώλιαζε μέσα του.

Ἤταν ὁ πρώτος Ζαγορίσιος μάρτυρας τῆς λευτεριᾶς τοῦ Ζαγορίου μας στὰ 1912...

Περάσαν ἀπὸ τότε 70 χρόνια. Παιδιὰ ἔμαστε τότε, γεράσαμε σήμερα. Ὁμως ποτὲς, μὰ ποτὲς δὲ θὰ φύγει ἀπ' τὴ μνήμη μας, σὰν κάθε χρόνο ξανάρχονταν τοῦτες οἱ ἅγιες μέρες, ἡ ὁμοβροντία ποὺ ἔρριξαν τ' ἀντάρτικα σώματα τοῦ Καραγιώργου καὶ τοῦ Τσιουκαντάνα κι' ἡ ἀχολοῆ τῶν βουνῶν μας, ὅταν κατέβαζαν στὸν τάφο τὸν ἡρωϊκὸ Κωσταντίνο Κέντρο σκεπασμένο μὲ τὴ γαλανόλευκη...

Ἤταν τὸ μήνυμα τῆς λευτεριᾶς τοῦτη ἡ ὁμοβροντία κι' ἡ ἀχολοῆ...

Πόσο ζωντανὰ ἀλήθεια, ἐρχονται κάθε χρόνο τοῦτα τὰ γεγονότα στὴ μνήμη μας.

ΤΟ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ κατὰ τὸν 19ο αἰώνα. (Φωτ. Κ. Πετρινοῦ)

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 8η ΣΕΛ.

Σάν ἔπεσαν τά Γιάννενα

(Ἱστορίες ἀπὸ τὸ Μονοδένδρι)

Βαρύς ὁ Χειμώνας, ἕνα γόνα τὸ χιόνι, καὶ οἱ ζωοτροφές λίγες. Τά ζωντανά σὲ λίγο δέν θά εἶχαν νά φάνε, μιά ποὺ τον περισσότερο καιρό ἤταν κλεισμένα στά κατώγια. κι ἐφαγαν σχεδὸν ὅλο τὸ κλαρί καὶ τὸ χορτάρι, ποὺ οἱ νοικοκυραῖοι εἶχαν μαζέψει, γιά νά ξεχειμωνιάσουν τά ζωντανά τους. Τότε ἀποφάσισαν ὁ Τέλης Πανταζῆς, πατέρας τοῦ ἄλλοτε προέδρου τοῦ χωριοῦ, καὶ ἡ Πολυξένη τοῦ Οἰκονομίδη (Τζόρα)— στὸ χωριὸ τὴν ἔλεγαν Γκόλου, ποιὸς ξέρει γιατί—, νά πάνε στά Γιάννενα, γιά νά φέρουν ζωοτροφές. Κα βάλα στὸν «καρρᾶ» ὁ Παντελής, κι ἀπὸ κοντά ἡ Γκόλου μὲ τὸν «Ψαρή» ξεκίνησαν γιά τά Γιάννενα.

Σὰν κατέβηκαν τὸ Ροντοβάνι κι ἔφτασαν στίς Καρυές, εἶδαν Τούρκους Κατσιακίδες (λῃστάκτες) νὰ φεύγουν πρὸς τὸ Καλπάκι. Εἶχαν τὰ κακά τους χάλια. Λαχταρισμένοι κράτησαν τὰ ἄλογα καὶ ἀποτραβήχτηκαν στά πλάγια. Ἐκεῖ ντόπιοι τοὺς εἶπαν ὅτι ἔπεσαν τά Γιάννενα. Φοβισμένοι μὴ πληρώσουν τὴν ἐκδίκηση τῶν Τούρκων, πῆραν τὸ μπρὸς πίσω καὶ μέ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα ἀλλά καὶ μέ περίσσια χαρά, ἔφτασαν στὴν Γενήτσαρι» (Τόπος ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν Βίτσα καὶ τὸ Μονο δένδρι, ποὺ πῆρε τὸ ὄνομα γιατὶ κάποτε στρατοπέδευσαν ἐκεῖ οἱ Γενιτσαρι). Στάθηκαν ἀγνάντια στὸ χωριὸ καὶ ἡ Γκόλου φώναξε. Ἐ'ι ΄΄, οὐ... χωρισανοί... οἱ. οἱ, ἔπεσαν τά Γιάννενα... α...α μωρές, χτυπάτε τσ΄ καμπάνες». Ὁ Τέλης βάρεσε τὸν καρρὰ καὶ καθὼς πέρναγε τὰ σοκάκια τοῦ χωριοῦ ἔλεγε καὶ ξανάλεγε ὁποιον ἔβρησκε στὸ δρόμο. «Ρίξτε δάκρυα χαράς, ἔπεσαν τά Γιάννενα».

Στὸ Τσεπέλοβο τὸν καιρὸ ἐκεῖνο ἤταν διοικητής τῶν Τζανταρμάδων ὁ Σαντίκ (Τούρκος ὑπολοχαγός). Ὅταν ἐμαθε ὅτι ἔπεσαν τά Γιάννενα, φοβήθηκε μή πιαστεῖ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες καὶ ἔφυγε νύχτα. Πήγε στὸ Κουκούλι, πήρε ψωμί ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Λαζαρίδη, καὶ νύχτα ἔφτασε στὸ Μονοδένδρι. Ἐκεῖ εἶχε φίλο τὸν Νόντα τὸν Τσάντη ἀπὸ τὸν ὁποῖον ζήτησε νὰ τὸν κρύψει καὶ νὰ τὸν φυγαδεύσει στά Σουδενά καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ πάει στὴν Ἀλβανία. Τὸ βράδυ ὁ Σαντὶκ κοιμήθηκε στὸ σπίτι τοῦ Τσάντη. Ἐμαθαν τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ ὁ Γιώργος Κοντοδήμος, τ' ἀδέλφια Ἀλέκος καὶ Τάσος Πανταζῆς καὶ ἄλλα, φοβήθηκαν μήν τοὺς πάρει ὁ Σαντὶκ καὶ ἔφυγαν νὰ κρυφτοῦν στὴν «Καπνισμένη» στὸ Βίκο. Ὁ Σαντὶκ μὲ τοὺς Τζανταρμάδες του καὶ ἄλλους Τούρκους τὸ πρωὶ ἔφυγε γιὰ τά Σουδενά. Ἡ Ἀθηνὰ Ζούγκου (ἡ μάννα τῆς Λουκίας Καλλίδη) καὶ ἡ ἀδελφή της Ἐλεονώρα (ἡ Μάννα μου) κρυμμένες πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα τους ἔβλεπαν τοὺς Τούρκους ποὺ ἀνηφόριζαν στὴν Ρούγα, καὶ μολογοῦσαν. «Πολὺ λυπημένοι οἱ Τούρκοι. Ὅλοι μὲ τὰ κεφάλια κάτω ἤτανε».

Τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ ποὺ εἶχαν κρυφτεῖ στὴν Καπνισμένη τοῦ Βίκου, γύρισαν στὸ χωριὸ μάζεψαν τὰ ὄργανα καὶ ἔστησαν χορὸ καὶ γλέντησαν τρεῖς μέρες, ὅπως συνήθιζαν καὶ στὸ πανηγύρι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Μόλις ἔφυγε ὁ Σαντὶκ τὸ χωριὸ γέμισε ἀπὸ Ἑλληνικές σημαίες, ποὺ τίς ἔραβε ἡ γιαγιά μου Κασσιανή Ζούγκου καὶ ἄλλες γυναῖκες τοῦ χωριοῦ. Τὴν ἴδια μέρα ἤλθε στὸ χωριὸ Ἑλληνικὸς Στρατὸς μὲ δικά τους ἐφόδια. Οἱ χωριανοί τοὺς ἐφιλοξένησαν μὲ περίσσια χαρά καὶ λαχτάρα. Οἱ φούρνοι ἔκαιγαν κι οἱ γάστρες στὴν ἀράδα. Ψωμὶ ζεστό, πίτες γάλατα, τυριά καὶ γαλοτύρια, μέλια, βούτυρα, ντόπιο κρασί, καὶ κριὰς ζεστὸ ἀπὸ τὴ γάστρα, μοιράζονταν στοὺς γενναίους ἀπελευθερωτές καὶ τὸ γλέντι στο μεσοχώρι συνεχίζονταν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡ. ΚΕΝΤΡΟΣ

Ὁ πρώτος Ζαγορίσιος ἡρωϊκὸς νεκρὸς στὸν πόλεμο τοῦ 1912

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 7η ΣΕΛ.

Στὸ νοῦ μου τώρα ἐρχονται οἱ στίχοι τοῦ Κάλβου.

«Ἄς μή βρέξει ποτὲς τὸ σύννεφο κι' ὁ ἄνεμος σκληρὸς ἄς μή σκορπίσει

τὸ χῶμα τὸ μακάριο
ποὺ σέ σκεπάζει».

Ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ποὺ πέρασαν ἀπὸ τότε, ἄς εἶναι τοῦτα μου τὰ λόγια μνημόσυνο, γιὰ τὸν Κώστα Κέντρο τὸν πρῶτο ἡρωϊκὸ Ζαγορίσιο νεκρὸ τοῦ 1912.

Αἰώνια ἡ τιμή κι' ἡ δόξα σ' Αὐτὸν

Τσεπέλοβο, Φλεβάρης 1983

ΕΥΡ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ

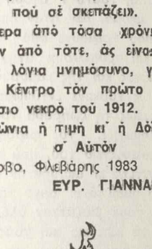

ΓΙΩΡΓΟΥ Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ:

Καπεσοβίτου «ΟΙ ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 19ο ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ» Γιάννινα 1982 σελ. 456

Ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια ἀπὸ τὴν ἵδρυση τοῦ Πανεπιστήμιου τῶν Γιαννίνων (1964), τόσο καὶ διαπιστώνει κανένας μέ μεγάλη του ἱκανοποίηση, πὼς τὸ Ἀνώτατο αὐτὸ ἐκπαιδευτικὸ Ἵδρυμα τοῦ Ἠπειρωτικοῦ μας χώρου ξαπλώνει ἀθόρυβα, ἀλλὰ σταθερὰ καὶ πολὺ ἀποτελεσματικὰ τὴν πνευματική του ἐπίδραση καὶ ἀκτινοβολία. Ἐκδηλα εἶναι τὰ δείγματα τῆς γερῆς θεμελίωσής του καὶ τῆς ἀπὸ κάθε ἀποψη ἀνοδικῆς του πορείας.

Διατυπώνονται μέ χαρὰ αὐτές οἱ σκέψεις, γιατὶ παίρνω ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ ἐξαίρετο σύγγραμμα τοῦ συμπατριώτη μας (ἀπὸ τὸ Καπέσοβο τοῦ Ζαγορίου) φιλόλογου καθηγητὴ Γιώργου Π. Παπαγεωργίου μέ τὸν παραπάνω τίτλο.

Τὸ θέμα, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου, δηλαδὴ γιὰ τὸ ὅλο ποὺ ἔπαιξαν οἱ συντεχνίες στὰ Ἰωάννινα κατὰ τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, εἶναι πολὺ σημαντικὸ καὶ ἡ αὐτὸ τραβᾶει τὸν ἀναγνώστη νὰ τὴ μελετήσει συστηματικὰ καὶ μέ προσοχὴ ξεχωριστὴ γιὰ πολὺ χρονικὸ διάστημα. Οἱ συντεχνίες ἤ' ἰσνάφι ὅπως λέγονταν στὰ παλιότερα χρόνια τῆς μακραίωνης σκλαβιᾶς μὲ στοὺς Τούρκους ἦταν ἐπαγγελματικές ὀργανώσεις συγκροτημένες σὲ διάφορες πόλεις ἀπὸ τοὺς ὑποδούλους Ἕλληνες. Ἡ συγκρότηση τῶν σκλάβων Ἑλλήνων ἐπαγγελματιῶν σὲ ἰσνάφια (συντεχνίες) ἀναδείχτηκε ἕνας θαυμάσιος θεσμός, παρακτὸς βέβαια ἀπὸ τοὺς Τούρκους ποὺ ἔπαιξε πολὺ σημαντικὸ ἐθνικὸ ρόλο, γιατὶ ἔχει συντελέσει μὲ τὴ λειτουργία τῶν συντεχνιῶν καὶ ἡ δραστηριότητα τῶν μελῶν τουτοῦ διατήρηση ἀκμαίου τοῦ Ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ ὁλοζώντανη τῆς Χριστιανικῆς πίστης τῶν σκλάβων Ἑλλήνων, στοὺς ὁποίους μὲ τὴ συσπείρωσή τους, ἀναπτύχτηκὲ ἀλληλοβοήθεια, ἡ ἀρωγὴ πρὸς ἀ σχολεῖα καὶ γενικὰ ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ πρόοδος.

Ὁ συγγραφέας μέσα στὶς 456 σελίδες τοῦ τοῦ βιβλίου ἀσχολεῖται καὶ ἀναλύει τὴ λειτουργία καὶ σταδιοδρομία, καθὼς καὶ τὴ δραστηριότητάν συντεχνιῶν στὰ Γιάννινα κατὰ τὸ χρονικὸ διάστημα τῶν 130 χρόνων περίπου πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθερωσή τους ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Τὸ χρονικὸ αὐτὸ διάστημα καλύπτει τὴ χρονικὴ περίοδο ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰώνα ὡς τὰ 1912. Ἀσχολεῖται μὲ πολλὰ ἐνδιαφέροντα καὶ μὲ ζηλευτὴ ἐνάργεια τὶς σύγκες τῆς λειτουργίας τῶν συντεχνιῶν στὴν Ἠπειρωτικὴ πρωτεύουσαμὲ τὶς ποικίλες φάσεις τῆς σταδιοδρομίας τους, ἄλλοτε εὐνοϊκὲς κάλλιστε δυσμενέστερες ἀνάλογα μὲ τὶς ἐπιδράσεις ποικίλων πολεμικῶν περιστατικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀνατροπῶν.

Τὸ χρονικὸ διάστημα, μέσα στὸ ὁποῖο κινεῖται ἡ ἔρευνα καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ μελέτη τοῦ θέματος, τὸ χωρίζει ὁ συγγραφέας σὲ τέσσερες περίοδους. Γιὰ τὸ λόγο δὲ αὐτὸ καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσερα τμήματα. Ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἀρχικὴ παράθεση ἑνὸς πολὺ διαφωτιστικοῦ κεφαλαίου μὲ τὰ προλεγόμενα τοῦ θέματος, ἐξετάζειστὸ πρῶτο τμῆμα τὴ ζωὴ τῶν συντεχνιῶν στὰ Γιάννινα ἀπὸ τὸ δεύτερο μισὸ χρονικὸ διάστημα τῆς κυριαρχίας τοῦ Ἀλὶ Πασὰ ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Στὸ δεύτερο τὴ δραστηριότητα τῶν συντεχνιῶν ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Ἀλὶ ὡς τὸ 1854, τὸ πρῶτο ἀπὸ τὸ 1854 ὡς τὸ 1869 καὶ τὸ τέταρτο ἀπὸ τὸ 1870 ὡς τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Γιαννίνων ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἐξυπακούεται πὼς ἡ διαίρεση αὐτὴ τῆς ζωῆς καὶ δραστηριότητας τῶν συντεχνιῶν σὲ τμήματα δέν ἔχει γίνει ἀπὸ τὸ συγγραφέα κατὰ πρόπο αὐθαίρετο, ἀλλὰ μὲ βάση διάφορα σημαντικὰ γεγονότα καὶ περιστατικὰ τοῦ περασμένου (19ου) αἰώνα, ὅπως ὁ θάνατος τοῦ Ἀλὶ Πασά, τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τοῦ 1854, ἡ φωτιὰ τῶν Γιαννίνων στὰ 1869 κλπ.

Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι ἀξιοσημείωτο καὶ ἔχει μεγάλη σημασία εἶναι τὸ γεγονὸς ποὺ κάθε περιγραφὴ τῶν στοιχείων τῆς ζωῆς τῶν συντεχνιῶν ποὺ ἀναλογεῖ σὲ κάθε περίοδο (τμῆμα) ἀκολουθοῦν ἀφθονες ἐπεξηγηματικὲς καὶ πολὺ κατατοπιστικὲς σημειώσεις καὶ παρατηρήσεις μὲ χρήσιμες πληροφορίες, ὥστε νὰ μή μένει κανένα σημεῖο χωρὶς διασάφηση καὶ κατατοπιστικὴ ἐπεξήγηση. Κανένα στοιχεῖο δέν ἀφίνει ὁ συγγραφέας ἀνεξήγητο, ἀδιαφώτιστο. Ἡ παράθεση σχετικοῦ χάρτη, τὰ σχετικὰ εὑρετήρια καὶ οἱ πλούσιοι κατάλογοι ὀνοματολογίων καὶ πλουσιότητας βιβλιογραφίας καταδείχνουν τὴν ἀπὸ κάθε ἀποψη ἐπιστημονικὴ πληρότητα τοῦ βιβλίου.

Μελετώντας κανένας αὐτὸ τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Γιώργου Παπαγεωργίου διαπιστώνει πὼς ὁ συγγραφέας γιὰ τὴ συγκέντρωση τῶν ἀφθονων αὐτῶν στοιχείων κατάγινε μὲ ὀμνείδηση, μὲ αὐτοθυσία καὶ ζηλευτὸ ἐρευνητικὸ πάθος γιὰ πολὺ μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Ἡ προσπάθειά του αὐτὴ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ σὰν ἔργο ὁλόκληρης ζωῆς. Ἐξαιρετικὰ πετυχημένη εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα, γιατὶ κατόρθωσε νὰ τιθασεύσει τὸ ἄφθονο καὶ πολύτιμο αὐτὸ ὑλικὸ καὶ νὰ μᾶς παρουσιάσει ἀπὸ τὸ χωνευτήρι τῆς ἐπιστημονικῆς μελέτης μ' ἕναν τρόπο ἐπαγωγικὸ, κατατοπιστικὸ καὶ ἀπὸ κάθε ἀποψη ζηλευτὸ τὸ σημαντικὸ αὐτὸ γιὰ τὴν ἱστορία τῶν Γιαννίνων καὶ γενικότερα τοῦ Ἠπειρωτικοῦ μας χώρου σύγγραμα. Ἀπὸ κάθε ἀναγνώστη γενικὴ εἶναι ἡ διαπίστωση πὼς τὸ σύγγραμμα αὐτὸ συγκεντρώνει ὅλα τὰ προσόντα ποὺ μποροῦν νὰ χαρακτηρίσουν αὐτὸ ἀριστο ἀπὸ ἐπιστημονικὴ ἀποψη. Γιὰ τὸ λόγο δὲ αὐτὸ ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὸ Ἀνώτατο Ἐκπαιδευτικὸ Ἵδρυμα σὰν ἐπιλογὴ διατριβὴ τοῦ συγγραφέα. Ἀνήκει στὴ σειρὰ τῶν ἐπιστημονικῶν διατριβῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστήμιου τῶν Γιαννίνων καὶ φέρνει ἀριθμὸ 4.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι πολὺ χρήσιμο καὶ γιὰ κάθε μελετητὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Ζαγορίου μας. Παρὰ πολλὰ στοιχεῖα ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἱστορία τοῦ τόπου μας μπορεῖ νὰ βρεῖ ὁ προσεκτικὸς μελετητὴς στὸ σύγγραμμα αὐτό.

Ἄς δεχτεῖ ὁ ἀγαπητὸς μου νεαρὸς συμπατριώτης κ. Γιώργος Π. Παπαγεωργίου τὰ θερμότατα συγχαρητήρια μου καὶ τίς πατρικές εὐχές νὰ καμαρώσουμε γλήγορα καὶ ἄλλα παρόμοια καὶ ἀνώτερα συγγράμματά του. Τὸν χαιρόμαστε, γιατὶ τιμᾶε τὸ Ζαγορίσιο ὄνομα καὶ παρέχει τὴν ἐγγύηση νὰ τὸ τιμήσει μελλοντικὰ ἀκόμα περισσότερο.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Ὑπουργεῖο Χωροταξίας καὶ οἰκισμοῦ σ' ἀπάντησή το ὑπρὸς τὴν Ἕνωση Ζαγορισίων Ἀθηνῶν σχετικὰ μὲ τὸν ἀποχαρακτηρισμὸ τῶν παραδοσιακῶν Οἰκισμῶν Ζαγορίου γνωρίζει ὅτι τὸ θέμα θὰ ἀντιμετωπιστεῖ ἀπὸ τοὺς τοπικοὺς φορεῖς, στὰ πλαίσια τῆς ἀποκέντρωσης ποὺ προωθεῖ τὸ Ὑπουργεῖο.

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
●
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Ἰωάννινα: Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. (0651) 26.266 καὶ 26.088
●
Ὑπεύθυνη Διεκπεραίωσης:
ΤΟΥΛΑ ΠΟΑΛΑ
Τυπογραφεῖο: Γ. Δούβαλη
Ξ. Ἀποστόλου - Κ. Πασχάλη
28 Ὀκτωβρίου 41 - τηλ. 20.544
●
Τὸ ποσὸν τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς προαιρετικό

ΓΙΑΤΡΟΣΟΦΙΑ

Τὰ παρακάτω «γιατροσόφια» εἶναι ἀπὸ τὸν «κώδικα» τοῦ Ἀλέξανδρου Οἰκονόμου γιατροῦ ἀπὸ τὴν Καλωτά, ὅπως δημοσιεύονται στὸ βιβλιαράκι «Κομπογιαννῖτες - Ματσουκάδες» σελ. 31—32, τοῦ ἀείμνηστου Γιωαννιώτη δικηγόρου καὶ συγγραφέα Γιώργου Βαβαρέτου.

Στὴ δεύτερη σειρὰ ἀπὸ «γιατροσόφια» εἶναι γραμμένα μπροστὰ τὰ παρακάτω: «1792 Ἰουλίου 23. Ἰατροσόφιον τοῦ κυρ Πολυχρόνου θεῖο μοι....».

● Ἰατρικὰ πολλὰ δι:ὰ τὴν σπλήναν.

«Ἔπαρε ἀπήγγανον καὶ ἀμύγδαλα πικρὰ καὶ πράσσα καὶ κολοκυθόσπορον καὶ κοπάνιστα ὅλα καὶ βάλε μέσα ὀλίγον λάδι καὶ μέλι καὶ βράσται ὀλίγον καὶ δοσ' νὰ πίνῃ ἐκεῖνο τὸ ζουμὶ ἕνα φλυτζάνι νηστικὸς καὶ νὰ ἀλοίφῃς μὲ τὸ ζουμὶ τὸ στομάχι σου εἶναι καλόν».

● Βάλισαμον δι:ὰ τὸν ὕπνον.

«Σάμπουρ δράμια 12, σμύρνα δράμια 12, καρούφαλα δράμια 12, κρόκον δράμια 10. Βάλε ρακὶ νὰ σκεπάσῃ δάκτυλα 3. Νὰ σταθοῦν ἡμέρας 4 εἰς τὸν ἥλιον διὰ νὰ γίνῃ καὶ ἂν θέλεις ἀκόμη περισσότερον».

● Σπίρτον ὀρεκτικὸν καὶ καρδι:ακόν.

«Μελισσοβότανον χούφτα μία, κιτρόπετσες δράμια 16, μοσχοκάρυδον δράμια 8, κανέλλα δράμια 2 πεσπασιὲ δράμια 2, ρακὶ ματαβρασμένη δράμια 250. Μούσκεψέ τα ἡμέρας 3, ἔβγαλε τὸ ρακί».

● Διὰ τὴν ζάλην

«Πήγανον, ἀνηθον, μάλαθρον, βράσον δὸς πιεῖν καὶ ἰάται. Μάσα καὶ ἀγριοσταφίδα καὶ μαστίχη καὶ ἰσθήσεται».

● Διὰ τὸν πόνον τῆς κεφαλῆς

Ἔπαρε μοσχοκάρυδα καὶ γαροῦφαλα ἀπὸ δράμια 4, λουλούδια τῆς ροδιᾶς καὶ κανέλλα ἀπὸ δράμια δύο καὶ νὰ τὰ κοπανίσῃς ὅλα ψιλὰ, ἐπειτα νὰ τὰ βάλῃς εἰς ἕνα γυαλὶ ὁποῦ νὰ παίρνῃ ρακὶ μεταβρασμένη δράμια 64 καὶ τὸ στουπώνεις καλά. Ἐπειτα χώσ' το μέσ' στὸν ἀμμο μὲ ἕνα ταβὰ καὶ ὕστερα νὰ τὸ βάλῃς εἰς τὴν φωτιὰν νὰ εἶναι ζεστὰ καὶ διὰ 8 ἡμέρας στραγγισὲ τα καὶ τὸ σπίρτο φύλοξέτο εἰς γυαλὶ καλὰ κλεισμένο νὰ μὴ ξεθυμάνῃ καὶ ὁποιος ἔχει πονοκέφαλον ἂς τραβᾶ καὶ ἂς βάνῃ εἰς τὴν παλάμην του ἀπὸ τὸ ἀνωθεν σπίρτο ὀλίγον καὶ ἂς τὸ τραβᾶ εἰς τὴν μύτην του τὰ ὀρθοῦνια μὲ τὴν δύναμιν του ὅσον μπορεῖ μίαν φορὰν καὶ ἀνοίγει τὶς βλέβες τῆς μύτης καὶ ξαλαφρώνεται».

● Διὰ τὴν πιτυρίδα

Ἔπαρε τὴν ρίζαν τοῦ κρίνου καὶ κοσκίνισὲ της την καὶ βάλε ξύδι καὶ βράσε της καὶ ἄλειψε τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ αὐτὸ καθαρίζεται καὶ παστρεύει καὶ εἶναι θαυμασιώτατη».

● Δι:ὰ τὰ αὐτ:ὰ ὀντας βοοῦν δυνατὰ

Ἔπαρε τσουκνίδα στουμπισὲ την καὶ βράσε της μὲ ξύδι καὶ βάλτο εἰς ἕνα ἰμπρίκι ζεστὸ καὶ στούπωσε τὸ μεγάλο τὸ στόμα μὲ νερὸ καὶ τὸ υἱκρόν καὶ βάλτο εἰς τὸ αὐτὶ τὸ ἰμπρίκι νὰ πηγαίνῃ ὁ ἀχνὸς μέσα. Κάμε τὸ πολλάκις καὶ θέλει φύγει τὸ σκουλήκιον».

Ε.Γ.

ΣΤΗΝ ΚΟΨΗ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 4η ΣΕΛ.

στάθηκε βάναυσα, μ' ἔσπρωχνε —φυσώντας— πίσω, πρὸς τὴ Μακεδονία κι ἄς εἶχα στὸν κόρφο μου τὸ χαρτὶ τοῦ «ἀπελεύθερου». «Βάλε πετσέτα στὸ κεφάλι γιὰ νὰ περάσεις» εἶπε ὁ ἀγωγιάτης ποὺ πήγαινε ἀντίθετα. Εἶχα κουρνιάσει σὲ δέντρο καμμένο ἀπὸ κεραυνό. Χάραξα στὴ μνήμη τὸ μονοπάτι καὶ παίζοντας τὴν τυφλόμυγα πέρασα τ' ἀνεμοδαρμένα ὕψη. Κατέβηκα στὴν περιοχὴ ποὺ τὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων της κάνανε τὴν πέτρα ποίημα καὶ ὄνειρο ζεύοντας τὶς ὄχτες τῶν ποταμιῶν. Νὰ μποροῦσε ὁ λόγος μου νὰ ψήλωνε τὸ ἐγκώμιο καθὼς ἐκεῖνοι, οἱ ἀνώνυμοι, ἀνέβαζαν — πέτρα στὴν πέτρα— τὰ τόξα τῶν γεφυριῶν! Νὰ μποροῦσε λέω, νὰ σύρει γιὰ χάρη τους τοῦτο τὸ ἐρασιτεχνικὸ κοντύλι κάτι τὸ ἐξαίσιο καὶ στέρεο σὰν τὰ λιγερὰ χτίσματά τους ποὺ περιγελοῦν τὴ φθορὰ τῶν αἰώνων! Μὰ δὲ γίνεται. Ἐκεῖνοι εἶχαν στέρεα βάθρα ποὺ τὸ καλλίτερο, τὸ μεράκι τους, ἦταν μεράκι ὁλάκαιρου λαοῦ. Σήκωσαν αὐτοὶ οἱ «πελεκάνοι» στὸν ἀγέρα πέτρινα μνημεῖα ποὺ ἔρχονται σὲ θαυμαστὴ ἁρμονία μὲ τὸν ὅλο χῶρο. Συχνὰ μεταξὺ θεόρατων βράχων τανύεται καμπυλόγραμμα ἡ πέτρα, ἴδια γάτα ποὺ τὰ νύχια της γαντζώνουν στέρεα στὴ βάση της καὶ δὲν τὴν ξεκολλᾶς μὲ τίποτα. Καὶ τὸ νερό, ἂν ἠρεμεῖ ἀπὸ κάτω, ἀντιφεγγίζοντας τὴν καμάρα, δείχνει ἕνα ὁλοστρόγγυλο ἀνοιγμένο στόμα ποὺ ἴσως μυκτηρίζει τὴν αἰσθητικὴ ὑπόταση τῶν ἡμερῶν μας. Οἱ «πελεκάνοι» τῆς Κόνιτσας μὲ τοὺς ἀσημουργοὺς τῶν Τζουμέρκων ἔδωσαν ὅ,τι ὡραιότερο ἔχει νὰ ἐπιδείξει σὲ λαϊκὴ τέχνη ὁ Ἠπειρωτικὸς χῶρος. Παράλληλα μὲ τὴν πέτρα σκόλισαν καὶ τὸ ξύλο. Ξυλόγλυπτα τέμπλα, ἀναλόγια, εἰκονοστάσια, πόρτες, ταβάνια, νυφιάτικες κασσέλες διαθέτουν ἀνάγλυφα ἢ γεμισμένα μὲ φίλντισι σύμμετρα σχέδια. Τίποτα τὸ βαρύ, τὸ ἀκαλαίσθητο· ξεγελοῦν τὸ μάτι πὼς —δῆθεν— κινοῦνται ἀνάλαφρα, τακτικὰ πάνω στὶς ἐπιφάνειες. Κι ἀκόμη, στὸ χῶρο αὐτὸν τῆς καλλιτεχνικῆς εὐαισθησίας, γεννήθηκαν οἱ ἁγιογράφοι. Ὁ λάκαιρη σχολὴ ἀπὸ τοὺς Χιονιάδες! Τριάντα ἕξη ζωγράφοι ξεκίνησαν ἀπ' αὐτὸ τὸ χωριό. Μαθητὲς τοῦ Πανσέληνου οἱ πρῶτοι ἢ τῶν 'Ιταλῶν; ἄγνωστο. Πάντως ἂν δὲν ἀποδεσμεύτηκαν ἀπὸ τὰ πρότυπά τους καὶ μείνανε σχεδὸν ἀντιγραφεῖς, αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ γιὰ νὰ ξεχαστοῦν.

Τρία ποτάμια αὐλακώνουν τὴν περιοχή: Ἀῶος, Σαραντάπορος, Βοϊδομάτης. Ἀνταμώνουν καὶ ἤρεμα, ἤρεμα κυλοῦν κατὰ τὴν ξένη χώρα, ἀδιαφορώντας γιὰ πυραμίδες καὶ λόγχες τῶν συνόρων.

Μόλιστα, Πληκάτι, Ζέρμα, Κόνιτσα, Κάντσικο, Πεκλάρι, Δεπαλίτσα. Οἱ Σλάβοι ἄφησαν τὶς μαλακότερες λέξεις τους. Ἄντρες ἤμεροι, καλωσυνάτοι, μ' ἐπιδέξιο χέρι. Γυναῖκες καμπυλόγραμμες· μὲ χαριτωμένο λόγο, πιπεράτο γεμάτον ὑπονοούμενα.

Τὰ ὀρεινὰ χωριὰ ξεπλύθηκαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τους. Φυσικὸς νόμος, ὅπου κόπηκε ἢ ξεράθηκε ἡ ρίζα, ὁ τόπος ξεκόβεται, ἡ ἀδράνεια ἐνεργεῖ ὥσπου νὰ βρεθεῖ τὸ ἐπίπεδο ποὺ θὰ ἰσορροπήσει τὸν ὄγκο. Ἡ Μητρόπολη, ὁ ἄλλοτε «Κασαμπᾶς», χωρὶς ἀνθρώπινη ἐνδοχώρα. Ταλαντεύεται μεταξὺ ἀστικοῦ καὶ γεωργικοῦ προσανατολισμοῦ. Ἀπὸ παράδοση καὶ οἰκονομία οἱ ἔφηβοι τοῦ Γράμμου καὶ τοῦ Σμόλικα ταιριάζουν στὰ Λύκειά της, τοῦ καθυστερημένου λεκανοπέδιου στὴ «Γεωργικὴ Σχολή» της. Θὰ πετάξουν οἱ πρῶτοι σ' ἄλλα χώματα κομίζοντας προγονικὲς ἀρετές, τὴν εὐγένεια τῶν ἁγιογράφων, τὶς ἱκανότητες, τὴ φαντασία καὶ τὴν τόλμη τῶν «πελεκάνων». Οἱ δεύτεροι θὰ κληρονομήσουν τὸν τόπο κι ἐκεῖ στὸ παλάτι τῆς Χάμκως, ποὺ ἔζησα μιὰν ἀπὸ τὶς ὡραιότερες νύχτες τῆς ζωῆς μου, θὰ ὑψώσουν τὰ σήματα γιὰ ἀλλαγὴ τῆς πορείας τοῦ τόπου, πρὸς κατευθύνσεις σύμφωνες μὲ τὶς ἀντιλήψεις τῶν ἡμερῶν μας ὅπου ἁγιογράφοι, «πελεκάνοι» καὶ ριμαδόροι ὑποφέρουν τὸ μαρτύριο τῆς ἀνυποληψίας.

Ο ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΚΑΙ Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

ρύπανση τῆς ἀτμόσφαιρας καὶ τῶν ὑδάτων ἀπὸ τὰ ἀπόβλητα τῶν ἐργοστασίων. Ὅλη ἡ ἀνησυχία τῆς ἀνθρωπότητας γιὰ τὸ οἰκολογικὸ περιβάλλον ξεπηδᾶ ἀπὸ τὴν διαπίστωση τῆς ἀλλοιώσεως τῶν φυσικῶν πλαισίων τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Βάση τῆς λειτουργίας τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἡ ἀντίληψη περὶ κόσμου ποὺ ἀναπτύχθηκε κυρίως στὴν Ἀναγέννηση καὶ στὸ Διαφωτισμό. Σύμφωνα μ' αὐτὴ κέντρο ὅλης τῆς πραγματικότητας εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅτι ὅλα τὰ φυσικὰ μεγέθη ζοῦν, κινοῦνται καὶ ὑπηρετοῦν αὐτὸν στὴν ἐξέλιξή του πρὸς τὸ καλύτερο. Αὐτὸς ὁ αἰσιόδοξος ἀνθρωποκεντρισμὸς ποὺ ἀντικαθέστησε τὸν θεοκεντρισμὸ καὶ συνθέτει ἄμεσα μὲ τὸν ἄκρατο ὀρθολογισμὸ λειτούργησε στὴν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ ὥστε ἄστε ἡ ἐπιστήμη ὄχι μόνο νὰ ἐρευνήσει καὶ ἐξιχνιάσει τὸν φυσικὸ κόσμο ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ὑποτάξει στὴ χρησιμοθηρία τῶν ἀνθρώπινων ἐπιδιώξεων. Ἔτσι ὁ πολιτισμὸς τῆς ἐπιστήμης τῶν νεωτέρων χρόνων μὲ κύριο στοιχεῖο τὴν πρακτική του ἐφαρμογὴ μὲ τὴν τεχνικὴ δημιούργησε γύρω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τεχνικὴ φύση. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἂν καὶ ἀνέπτυξαν μιὰ τεράστια γιὰ τὴν ἐποχή τους ἐπιστημονικὴ γνῶση δὲν ἀνάπτυξαν τεχνική. Ἴσως ἄγνοια αὐτὸ ἐξαιτίας τοῦ βαθειοῦ σεβασμοῦ τῶν πρὸς τὴν φύση. Σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχει ἐνδιασμὸς γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ. Ρωτοῦν ἂν προσφέρει ἡ τεχνικὴ αὐτὴ στὴν οὐσία τῆς ζωῆς ἢ στὸν φλοιό της. Ἐπίσης ρωτοῦν γιὰ τὴν ἐγκυρότητα τῶν τεχνικῶν παραδείσων. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τῆς ἀλλοτριωτικῆς δυνάμεως τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς: ἐνῶ στὰ πρῶτα στάδια ὁ τεχνοκρατικὸς πολιτισμὸς βοηθοῦσε τὴ φυσικὴ δύναμη τοῦ Ἀνθρώπου, σήμερα ὅμως βοηθᾶ καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἀντικαθιστᾶ ἀκόμη καὶ τὸ νοῦ τοῦ Ἀνθρώπου μὲ ἀποτέλεσμα τὴν μὴ καλλιέργεια τῶν νοητικῶν δυνάμεων τῶν ἀνθρώπων (στὰ κομπιούτερ μόνο οἱ μηχανικοὶ τὸν δουλεύουν ἐνῶ οἱ ἄλλοι εἶναι: ἁπλοῖ χειριστές). Ἡ διαστροφὴ τῆς φύσεως ἀπὸ τὸν τεχνικοκρατούμενο πολιτισμὸ φθάνει σὲ μερικὲς περιπτώσεις καὶ στὴν ἐκμετάλλευση καὶ τῆς ἀνθρώπινης φύσης μὲ τὰ ἀνθρωποπειράματα. Δηλ. βλέπουν τὸν Ἄνθρωπο ὄχι σὰ σκοπὸ ἀλλὰ σὰν μηχανισμὸ μέσο πρὸς ἄλλους σκοπούς.

Μεταξὺ Ἀνθρώπου καὶ φυσικῆς πραγματικότητας ὑπάρχει μιὰ σχέση πρωταρχική, αὐθύπαρκτη καὶ αὐταπόδεικτη. Ἡ φυσικὴ πραγματικότητα ἔχει: αὐθεντικότητα στὴν αὐτοτέλειά της, κυρίως ὅμως στὴ σχέση μὲ τὸν Ἄνθρωπο. Πάνω ἀπὸ τὸ ὁλικὸ ἐπίστρωμα τῆς φύσεως κρύβεται ἕνα ὀσθὸ νόημα καὶ κάποιος θετικὸς σκοπός. Ἡ φύση χωρὶς τὴ σύνδεσή της μὲ τὴν ἀνθρώπινη ἱστορία χάνει τὸ οὐσιαστικό της περιεχόμενο καὶ καθίσταται ξένο καὶ ἀδιάφορο στοιχεῖο. Ὑπάρχει, λοιπόν, ἄμεση σχέση φύσεως καὶ ἀνθρώπινης ζωῆς. Κ: ὁ ὅδιος ὁ Ἄνθρωπος εἶναι: μιὰ μορφὴ τῆς φύσεως. Ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως (EVOLUTION) ἀναφέρει: χαρακτηριστικὰ πὼς ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύχθηκε στὴ φύση ὁάσει τοῦ νόμου τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς ἀπὸ κατώτερες μορφὲς ζωῆς. Ἐξάλλου ἡ φύση δὲν εἶναι νεκρὴ ἀλλὰ εἶναι πλοῦτος ἐνεργειῶν. Καὶ στὴν ἀνόργανη ὅλη ὑπάρχει ἐνέργεια ἀφοῦ ἐξέρουμε πὼς ἡ ὕλη ἀπὸ τὰ ἄτομα τῆς ὅλης εἶναι: συστεφώσιμη ἐνέργειας. Ἕνα εἶδος σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀξία τῆς φύσεως καὶ ὄχι τῆς παρόλογης (παρὰ φύσιν) χρήσης τῆς εἶναι: καὶ ἡ ἐπιφυλακτικὴ ὑπόταξη τῆς φύσεως κάτω ἀπὸ τὶς ὁομὲς τοῦ λογικοῦ. Ὑπάρχει τὸ ἐρώτημα: μπορεῖ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νὰ συλλαμβάνει μὲ τὶς αἰσθήσεις ὅλη τὴν πραγματικότητα, γιὰ ἐμβαθύνει στὸ περιεχόμενό της καὶ γιὰ τὴν κατατάσσει σωστὰ σὲ σχήματα; Ὁ σεβασμὸς τῆς ὀνοτότητας τῆς φύσεως ἐξασφαλίζεται: καὶ μὲ τὴν ἔννοια τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀκτισεμενικοῦ ὑπάρχοντος ποὺ δὲν εἶναι: μόνο ὁικό μου ἀλλὰ καὶ τῶν συναν-θρώπων. Δηλ. ἡ φύση στὴν ἀναφορὰ της πρὸς τὸν ἄνθρωπο σχετίζεται μὲ τὴν ἀνθρωπότητα ὡς σύνολο ὄχι μόνο στὶς διαστάσεις τοῦ χώρου ἀλλὰ καὶ τοῦ χρόνου. Ἡ χαρὰ τῆς φύσεως καθὼς καὶ ἡ ἐκμετάλλευσή της εἶναι: ἀναφαίρετο δικαίωμα ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ φύση χαρειάζεται: σοὺς καιροὺς μας γιὰ πάρει τὴ δέουσα θέση στὴν πορεία τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν κατάφαση τῆς φύσεως στὴ ζωή του ὡς στοιχεῖο πρωταρχικῆς ἀξίας θὰ ὀγεῖ ἀπὸ τὶς ἀλλοτριωτικὲς ὁομὲς τοῦ τεχνοκρατούμενου πολιτισμοῦ. Εἰδικὰ σταὴν περίπτωση τοῦ Ζαγορίου ἡ φύση του μπορεῖ νὰ γίνει μέσο σωθειᾶς ὠφέλειας στοὺς ἀνθρώπους τῶν Ἰωαννίνων κυρίως ποὺ καὶ αὐτοὶ ζοῦν σὲ τεχνικοὺς παραδεῖσους. Σκέπτομαι: τὴν ἀνάθεση τῆς πλευσᾶς τοῦ Μπτσικελιοῦ πρὸς τὰ Γιάννενα ἀπ' τὴν πλευρὰ τὴν ἄλλη. Ἡ μία εἶναι: ξερὴ ἐνῶ ἡ ἄλλη εἶναι: πυκνόφυτη καὶ μὲ πολλὰ νερά. Τὰ ὅάση τοῦ Δικόρφου μὲ τὰ ἔλατα θὰ μποροῦσε νὰ γίνουν θέρετρα ἀναπαύσεως. Γενικὰ γιὰ τοὺς Γιαννιώτες τὸ Ζαγόρι θὰ ἦταν πηγὴ ξεκούρασης καὶ ζωῆς. Αὐτὸν τὸν φυσικὸ πλοῦτο τοῦ Ζαγορισοῦ ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ ἐλπίδα πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν Ἰωαννίνων πρέπει οἱ ἴδιοι οἱ κάτοικοι νὰ μὴν τὸν ἀλλοτιώσουν ἢ τὸν καταστρέψουν μὲ φωτιὲς ἢ μὲ παράνομα κυνήγια. Τὸ Ζαγόρι μας ποὺ συνδυάζει: πλούσια παράδοση (π.χ. δημοτικὰ τραγούδια, ἀρχιτεκτονική) καὶ φυσικὲς καλλονὲς νομίζω εἶναι μιὰ ὅαση στὸν τεχνικὸ πολιτισμὸ ποὺ μᾶς περιβάλλει. Εἶναι: ὅαση πρώτων γιατί, ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς ὅσο κι' ἂν προσφέρει: ὁλοκληρωμένη εὐμάρεια δὲν ἱκανοποιεῖ τοὺς βαθύτερους πόθους τοῦ ἀνθρώπου καὶ δεύτερον, γιατὶ ἡ φύση του εἶναι: ἡ διέξοδος τοῦ ἀνθρώπου τῶν πόλεων (Γιάννενα) ἀπὸ τὰ γρανάζια τοῦ ἄγχους καὶ τῆς καταπίεσης τοῦ τεχνοκρατούμενου πολιτισμοῦ.

ΠΑΝ. ΛΑΖΑΡΟΥ

ΔΙΚΑΙΗ ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ

Ὁ συμπατριώτης μας κ. Πέτρος Ἀποστολίδης, γιατρὸς ἀπὸ τὴν Καλωτά, τιμήθηκε μὲ τὸ Α' Βραβεῖο «Ἰπεχτσή» ποὺ τὸ παρελαβε πρόσφατα σὲ ἐπιστημονικὴ τελετὴ στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὸ βιβλίο του «Α' Γκαρίζδν Οὐσιάκ, 1922—1923»· Σελίδες ἀπὸ τὸ ἀξιόλογο αὐτὸ ἀφήγημα ἀνθολογήσαμε στὰ τεύχη τῆς ἐφημερίδας μας 45, 46 καὶ 47. Τὸ βραβεῖο ἔχει: θεσπιστεῖ ἀπὸ τὸν Ἐκδοτικὸ Ὀργανισμὸ τῆς ἐφημερίδας Μιλιέτ στὴ μνήμη τοῦ δολοφονημένου διευθυντῆ τῆς Ἰπεχτσῆ καὶ σκοπεύει: νὰ ὀγηθήσει: στὶς σχέσεις καὶ τὴ φιλία τῶν λαῶν Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας.

Τὴν Ἐπιτροπὴ ἐπιλογῆς ἀποτέλεσαν —ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ πλευρὰ— οἱ ποιητὲς Ν. Βρεττάκος καὶ Γ. Παράλης, ὁ Βουλευτὴς τῆς Ν.Δ. καὶ τ. Ὑπ. κ. Στεφανάκης καὶ ὁ μεταφραστὴς τῆς Τουρκικῆς λογοτεχνίας κ. Ἀργαῖος.

Σύντομα ὁ κ. Π. Ἀποστολίδης θὰ κυκλοφορήσει: αἱ Β' τόμο μὲ ἀφηγήματα - ἐνθυμήσεις ἀπ' ὅπου θ' ἀνθολογήσουμε καὶ πάλι: σελίδες. Νὰ, λοιπόν, πὼς τὸ φανόμενο «Μαρία Ἰορδανίδη» ποὺ ἄρχισε νὰ γράφει: σὲ προχωρημένη ἡλικία δὲν εἶναι: μοναδικὸ σὰ γράμματά μας· τώρα τὴν ἀκολουθεῖ ὁ ὁικός μας συγγραφέας μὲ τὶς συναρπαστικὲς σελίδες του, τὶς γεμάτες πόνο καὶ ἀνθρωπιά.

Συνηθίζεται: νὰ συγχαίρουν τοὺς γονεῖς γιὰ τὶς ἐπιδόσεις τῶν τέκνων τους ὅταν διακρίνονται, ἐδῶ θ' ἀντιστρέψουμε τὰ καθιερωμένα —βέβαιο: πὼς θὰ προσκρούσουμε στὴ γνήσια σημειότητα τοῦ μουσικοῦ μας— καὶ θὰ συγχαροῦμε τὸ γιὸ τοῦ πεζογράφου κ. Τάση Ἀποστολίδη καὶ γιὰ τὴ συγγραφικὴ λάμψη τοῦ πατέρα του.

● Παρόραμα

Στὴν τιμητικὴ στήλη τοῦ προηγούμενου φύλλου μας ἀναγράφεται μὲ τὸ ποσὸ τῶν 4.000 δρχ. τὸ ἐπίθετο Μπροκούλη ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Ἀλεξάνδρα Κων. Μπρωκούμη ποὺ διαμένει στὴ Νέα Ὑόρκη.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΠΡΟΒΑΛΛΕΙ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Στὴ γιορτὴ γιὰ τὸ κόψιμο τῆς Βασιλόπιτας, ποὺ ἔγινε στὸ Ξενοδοχεῖο «Βασιλεύς Γεώργιος» στὴν Ἀθήνα, ἡ Ἑλληνικὴ Περιηγητικὴ Λέσχη τίμησε μὲ τὴν ἀπονομή τοῦ εἰδικοῦ μεταλλίου γιὰ τὰ 60 χρόνια τῆς Λέσχης, τὸν συμπατριώτη μας καθηγητὴ κ. Φώτη Πέτσα, Πρόεδρο τοῦ Τμήματος Θεσσαλονίκης. Τὸ μετάλλιο ἀπένεμε ὁ Πρόεδρος τῆς Ε.Π.Λ. κ. Βασίλης Ρώτης, Σύμβουλος Ἐπικρατείας, ἀφοῦ ὁ Γενικὸς Ἔφορος κ. Δημήτρης Παπαευστρατίου παρουσιάζοντας τὸν κ. Πέτσα τόνισε τὴν πολύμορφη πνευματική προσφορὰ τοῦ ἰδιαίτερα στὸν τομέα τοῦ Τουρισμοῦ καὶ τῆς Περιήγησης ὑψηλοῦ ἐπιπέδου. Ἀπ' ὅλους ἐκτιμήθηκε ἡ ἀρτια ὀργάνωση τῆς «Συνάντησης στὰ Ἰωάννινα» τὴν ὁποία ὀργάνωσε τὸ Τμήμα Θεσσαλονίκης τῆς Ε.Π.Λ. τὸν περασμένο ὁούνιο καὶ ἀποτελεῖ τώρα πρότυπο γιὰ μελλοντικὲς «συναντήσεις» τῶν Κέντρου μὲ ἐπαρχιακὰ Τμήματα, ὅπως τονίσθηκε στὸ τελευταῖο Πανελλήνιο Συνέδριο τῆς Περιηγητικῆς στὸ Βόλο, κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ Πρόεδρος τῆς ΕΛΠ Ἰωαννίνων κ. Κίτσος Κυριαζῆς πρότεινε τὰ Ἰωάννινα ὡς ἕδρα τοῦ προσεχοῦς Πανελλήνιου Συνεδρίου τῆς Λέσχης.

Ἐν τῷ μεταξὺ στὰ Κεντρικὰ Γραφεῖα τῆς «Περιηγητικῆς» στὴν Ἀθήνα, ὁδὸς Πολυτεχνείου 12, ὁραμώνται ἔκθεση φωτογραφιῶν, ἔργων τῶν ὁποίων καὶ ἀριστουργηματικὴ φωτογραφίες τοῦ Ἐφόρου Ἐπαρχιακῶν Τμημάτων κ. Κόνδη ἀὸ τὴν Ἀρίστη, τὸ Βοϊδομάτη, τὴ Ἰαλυβδοσκέπαστη, τὸ Μονοδένδρι κλπ. παρμένες κατὰ τὴν περσινὴ ἐκδρομὴ στὰ πλαίσια τῆς «Συνάντησης στὰ Ἰωάννινα. Ἐκτὸς ἀπὸ ἰς φυσικὲς καλλονὲς τῆς πατρίδα μας, προβάλλεται: τὸ λαμπρὸ χρωματικὸ συγκρότημα τοῦ Τμήματος Πρεβέζης τῆς Ε.Π.Λ. σὲ χορούς σὸ Βοϊδομάτη, ἐνῶ τὰ «καγτάκα» κατεβαίνουν ἀπὸ τὶς πηγὲς τοῦ ἰοταμοῦ στὸ Βίκο πλουτίζοντας τὸ ἔαμα μὲ ἐξωτικὲς πινελιές, κατὰ τὸἀλησμόνητο γλέντι τὴν Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς τὸν περασμένο ὁούνιο, ὁταν πάνω ἀπὸ 300 ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ τὰ Τμήματα Θεσσαλονίκης, Ἰωαννίνων Πρεβέζης, Βόλου, Βεροίας κλπ. λέντησαν στὴν πράσινη χορευτικὴ ἐστα τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Σπηλιώτισσας Ἀρίστης, σκιασμένη ἀπὸτὰ πανύψηλα πλατάνια, πλάι σ' γαλανὸ Βοϊδομάτη.

Ἐξ ἄλλου ἡ Ε.Π.Λ. πεέλαβε στὸ ἐφετεινὸ της πρόγραμμα διαλέξεων ὁμιλία τοῦ καθηγητοῦ κ.Φώτη Πέτσα μὲ θέμα: Νοερὴ περιηγηση στὴ χαμένη Ἐγνατία ἀπὸ τὰ ἀφετηρίες της στὸ Δυρράχιο καὶ ν' Ἀπολλωνία ὡς τὴν Πέλλα». Ἐνδιαφέρθηκαν δὲ σὲ ἐγχρωμες ὁράνειες οἱ ἑλληνικὲς ἀρχαιότητες τ Βορείου Ἠπείρου καὶ τὰ πρὸς ὁρᾶν ὁρία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μὲ βη τὶς ἱστορικὲς πηγές.

Η ΠΙΤΑ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Μιὰ εὐγενικὴ προφορικὴ πρόσκληση ἀπὸ τὸν πρόεδρο τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου τῶν Ζαγορίσιων Ἰωαννίνων, γιατὶ δὲ διάβασα τὴν προσκληση στὶς Ἰωαννιώτικες ἐφημερίδες, μ' ἔφερε τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς 23 τοῦ Ἰενάρη στὸ ἐντευκτήριο τοῦ συλλόγου, γιὰ τὸ κόψιμο τῆς πίττας τοῦ 1983, ποὺ θὰ ἦταν ὡραιότερη ἀν ἤταν μιὰ παραδοσιακὴ Ζαγορίσια ἀλευρότητα μὲ τὸ «μπάχτι» της μέσακ κ' ὄχι μοντέρνα τοῦ ζαχαροπλαστείου.

Ὁμορφο τὸ ἐντευκτήριο, νοικοκυρεμένο, καθαρό, πὼς νὰ τὸ κάνουμε, μυρίζει Ζαγόρι.

Στὴν ὥρα μου πῆγα. Χαιρετηθήκαμε μὲ τὸ συμβούλιο καὶ μὲ τοὺς λίγους Ζαγορίσιους ποὺ ἤσαν ἐκεῖ, εὐχηθήκαμε «καλὴ χρονιά» μὲ γνωστοὺς καὶ φίλους, μὰ κ: ἀγνώστους Ζαγορίσιους, εὐχηθήκαμε ἀκόμα τοὐτον τὸ χρόνο, ν' ἀναπτεῖλουν πιὸ καλὲς μέρες γιὰ τὸ Ζαγόρι μας...

Ὡραῖες αὔτὲς οἱ «μάζωξες», σὲ γνωρίζουν μ' ἀγνώστους πατριώτες, δέχεσαι καὶ δίνεις εὐχές, λές καὶ συζητᾶς ὁμορφα τὰ προβλήματα τοῦ Ζαγορίου μας, τὶς ἀνάγκες του, τὰ φλέγοντα ζητήματά του, θυμάσαι τὰ παλιά, ἀκούς καὶ τὰ «Τακούτσια», τὸν Κώστα, τὸ Ζιούλη, τὸ Γρηγόρη, τὸ Σπύρο, ποὺ σὰ Ζαγορίσιοι ἤρθαν νὰ πάρουν μέρος στὸ κόψιμο τῆς πίττας καὶ νὰ μᾶς ποῦν καὶ καναδυὸ παλιὰ τραγούδια, ἀπὸ τὸ ἀπέραντο ρεπερτόριό τους σὲ Ζαγορίσια λαλήματα. Χαίρεσαι τὸν τέλειο συντονισμὸ αὐτῶν τῶν τέσσαρων σὲ τραγούδι καὶ μουσική. Καὶ λές μέσα σου 'ἡ' καὶ μ' ἄλλους «ἔτσι καὶ τραβηχτοῦν» αὐτὰ τὰ περίφημα «βιολιά» ἀπ' τὴν ἐνεργὸ δράση, πάει τὸ παραδοσιακὸ μουσικὸ Ζαγόρι, πάει..

Ἦρθαν καὶ μερικοὶ νέοι, ἀγόρια καὶ κορίτσια. Γιατὶ ὅμως τόσοι λίγοι νεολαίοι; Καὶ ρωτιούμαστε μ' ἄλλους, βλέποντας τὴ φτωχή, σὲ ἄτομα συγκέντρωση, μόνο αὐτοὶ εἶναι οἱ Ζαγορίσιοι στὰ Γιάννενα; Μόνο αὐτοὶ οἱ 34 ποὺ παριστάμεθα; Ποὺ εἶναι; οἱ κατοσταριές Ζαγορίσιοι τῶν Γιαννίνων; Γιατὶ δὲν ἤρθαν στὴ Ζαγορίσια συντροφιά;

Χαίρεται κανένας τοὺς Σαρακατσιάνους, ποὺ τὸ καλοκαίρι στὴ συγκέντρωσή τους στὸ «Γυφτόκαμπο» φτάνουν ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ πάρουν μέρος στὶς ἐκδηλώσεις τῶν. Χαίρεται; κανένας τοὺς Πόντιους ποὺ κατὰ χιλιάδες τρέχουν στὴν «Παναγία Σουμελᾶ»...

Ἐμεῖς; Ποὺ εἰμασταν; γιατὶ δὲν πήγαμε; γιατί; «Θοῦ Κύριε φυλακὴν τῶ στόματί μου», δὲ θέλω νὰ πιστέψω στὴν παροιμία «δὲ γίνονται τ' αὐγὰ δεμάτ'». Ψάχνω νὰ βρῶ μιὰ δικαιολογία, γιὰ νὰ βγάλω ἀπ' τὸ νοῦ μου, ἐκεῖνο ποὺ μὲ προβληματίζει... καὶ ψάχνω ἀκόμα...

«Τί μιλᾶμε, τί συζητᾶμε, τί γράφουμε ὑστερα γιὰ ἀνάπτυξη τοῦ Ζαγορίου μας; Ποιὸς θὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν ὑλοποίησή της; Ποιός; Γιατί, μὲ τὸ φέρσιμό μας, δὲ θέλουμε νὰ θυμηθοῦμε τὴν τόσο παλιὰ καὶ τόσο ὡραία ἱστορία τοῦ τόπου μας;

Μήπως δέν εἶδαμε τὴν πρόσκληση στὸ Γιαννιώτικο τύπο;

Ἀπὸ τὶς χιλιάδες Ζαγορίσιους τῶν Γιαννίνων ἤρθαν στὸ κόψιμο τῆς πίττας μόνο 34! Δὲ λέω τίποτε ἄλλο...

Ε.Γ.

Η ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΒΙΤΣΑΣ

Στὶς 29 Ἰενάρη ὁ Ἐκπολιτιστικὸς Σύλλογος Βίτσας διοργάνωσε συνεστίαση - γλέντι καὶ τὸ ἐθιμοτυπικὸ κόψιμο τῆς πίτας στὸ κέντρο κ. Κωστῆ «Σκορπιός», μὲ σκοπὸ, τὴν ἀνάπτυξη τῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν συγχωριανῶν της.

Ἡ αἴθουσα γέμισε ἀπὸ χωριανούς κάθε ἡλικίας, καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ νέους καὶ νέες, συνεχιστὲς τῆς πολιτιστικῆς μας παρακαταθήκης, γεμάτους σφρίγος κι' ὁμορφιά.

Τὴν συνεστίαση ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των ἐκπρόσωποι τῆς Μεραρχίας, ὁ διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδας «Τὸ ΖΑΓΟΡΙ» καὶ φίλοι τῶν συγχωριανῶν.

Ἦταν μιὰ πολὺ εὐχάριστη βραδιά. Χορεύτηκαν Ζαγορίσιοι χοροί μὲ λεβεντιὰ καὶ χάρη μὲ τὸ συγκρότημα Καψάλη - Τ. Γκάγκα.

Χαιρέτησε τοὺς συνεστιαζομένους ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου καὶ τῆς Κοινότητος κ. Γιάννης Παπαχρήστου, ζητήσας ἀπὸ ὅλους τὴν ἐνεργὸ συμπαράσταση γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν στόχων τοῦ συλλόγου. Ἐπίσης ἔκαμε γνωστὸν ὁτι τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ ἐνίσχυσε τὸν σύλλογον διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν 50 χιλιάδων.

Τὴν πίτα ἔκοψε ὁ συνταξιοῦχος Λυκειάρχης κ. Λάμπρος Γεωργιάδης ὁ ὁποῖος διὰ συντόμου ὁμιλίας τοῦ συνεχάρη τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τοῦ συλλόγου καὶ εὐχήθηκε ἐπιτυχία στοὺς στόχους τοῦ Συλλόγου.

Τὸ νόμισμα ἔπεσε στὴ διὰ Λούλα Χαρισιάδου, ἡ ὁποία τὸ ἀντίτιμον ἐκ δύο χιλιάδων προσέφερε στὸ σύλλογο.

Συγχαίρουμε θερμὰ τὸν Πρόεδρο καὶ τὰ μέλη τοῦ συλλόγου, ὡς καὶ ὁσους συνέβαλον στὴν πραγματοποίηση τῆς ὑπέροχης αὐτῆς συνεστίασης, γιατὶ ὑπήρξε μιὰ βραδιὰ χαρᾶς καὶ ξεφαντώματος, μιὰ βραδιὰ ἀξέχαστης πατριωτικῆς ἀντάμωσης γιὰ ἕνα μεγαλύτερο ἀδελφικὸ δεσμο.

Βιτσινός

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ὁ Πολιτιστικὸς Σύλλογος Ἀσπραγγέλων ἀνακοινώνει ὁτι κατὰ τὴν ἑορταστικὴ ἑβδομάδα τῶν «Ζαγοριακῶν Ἀ83» ποὺ θὰ παρουσιάσει στὸ χωριὸ του τὸν ἐρχόμενο Αὐγουστο, προτίθεται νὰ ὀργανώσει —μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἐκδηλώσεων — ποδηλατοδρομίες καὶ ἀγῶνες βόλε'υ'. Παρακαλεῖ γι' αὐτὸ τοὺς Πολιτιστικοὺς Συλλόγους τῆς περιοχῆς μας, καθὼς καὶ μεμονωμένα ἄτομα ποὺ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸν ἀθλητισμὸ, νὰ ἔρθουν ἀπὸ τώρα σὲ συνεννόηση μὲ τὸ Σύλλογο γιὰ τὴν ἀρτιώτερη παρουσίαση τῶν ἀγώνων ποὺ φιλοδοξοῦν νὰ πάριουν Παν-ζαγορισιακὸ πλάτος.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΤΣΕΡΒΑΡΙ

Ἐκφράζουμε τὴν εὐχή νὰ ἐπαναληφθεῖ καὶ φέτος ἡ μουσική ἐκδήλωση τοῦ περισινοῦ Αὐγούστου ἀπὸ τοὺς νέους τοῦ χωριοῦ μας. Μία ἀνασκόπηση τοῦ ἑλληνικοῦ λα'ϊκοῦ τραγουδιοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχή τοῦ αἰῶνα μέχρι σήμερα.

Ἡ μουσική παρέα ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τοὺς Γεώργιο Λιόγκα μπουζοῦκι, Τζένη Ζινδριλή κιθάρα, Φανή Τζιόβα, Μαρία Ζωρδούμη, Εὐη Ζινδριλή Γκράτζιου τραγοῦδι Εὐη Ζινδριλή ντέφι. Στὴν ἐκδήλωση βοήθησαν καὶ οἱ Πάνος Γκογιάννος ζωγραφιές, μικροφωνικὲς ἐγκαταστάσεις Ἄκης Ζινδριλής, Παῦλος Βλαστός, Φρόσω Βλαστοῦ, Ἑλένη Τζόκα κ.ἀ. καθὼς καὶ ὁ μικρὸς Κώστας Γυρίτσης μὲ τὴ φλογέρα του.

Τὴν ἐκδήλωση ὁς κλείσουν καὶ πάλι οἱ ἐκλεκτοὶ καλλιτέχνες Γρηγόρης Καψάλης καὶ ἡ παρέα του.

Φ.Τ. — Γ.Λ.

ΔΩΡΕΕΣ

ΠΕΤΡΑ: Ὁ κ. Ἄγγελος Δαλαγγέλης προσέφερε, στὴ μνήμη τῆς αἰωνοβίου μητέρας του Ἀριστούλας τὶς παρακάτω δωρεὲς σὲ ἰδρύματα τοῦ Ζαγορίου:

— Στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Νικολάου Πέτρας δοχ. 3000.

— 2) Στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίας Παρασκευῆς Στσαίνων Πέτρας δοχ. 2.000.

— Στὴν Ἀδελφότητα Πετριωτῶν «Πάροδος» Πέτρας δοχ. 2.000.

— Στὴν Ἕνωση Ζαγορισίων Ἀθηνῶν δοχ. 1.000.

●

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Δυὸ Τσερβαριώτισσες προσέφεραν στὴ μνήμη τῶν συζύγων των δοχ. 26.000 γιὰ τὴν κατασκευὴ 9 παραθύρων στὸν Ἅγιο Νικόλαο.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

Τὸ Κέντρο Γεωργικῆς Ἐρευνας Βορείου Ἑλλάδας ποὺ ἑδρεύει στὴ Θεσσαλονίκη θὰ ἐφαρμόσει τὸ 1983 πρόγραμμα δοκιμαστικῶν καλλιεργειῶν ἀρωματικῶν φυτῶν στὸ Νομὸ Ἰωαννίνων.

Ἡ δοκιμὴ θὰ γίνει μὲ τὰ φυτὰ μέντα, βασιλικὸ καὶ σάλβια ποὺ εἶναι ρωσικῆς προέλευσης γιὰ νὰ γίνει ἡ σύγκριση μὲ ὁμοια ἀρωματικὰ φυτὰ ἑλληνικῆς προέλευσης.

Σὰν δοκιμαστικοὶ ἀγροὶ ἐπιλέγησαν 3 στρέμματα στο πρακτικὸ κτῆμα Κόνιτσας, 5 στρεμ. στὸ σταθμὸ Γεωργικῆς Ἐρευνας Κατσικᾶς, 6 στρεμ. στὰ Κάτω Ραβένια καὶ 1 στρέμμα στὰ Κούρεντα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Δ.Ε. Πληροφορούμεθα ὁτι δὲν ἔχει προηγηθεῖ ἐδαφολογική ἐξέταση τῶν ἀγρῶν ποὺ ἐπιλέγησαν.

Διερωτώμεθα γιατὶ δὲν ἔγινε ἡ ἐδαφολογική ἐξέταση προτοῦ ἐπιλεγοῦν οἱ δοκιμαστικοὶ ἀγροί;

Ἴσως ἀγροὶ ἄλλων περιφερειῶν νὰ ἦσαν ἀποδοτικότεροι. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἀγροὶ τοῦ Ζαγορίου ποὺ θὰ βοηθοῦσαν στὴ διατήρηση τοῦ πληθυσμοῦ.

Ο «ΒΑΣΙΟΣ»

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 5η ΣΕΛ.

μου πῆγε στὸ γα'ϊδαρό του. Ὅπως εἶναι γνωστὸ κ. Ταγματάρχα ὁ γα'ϊδαρος δὲν βαστάει τὴν ἀλογόμυγα ἀγρίεψε ξαφνικὰ τινάχτηκε νὰ τὴν διώξει κι' ἔτσι ἔγινε ἡ ζημιά. Ἐγὼ δὲ φταίω σὲ τίποτε;

Ὁ Βάσιος ἀθῳώθηκε. Ὁ Ἑβραῖος ὅμως καὶ μετὰ τὴν ἀπόφαση τοῦ στρατοδικείου ἐπέμενε.

Νὰ μᾶς πῆ κύριε Πρόεδρε τί τουΐπε στ' αὐτί...

Ὅλοι γελοῦσαν. Ἕνας λοχαγὸς στρατοδίκης κι' αὐτὸς κάλεσε τὸ Βάσιο στὸ γραφεῖο. Ὅλοι ἄλλωστε τὸν ἠξέραν κατὶ δ' ἄβολος μεταμορφωμένος" ἦταν. Ἔλα Βασδέκη πές μας τὴν ἀλήθεια τί εἶπες στὸ γα'ϊδαρο, γιατὶ ἀλλιῶς θὰ σοῦ πάρουμε τὸ κάρο!... Ὅλοι γελοῦσαν. Τότε ὁ Βάσιος ὁμολόγησε:

— Δὲν ἔκαμα τίποτε κακὸ μόνο τὸ τσιγάρο μου τοῦ

ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

μὲ προσπάθειες, μὲ ἀγῶνες καὶ μὲ λογῆς λογιῶν θυσίες. Μὲ λαχτάρες καὶ μὲ κακουχίες, μὲ αὐτοθυσίες καὶ ἡρωισμοὺς καὶ μὲ ἕνα σωρὸ ἄλλα δεινοπαθήματα.

Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, γιὰ νἄρθουν οἱ μέρες τῆς χαρᾶς στὰ Γιάννινα, τὴν πρωτεύουσα τῆς Ἠπείρου μας, δὲν ἦταν εὔκολο πράγμα νὰ παραδοθοῦν τὰ κλειδιὰ τοῦ Μπιζανιοῦ καὶ ν' ἀνοίξει ὁ δρόμος γιὰ τὴν πόλη τῶν θρύλων καὶ τῶν Ἐθνικῶν παραδόσεων. Ἡ ὀχύρωση τοῦ Μπιζανιοῦ σταμάτησε γιὰ περισσότερο ἀπὸ τρεῖς μῆνες τὴν προέλαση τοῦ νικηφόρου Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. «Τάφο τῆς Ἑλλάδας» εἶχαν χαρακτηρίσει τὸ Μπιζάνι, ἂν κάποτε θὰ ἐπιχειροῦσε αὐτὴ νὰ ἐκπορθήσει τὰ ὀχυρὰ τοῦ Μπιζανιοῦ. Ὁ πολὺ βαρὺς χειμώνας τῆς χρονιᾶς ἐκείνης ταλαιπώρησε τὰ ἑλληνικὰ παλληκάρια στὰ ὑψώματα τοῦ Μπιζανιοῦ. Δικαιολογημένα τότε ἡ Δημοτικὴ Μούσα τραγούδησε τὸ μεγάλο αὐτὸ κακὸ μὲ τοὺς παρακάτω στίχους:

« Μοῦ γράφεις, μάνα μου, γραφὴ καὶ μὲ ρωτᾶς τί κάνω.
» Στοῦ Μπιζανιοῦ τὴν παγωνιά, στὸ κρύο θὰ πεθάνω.
» Δὲ μὲ φοβίζουν, μάνα μου, οἱ σφαῖρες, τὰ κανόνια,
» μόν' μὲ φοβίζουν οἱ ὀροχές, τοῦ Μπιζανιοῦ τὰ χιόνια.
» Λειτούργησε στὴν Παναγιὰ κι ἄναψε Ἁγιοκέρι
» νὰ γίνει θαῦμα, μάνα μου, νὰ γίνει καλοκαίρι.
» Κι ἀπ' τὴ χαρά, μανούλα μου, κι ἀπ' τὴ χαρὰ θὰ κλάψω
» κι ἀπὸ τὰ Γιάννινα γραφή, μάνα μου, θὰ σοῦ γράψω...».

Ὁ Κοσμὰς ὁ Αἰτωλός, ὁ μεγάλος Δάσκαλος τοῦ Γένους καὶ ὁ πιὸ ἀγαπητὸς Ἅγιος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἶχε προφητέψει καὶ εἶχε πεῖ πὼς θἄρθει ἡ λευτεριὰ στὸν τόπο μας, ὅταν θἄρθουν δυὸ Πασκαλιὲς ἀντάμα. Κι αὐτὸ τὸ πράγμα ἔγινε στὰ 1913. Ἐκείνη τὴ χρονιὰ ἔτυχε νὰ γιορτάζεται ἡ Μεγάλη Πασκαλιὰ στὶς 25 Μάρτη μαζὶ μὲ τὸν Εὐαγγελισμὸ τῆς Παναγίας. Τὰ προφητικὰ λόγια τοῦ Ἅγιου Κοσμᾶ ἐπαλήθευαν. Ὕστερα ἀπὸ τρίμηνη περίπου πολιορκία τοῦ Μπιζανιοῦ, στὶς 21 Φλεβάρη τὰ Γιάννινα δέχονται τὸ νικηφόρο Ἑλληνικὸ Στρατό. Ὁ ἀέρας τοῦ Ἠπειρωτικοῦ χώρου γεμίζει ἀπὸ ἀπερίγραπτη χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση. Τὸ μεγάλο πανηγύρι τῆς ἐθνικῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὁ μακαρίτης Χρ. Χρηστοβασίλης πολὺ πετυχημένα τὄχει διατυπώσει μὲ τοὺς παρακάτω στίχους σὲ κάποιο ποίημά τουJ

« ...Χορεύουν τὰ ψηλὰ βουνὰ μὲ τὰ πυκνὰ τὰ λόγγα,
» χορεύουν κι ἀντρειεύονται καὶ ψιλοτραγουδοῦνε.
» Κι ἀπάν' στὸ δίπλα τοῦ χοροῦ, στοῦ τραγουδιοῦ τὸν ἦχο
» ἕνας καθάριος σταυραϊτὸς μέσα ἀπ' τὰ μεσουράνια
» ρωτάει τὰ ψηλὰ βουνά, ποὺ τραγουδοχορεύουν:
» — Βουνά μου γιατί χαίρεστε κι ἔχετε πανηγύρι;
» μὴν ἤρθε πρώϊμ' ἄνοιξη, πρώϊμο καλοκαίρι;
» Κι ὁ Πίνδος ὁ περήφανος ἀντιλογιὰ τοῦ δίνει:
» — Δὲν ἦρθε πρώϊμ' ἄνοιξη, κι οὔτε καὶ καλοκαίρι.
» Χαιρόμαστε, χορεύουμε καὶ ψιλοτραγουδᾶμε,
» γιατὶ λευτερωθήκανε, ἀϊτέ, τὰ Γιάννινά μας!!...».

Κατὰ τὴν περίοδο ποὺ σφυροκοπιόνταν τὸ ἐχυρωμένο Μπιζάνι, ὁ λαὸς τῶν Γιαννίνων καὶ τῆς περιοχῆς τους ὑπόφερε ἄφθονα δεινὰ ἀπὸ τοὺς ἐξαγριωμένους Τούρκους. Ἐξυπακούεται πὼς δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ ἐξαιρεθεῖ τὸ Ζαγόρι μας ἀπὸ τὴν τραγικὴ αὐτὴ κατάσταση. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν 130 περίπου ἡμερῶν τῆς πολιορκίας τῶν Γιαννίνων (ἀπὸ 15 Ὀκτώβρη περίπου 1912 ὡς τὶς 20 Φλεβάρη 1913), κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ σκληροῦ Τούρκικου στρατιωτικοῦ νόμου, ἡ περιοχὴ τοῦ Ζαγοριοῦ πέρασε πολὺ μεγάλες δοκιμασίες. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ὀκτώβρη 1912 τὰ ἀνταρτικὰ σώματα, τοῦ Ἰ. Καραγιώργου κατὰ κύριο λόγο, χτυπώντας τοὺς Τούρκους στὸ Τσεπέλοβο, ἔδιωξαν ἀπὸ τὸ Ζαγόρι τὶς Τούρκικες ἀρχές, ὕψωσαν τὴν Ἑλληνικὴ σημαία σ' αὐτὸ καὶ στὴ συνέχεια καὶ σ' ὅλο τὸ Ζαγόρι. Στὸ Τσ πέλοβο τότε βάφτηκε ὁ Ζαγορίσιος χῶρος μὲ τὸ αἷμα τ πρώτου Ζαγορίσιου παλληκαριοῦ, τοῦ εἰκοσάχρονου Τσ πελοβίτη Κώστα Χρ. Κέντρου, ποὺ σκοτώθηκε ἀπὸ βό Τούρκικο. Ἀπὸ τὸν Καραγιῶργο τότε, καθὼς σημειώθη ὑψώθηκε ἡ Ἑλληνικὴ σημαία σ' ὅλα τὰ χωριὰ τοῦ Ζαγ ριοῦ. Μὲ τὸ διώξιμο τῶν Τούρκων, καθὼς ἦταν ἐπόμεν ἐπακολούθησαν κάμποσες μέρες χαρᾶς καὶ ἀπερίγραπτο πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἀναλαμπὴ ὅμως ὅλα αὐτά. Γ λίγες μέρες, ὡς τὰ τέλη τοῦ Ὀκτώβρη. Ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τ Νοέμβρη 1912 τὸ Ζαγόρι πλημμύρισε ἀπὸ Τούρκικο στρ τὸ καὶ ἀπὸ ἄτακτα στίφη πλιατσικατζήδων. Καὶ τί δὲν πόφερε τότε τὸ ταλαίπωρο Ζαγόρι μας! Οἱ Τοῦρκοι μὲ περίγραπτη λύσσα ἐκδικοῦνται τὸ Ζαγορίσιο πληθυσμ Ἀπερίγραπτα αἰσχρὴ ἡ συμπεριφορὰ τῶν Ρουμανόφιλω τότε. Βοήθησαν ποικιλότροπα τοὺς Τούρκους στὸ ἔργο τ καταστροφῆς. Κατὰ τὸν πόλεμο αὐτὸν ὁ Νοέμβρης ὑπῆρ κυριολεκτικὰ ὁ μήνας τῆς καταστροφῆς τοῦ τόπου μα Σύμφωνα μὲ στοιχεῖα, ποὺ συγκέντρωσα κατὰ τὰ πολ χρόνια τῆς παραμονῆς μου στὸ Ζαγόρι, ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τ Νοέμβρη 1912 ὡς τὶς 20 Φλεβάρη 1913, ποὺ ἔπεσε τὸ Μπ ζάνι κι ἄνοιξε ὁ δρόμος γιὰ τὴ λευτεριὰ στὰ Γιάννινα, τ Ζαγόρι ἔπαθε τὶς ἑξῆς συμφορές: Σκοτώθηκαν γύρω στ 60 ἄτομα ἀπὸ τὸν ἄμαχο πληθυσμὸ τοῦ Ζαγοριοῦ. Κάηκα ἀπὸ τοὺς Τούρκους γύρω στὰ 350 σπίτια, σὲ διάφορα χω ριά. Λεηλατήθηκαν σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ περίπου 931 σπ τια. Καταστράφηκαν 5.700 γιδοπρόβατα, 340 γελαδικὰ κ χάθηκαν περίπου 400 φορτηγὰ ζῶα. Τὸ κάψιμο τῶν σπ τιῶν, ἰδιαίτερα στὰ χωριὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζαγοριοῦ, κ θὼς καὶ στὸ Τσεπέλοβο καὶ Σκαμνέλι, σὲ ἐποχὴ παραμ νῆς τοῦ χειμῶνα, δημιούργησε πολλοὺς πρόσφυγες πυρ παθεῖς, ποὺ σὲ κακὴ κατάσταση ἔφτασαν ὡς τὰ Τρίκαλ Ὅπως σημειώθηκε καὶ παραπάνω, ἡ διαγωγὴ τῶν ἀιθρ πων τῆς Ρουμανικῆς προπαγάνδας ὑπῆρξε ἀχαρακτήριστ σκληρὴ καὶ ἀνθελληνική.

Μὲ τὸ τέλος τῆς φρικιστικῆς αὐτῆς κατάστασης κ μὲ τὴν εἴσοδο τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ στὰ Γιάννινα στ 21 τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1913, δικαιολογημένος ὁ τόσο συγ νητικὸς καὶ ἀπερίγραπτος πατριωτικὸς ἐνθουσιασμός:

«Τὰ πήραμαν τὰ Γιάννινα, μάτια πολλὰ τὸ λένε,
μάτια πολλὰ τὸ λένε, ὅπου γελοῦν καὶ κλαῖνε...».

Ἔτσι οἱ ὡς τότε τύραννοι τοῦ Ἠπειρωτικοῦ λαοῦ ντρ πιασμένοι, ἄλλοι μουλώνουν κι ἄλλοι βιάζονται νὰ τσαν στοῦν ἀπὸ τὸν τόπο μας. Ὁ ὡς τὰ χτὲς ὡμὸς καὶ ἀπαίσιο διοικητὴς τῶν Τούρκικων στρατιωτικῶν τμημάτων στὸ Ζ γόρι, ὁ Σαντήκ, σὲ κακὴ κατάσταση φεύγει ἀπὸ τὴ Μπ για. Τραβᾶει γιὰ Κ. Σουδενάμὲ σκοπὸ ἀπὸ κεῖ νὰ πάει σ Ἀλβανία. Τὴν κακὴ κατάσταση τῆς φυγῆς του ἡ Δημοτι τότε Μούσα τὴν τραγούδησε μὲ τοὺς παρακάτω στίχου

«Δὲ σ' ἄρεγαν οἱ κότες δὲ σ' ἄρεγαν τ' αὐγά,
μόν' σ' ἄρεσε ἡ μπομπότα, Σαντήκ, στὰ Κάτω Σουδενά.

Τὸ τραγούδι αὐτό, ποὺ διεκτραγωδεῖ τὴν κακὴ κατ σταση τῆς φυγῆς τοῦ Σαντὴκ ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, γιὰ πολ χρόνια ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσή μας ἀπὸ τοὺς Τούρκο (1913) τραγουδιόνταν καὶ χορεύονταν σὲ ρυθμὸ Καλαμ τιανὸ καὶ εἶχε τὸν τίτλο «Σαντήκ».

Τὸ ξέρουμε ὅλοι μας πὼς σήμερα δὲν κυματίζει ἡ Ἑ ληνικὴ σημαία μας σ' ὅλον τὸν Ἠπειρωτικὸ χῶρο. Ἐτ τὰ κατάφερε ἡ ἀνθελληνικὴ διπλωματία μερικῶν συμμ χων μας ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια. Ἄσχετα ὅμως ἀπ' αὐ ἐμεῖς ἔχουμε ἱερὸ καθῆκον νὰ τιμήσουμε εὐλαβικὰ τὴ μν ὅλων ἐκείνων τῶν ἀδερφῶν μας ποὺ ἔδωκαν τὴ ζ τους γιὰ τὴ λευτεριά μας καὶ νὰ πανηγυρίσουμε κα πρέπει τὴ μέρα τῆς ἐθνικῆς γιὰ μᾶς τοὺς Ἠπειρῶτες χ νογύριστης χαρᾶς, τὴν 21 Φ λ ε β ά ρ η τοῦ 1913.

γράμματα ἀναγνωστῶν

Γιάννη Ζέρβα Λάππας 5 Ἀθήνα — Πρὸς "Τὸ Ζαγόρι μας" Ἰωάννινα

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΜΕΝΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ

Ἀγαπητοί μου,

Ἐπειδὴ διάβασα στὸ «Ζαγόρι μας» γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ Ζαγοριοῦ μας καὶ διαπίστωσα ὅτι αἱ γνώμες μας συμπίπτουν μοῦ ξύπνησαν παλαιοὺς ἀγῶνες γεμάτους ὄνειρα γι' αὐτὸ σοῦ εὐχομαι καλὴ ἐπιτυχία, καλὸ κουράγιο μὲ μιὰ θερμὴ σύσταση: νὰ μὴ ζητᾶς πολλὰ γιατὶ δὲν θὰ πάρεις τίποτε νὰ ζητήσεις τόσα ὅσα χρειάζονται νὰ μὴ ἐρημωθοῦν τὰ χωριὰ μας ἀπὸ ἀνθρώπους, γιατὶ τὸ ἀρπακτικὸ αὐτὸ πουλὶ ποὺ ὀνομάζεται Δημόσιο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς δώσει ὅλα αὐτὰ ποὺ πήρε καθ' ὃν τρόπο τὰ πήρε καὶ συγχρόνως νὰ νουθετήσεις τοὺς πατρῴους Ζαγορίσιους ν' ἀλλάξουν νοοτροπίαν ἂν θέλουν νὰ πεθάνουν μὲ ἡσυχη τὴν συνείδηση καὶ νὰ παρουσιασθοῦν μπροστὰ στοὺς προγόνους μας ὑπερήφανοι καὶ μὲ τὸ κεφάλι των ψηλὰ ὅτι κάνανε τὸ καθήκον των πρὸς τὴν πατρίδα των, ἰδίως δὲ νὰ συστήσουν στοὺς βουλευτάς μας ν' ἀλλάξουν κι αὐτοὶ τακτικήν, νὰ μὴ τάζουν λαγούς μὲ πετραχείλια ἕως ὅτου μᾶς πάρουν τὴν ψῆφο μας καὶ ἀφοῦ τὴν πάρουν ποῦ σὲ εἶδα ποῦ σὲ ξέρω. Αὐτὸ τὸ γράφω διότι ὡς Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου μας ἐνήργησα καὶ ἐστάλησαν προσκλήσεις πρὸς τοὺς βουλευτάς μας, πρὸς τοὺς προέδρους τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν Συλλόγων τοῦ Ζαγορίου γιὰ μιὰ συγκέντρωση στὰ Γιάννινα. Ἐγὼ ἀπὸ τὴν Θεσ)νίκη ἔφυγα καὶ ὅταν ἐφθασα στὰ Γιάννινα συνήντησα τὸν Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου μας ὁ ὁποῖος ὡς διαπίστωσα δὲν εἶχε μεγάλη ὄρεξη γιὰ τὴν συγκέντρωση. Τέλος βρέθηκα στὴν αἴθουσα συγκεντρώσεως μισὴ ὥρα νωρίτερα ἀπὸ τὴν καθορισμένη ὥρα τῆς 9)8)1980. Στὴν αἴθουσα αὐτὴ συγκεντρωθήκαμε ὀχὶ περισσότεροι ἀπὸ 10 ἄτομα μεταξὺ τῶν ὁποίων δύο Πρόεδροι Κοινοτήτων, δύο Ζαγορίσιοι σημαίνοντες κάτοικοι· Ἰωαννίνων τοὺς ὁποίους ἰδιαιτέρως ἐξετίμησα διὰ τὴν εἰλικρίνειά των οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ διαπίστωσαν τὴν ἀποτυχίαν τῆς συγκεντρώσεως μοῦ εἶπαν ὅτι οἱ Ζαγορίσιοι εἶναι ἄξιοι τῆς τύχης των γι αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο δὲν ἔχουν καμιὰ προκοπὴ τὰ χωριά μας καὶ τ' ἄφησαν νὰ ἐρημώσουν. Μολονότι ἐξεπλάγην μ' αὐτὰ ποὺ ἄκουσα τοὺς ἀπάντησα καὶ τοὺς εἶπα ἀπογοητευμένος. Νὰ θυμηθεῖτε τὰ λόγια μου: Ὅτι μιὰ μέρα στὰ σπίτια τῶν χωριῶν μας θὰ πετοῦν κουκουβάγιες καὶ νυχτερίδες.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔφυγα γιὰ τὸ χωριό μου καὶ ξέσπασα στὸν Πρόεδρο τῆς Κοινότητας Λαϊστης μὲ δριμυτατες παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἀδιαφορία του στὸ θέμα αὐτό, μετὰ δὲ ἀπὸ λίγο καιρὸ δημοσίευσα στὸ «Ζαγόρι μας» τὰ παράπονά μου γιὰ νὰ νοιώσω ἄλλη ποιὸ βαθειὰ ἀπογοήτευση ἀφοῦ δὲν εἶχε τὸ θάρρος οὔτε ἕνας Ζαγορίσιος νὰ μοῦ ἀπαντήσει καὶ κατέληξα στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ὁμορφιὰ τῆς φύσης τοῦ Ζαγοριοῦ δὲν ἐπηρέασε τὸν χαρακτήρα τῶν κατοίκων καὶ ὅτι εἶναι πιὸ εὔκολο νὰ φυτρώσουν τοῦ σπανοῦ τὰ γένια παρὰ νὰ ἐπιτύχεις μιὰ συγκέντρωση Ζαγορισίων, ἐπίσης ὅτι εἶχαν ἀπόλυτο δίκαιο αὐτοὶ οἱ κύριοι ποὺ μοῦ εἶπαν τὴν γνώμην των στὶς 9)8) 1980. Ἐδῶ ὅμως πρέπει νὰ σταματήσω τὰ σχόλια εἰς βάρος τῶν συμπατριωτῶν μας διότι ὁμολογῶ ὅτι τοὺς συμπαθῶ ἰδιαιτέρως κι ἀν ἔγραψα ὅσα ἔγραψα τὸ ἔκανα ἀπὸ ἀγανάκτηση καὶ ὀχι ἀπὸ πρόθεση. Τὴν ἔκαμα δὲ αὐτὴ τὴν προσπάθεια νὰ συνέλθουν καὶ νὰ ἰδοῦν τὸ συμφέρον τῶν χωριῶν τοῦ καθαρά. Ὅλοι μας γνωρίζουμε πὼς ὀφείλεται ἡ πλὴν θυσιακὴ ἀραίωση τοῦ Ζαγοριοῦ 26.000 κάτοικοι πρὸ τοῦ Ἀου παγκοσμίου πολέμου καὶ 4.000 μόνον σήμερα, γι' αὐτὸ πρέπει νὰ βρεθεῖ τὸ κατάλληλο φάρμακο κατὰ τοῦ κακοῦ ποὺ κάνανε οἱ ἐκάστοτε κυβερνήσεις ἢ αὐτὸ ποὺ ὀφείλεται στὴν ἀδράνεια τὴν δική μας καὶ νὰ σταματήσει ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται.

Γιὰ νὰ σταματήσει ὅμως ἐπιβάλεται ὅπως ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας κ. Σιμίτης χωρὶς χρονοτριβὴ νὰ πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ δώσει Δασικὸ Κλήρο γιὰ νὰ ζήσουν τὰ χωριὰ τοῦ Ζαγοριοῦ στὶς οἰκογένειες ποὺ διαμένουν στὰ χωριά μας καὶ σ' αὐτὲς ποὺ θὰ ἐπανέλθουν νὰ ἐπανεγκατασταθοῦν ἄλλως θὰ θρηνήσωμε καὶ ἡμεῖς κι' αὐτὸς τὴν ἀπώλειαν τοῦ ὠραιοτέρου διαμερίσματος τοῦ τόπου μας. Γι' αὐτὸ τὸν ἱκετεύουμε καὶ τὸ βροντοφωνοῦμε κ. Σιμίτη σῶσε τὸ Ζαγόρι καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι θὰ κάνει τὴν ποιὸ σημαντικὴ πράξη τῆς ζωῆς σου καὶ τότε θὰ πιστέψουμε ὅτι ἡ Κυβέρνησή σου ὅπως ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν πατρίδα ὅτι πράγματι ἐνδιαφέρεται γιὰ τοὺς ἐγκατελλειμένους ὅπως ἄλλως ἐδώσε καὶ δίδει Γεωργικὸ Κλήρο στὶς οἰκογένειες τοῦ Κάμπου.

Ἐγὼ πιστεύω ὅτι τὸ μοναδικὸ φάρμακο εἶναι αὐτό, ἐὰν ὅμως ἡ γνώμη μου εἶναι λανθασμένη, ἂς βρεθεῖ κάποιος κι ἂς προτείνει δικήν του λύση καὶ τὸν διαβεβαιώ ὅτι εὐχαρίστως θὰ τὴν ἀποδεχθῶ ὀχὶ ὅμως ψυθιρισμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους ζημιώνουν τὸ τόπο μας καὶ κανένα θετικὸ ἀποτέλεσμα δὲν φέρουν, ὅσον δὲ ἀφορᾶ τοὺς ψυθιριστὰς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἀτομό μου, ὅτι δήθεν φροντίζω νὰ πάρουν Δασικὸ Κλήρο οἱ Ζαγορίσιοι γιὰ νὰ πάρω καὶ ἐγώ, τοὺς δηλώνω ὅτι στὸ μέλλον δὲν θὰ ἀσχοληθῶ μ' αὐτοὺς ἐφ' ὅσον εἶναι κακοήθεις καὶ ὅτι ὁ ὑποφαινόμενος σὲ καμία περίπτωση δὲν θὰ δεχθεῖ νὰ πάρει Δασικὸ Κλήρο οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ἀνύπαρκτοι συγγενεῖς του.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΡΟΒΑΤΑΣ

ΑΛΛΑΓΗ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ

Κύριε Διευθυντά,

Θάθελα μὲ τὸ γράμμα μου τοῦτο νὰ σᾶς γνωρίσω μερικὲς ἀκέψεις μου καὶ συμπεράσματα ὕστερα ἀπὸ πολλὰν χρόνων ἐμπειρίας. Τουλάχιστον ἀπὸ τριάντα χρόνια πίσω ἀπὸ ὅσο θυμάμε δὲν ἀκούω ἀπὸ μέρος τῆς Διοικήσεως γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ Ζαγοριοῦ παρὰ προγράμματα - προγράμματα - προγράμματα.

Τ ὀ θ ὰ ποὺ κατὰ τὴν ἄποψη τῶν δασκάλων δὲν φυτρώνει στὴν περίπτωση ποὺ μᾶς ἀφορᾶ, καὶ φύτρωσε, καὶ ἀνθρώθηκε, καὶ βλαστάρια (χειλιάδες θά) ἔβγαλε. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς μόνοι μας τὸ καλλιεργήσαμε τὸ λιπάναμε καὶ τώρα μας ἔκρυψε τὸν ἥλιο. Καρὸς λοιπὸν νὰ τὸ ὑλοτομίσουμε. Πρῶτα ἀπὸ ὅλα νὰ ἀλλάξουμε νοοτροπία νὰ πᾶψουμε νὰ βλέπουμε ὁ καθένας τὸ χωριό του σὰν κάτι ξεχωριστό, καὶ νὰ παλεύουμε νὰ πετύχουμε ὄφελος σὲ βάρος τοῦ γειτονικο ὑχωριοῦ, γιατὶ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὰ ἴδια μηνύματα ἔρχονται καὶ ἀπὸ παραπάνω ἔρχεται τὸ... θά.

Τὸ Ζαγόρι γενικὰ ἂν μέχρι σήμερα ἐμεινε ἐδῶ ποὺ βρίσκεται· κατὰ τὴν γνώμη μου ὀφείλεται· στὸν ἀνταγωνισμὸ τῶν χωριῶν μεταξύ τους. Καιρὸς εἶναι· νὰ τὸ συνειδητοποιήσουμε αὐτὸ καὶ νὰ σκευτοῦμε ὅλοι μαζὶ ἀφοῦ τὸ κουβεντιάσουμε πὼς πρέπει νὰ ἐνεργήσουμε, καὶ τί πρέπει νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὸ κράτος γιὰ νὰ ἀλλάξει ἐπιτέλους ἡ μέχρι σήμερα ἀπαράδεκτη κατάσταση. Δὲν μᾶς προβληματίζουν τὰ ἐπιτεύγματα γειτονικῶν γεωγραφικὼν ἑνοτήτων;

Προτείνω ὅλοι οἱ ὑπεύθυνοι φορεῖς τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ, Κοινότητες, Συνεταιρισμοί - Πολιτιστικοὶ Σύλλογοι - Ὁμοσπονδίες καὶ Συνομοσπονδίες νὰ προσπαθήσουμε νὰ βροῦμε ἕναν τρόπο ἄμεσης ἐπαφῆς (τὸ ἐρχόμενο καλοκαίρι;) νὰ γνωριστοῦμε νὰ κουβεντιάσουμε νὰ δοῦμε τί μᾶς λείπει, τί νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὸ κράτος τί μποροῦμε νὰ κάνουμε μόνοι μας (γιατὶ μποροῦμε πολλὰ νὰ κάνουμε), ἔτσι ποὺ νὰ μπορέσουμε σιγὰ - σιγὰ νὰ διώξουμε τὴν «ἀπομόργια» ποὺ μᾶς ἔπιασε γιὰ νὰ δοῦμε ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιά μας καλλίτερες μέρες.

Νομίζω εἶναι καιρός. Τὸ λόγο ἔχουν πρῶτα οἱ φωτισμένοι μας. Εἶναι πολλοὶ καὶ ἄξιοι. Καιρὸς νὰ δείξουν τὴν ἀξιοσύνη τους, μπροστάριδες αὐτοί, καὶ νάνε σίγουροι πὼς ὅλοι θὰ τοὺς ἀκολουθήσουμε ἀλλὰ ξαναλέω.

ΟΛΟΙ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ. Μὲ πολλὲς — πολλὲς εὐχὲς πρὸς ὅλους τοὺς Ζαγορισιοὺς γιὰ τὸν καινούργιο χρόνο.

Φιλικώτατα

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΗΣΗΣ
Πρόεδρος τῆς Κοινότητας Ἀριστης

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

Δημοσιεύουμε ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ Τσεπελοβίτη Σωτήρη Βαζίμα πρὸς τὴν κ. Φρόσω Ἰωαννίδου ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἔλλειψη δωματίων γιὰ παραμονὴ μαθητῶν τοῦ ἐκεῖ γυμνασίου.

Χρυσοῦπολη 28-1-83

Σεβαστή μας κυρὰ Φρόσω
σὲ φιλούμε

....

Παράδειγμα στείλαμε ἐγὼ καὶ οἱ 6 Μπατζανάκηδες καὶ κουνιάδες μου (ὅλοι Δάσκαλοι) ἀπὸ Ἄρτα πάνω ἀπὸ 15 παιδιὰ τὸ φθινόπωρο νὰ ἐγγραφοῦν ἐκεῖ!.. ἀλλὰ οἱ τσεπελοβίτες τοὺς εἶπαν ὅτι: δὲν ἔχουν σπίτια κ.τ.λ. καὶ δὲν ἔκατσε κανείς!...

Τὸ ἴδιο θὰ κάνουμε καὶ τοῦ χρόνου κι' ἂς ἐλπίσουμε νὰ πάμε καλύτερα.

....

Σὲ ξαναφιλοῦμε μ' ἀγάπη πολλὴ
Σωτήρης - Ντίνα - Στάθης - Βασίλης

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κύριε Διευθυντά,

Σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἄλλοτε εὐημερούντος Ζαγορίου θὰ σᾶς ἀναφέρω δύο ἐνέργειές μου ποὺ ἔκανα τὸ 1954 καὶ 1958 στὰ ἁρμόδια Ὑπουργεία.

1) Ὅτι εἰς τὴν κοινότητα Καβαλλάρι σὲ ἔκταση 4Χ4 χιλιομέτρων, ὑπάρχει πετροκάρβουνο. Τὸ 1955 τὸ Ὑπουργεῖο Βιομηχανίας ἐστειλε εἰδικὸν ὑπάλληλον καὶ ἐξέτασε τὸ ἔδαφος, σὲ ἕνα μόνο σημεῖο, καὶ διαπίστωσε ὅτι ὑπάρχει μὲν γαιάνθραξ ἀρίστης ποιότητας, ἀλλὰ εἶναι ἀσύμφορο ἡ ἐκμετάλευσή του. Ἴσως τότε, τώρα ὅμως μὲ τὸν δεκαπλασιασμὸ καὶ πάνω τῆς ἀξίας του, μήπως πρέπει νὰ ξαναερευνηθεῖ τὸ θέμα;

2) Σχετικὰ μὲ τὴν Ἐγνατία ὁδὸ Ἠγουμενίτσα - Θεσσαλονίκη καὶ Ἑλληνοτουρκικὰ σύνορα, απευθύνθηκα στὸ Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων καὶ ἐπέδειξα ὅτι, θὰ μικραίνε ἡ ἀπόσταση τοῦ δρόμου κατὰ 15 χιλιομέτρα περίπου, θὰ ἀποφεύγετο ἡ ὀλισθηρότητα τοῦ δρόμου στὰ ἀνήλια σημεῖα καὶ θὰ ἦταν καὶ ἄριστο καταφύγιο γιὰ τὸ στρατό, ἐὰν ἐγένετο τούνελ 2 χιλιομέτρων, πιὸ πάνω ἀπὸ τὸ Στρατόπεδο Περάματος (Ἁγία Παρασκευή) καὶ ἔξοδο σὲ χῶρο μεταξὺ Ἀνθρακίτη - Καβαλλάρι.

Ἡ πρότασή μας ἔτυχε ὑποστήριξης ἀπὸ τὸν τύπο Ἰωαννίνων καὶ Ἀθηνῶν. Μήπως πρέπει νὰ τὸ ξαναπρατείνουμε τώρα μὲ τὸ γέο δρόμο τῆς Ε.Ο.Κ.

Μετὰ τιμῆς
ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΤΟΣΚΗΣ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Τὸν ἀνεψιό μου Κώστα Ν. Οἰκονομίδη ποὺ πέτυχε στὴν Ἀνωτάτη Βιομηχανική Σχολὴ Θεσσαλονίκης συγχαίρω ἐγκάρδια.

ΜΑΝΘΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ἀπό τά μέσα ἐνημέρωσης ἀναγγέλεται ὅτι ὑπάρχει δυνατότητα ἐπιδότησης καί δανειοδότησης μικρομεσαίων ἐπιχειρήσεων μέχρι 90ο)ο. Ἐπειδή οἱ ἀρμόδιοι φορεῖς πού εἶναι ἐντεταλμένοι γιά τήν χορήγηση τῆς ἐπιδότησης καί τοῦ δανείου δέν ἀνταποκρίνωνται πρός τά παραπάνω θά προσπαθήσουμε νά δώσουμε μερικές διευκρινήσεις.

★ Ἀρχίζουμε μέ τή δημοσίευση μέρους τοῦ Νόμου 1262.

ΝΟΜΟΣ ΥΠ΄ ΑΡΙΘ. 1262
Παροχή κινήτρων ἐνίσχυσης τῆς Οἰκονομικῆς καί Περιφερειακῆς Ἀνάπτυξης τῆς Χώρας

Ἄρθρο 1
Ἔννοια Παραγωγικῆς Ἐπένδυσης

1.Γιά τήν ἐφαρμογή τῶν διατάξεων αὐτοῦ πού νόμου παραγωγική ἐπένδυση θεωρεῖται:

α. Ἡ κατασκευή, ἐπέκταση καί ἐκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων καί κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων καθώς καί βοηθητικῶν ἐγκαταστάσεων τῶν ἐπιχειρήσεων.

β. Ἡ ἀγορά μή χρησιμοποιούμενων, ἀποπερατωθέντων ἤ ἡμιτελῶν βιομηχονοστασίων καί συναφῶν κτιριακῶν καί βοηθητικῶν ἐγκαταστάσεων, πού ἡ ἔναρξη τῆς κατασκευῆς τους ἔγινε μέσα στήν τελευταία πενταετία πρίν ἀπό τή δημοσίευση αὐτοῦ πού νόμου.

γ. Ἡ ἀγορά καινούργιων μηχανημάτων καί λοιποῦ μηχανολογικοῦ ἤ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ παραγωγῆς. Ἡ ἀγορά καινούργιων ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καί λοιπῶν συστημάτων μηχανογράφησης ἤ αὐτοματοποίησης διοδικασιῶν.

δ. ....

ε. ....

στ. Ἡ κατασκευή καινούργιων ἀποθηκευτικῶν χώρων, ψυκτικῶν χώρων, ξήρανσης καί συντήρησης προϊόντων καθώς καί ἡ ἀγορά καινούργιων αὐτοκινήτων - ψυγείων ἤ πλοίων - ψυγείων, ἐγχώριας κατασκευῆς.

ζ. Ἡ ἀγορά καινούργιων μεταφορικῶν μέσων διακίνησης ὑλικῶν καί μαζικῆς μεταφορᾶς ἐργατοτεχνιτῶν καί ὑπαλλήλικοῦ προσωπικοῦ. ὡς καί ἐξοπλισμοῦ καί ἐγκαταστάσεων διακίνησης ὑλικῶν.

η. ....

θ. Ἡ ἀνέγερση, ἐπέκταση καί ἐκσυγχρονισμός ξενοδοχειακῶν ἐγκαταστάσεων, ἐγκαταστάσεων ἀξιοποίησης ἰαματικῶν πηγῶν καί ἡ ἀγορά ἐξοπλισμοῦ τους. Οἱ δαπάνες γιά μόνιμες ἐγκαταστάσεις κατασκηνωτικῶν κέντρων (CAMPINGS) καί ἐγκαταστάσεις χειμερινοῦ τουρισμοῦ, ὡς καί γιά κατασκευή καί ἐξοπλισμό διαμερισμάτων γιά τουριστική χρήση.

ι. Οἱ δαπάνες ἐπισκευῆς, ἀποκατάστασης καί μετατροπῆς διατηρητέων παραδοσιακῶν οἰκιῶν ἤ κτιρίων σέ ξενώνες ἤ ξενοδοχειακές μονάδες, ἀνεξάρτητα ἐάν βρίσκονται ἐντός ἤ ἐκτός οἰκισμῶν πού χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ἤ διατηρητέοι. Ἡ ἀνακαίνιση παραδοσιακοῦ χαρακτήρα ξενοδοχειακῶν μονάδων πού κρίνονται διατηρητέες καί πού προστατεύονται ἀπό εἰδικό νομικό καθεστώς ὁρῶν ἰδόμησης. Οἱ δαπάνες ἀνακαίνισης διατηρητέων παραδοσιακῶν ἤ ἱστορικῶν κτιρίων ἀπό Ὀργανισμούς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης μέ σκοπό τή μετατροπή τους σέ ἀναγκαίους χώρους κοινωνικῶν καί πολιτιστικῶν λειτουργιῶν.

Ἄρθρο 2
Ὑπαγόμενες Ἐπιχειρήσεις

1. Ὑπάγονται στό νόμο αὐτό οἱ ἀκόλουθες ἐπιχειρήσεις:

α. Μεταποιητικές (βιομηχανικές, βιοτεχνικές καί χειροτεχνικές) ἐπιχειρήσεις ὅλων τῶν κλάδων.

Περιλαμβάνονται στίς παραπάνω ἐπιχειρήσεις καί οἱ βιοτεχνικές ἐπιχειρήσεις παραδοσιακῶν οἰκοδομικῶν ὑλικῶν, ὅπως πέτρας τοιχοποιΐας, δαπέδων παραδοσιακῶν τύπων, διαφόρων κεραμικῶν δαπέδων καί εἰδικῶν κονιαμάτων. Ἐπίσης βιοτεχνίες καί ἐργαστήρια παραδοσιακῶν κατασκευῶν, ὅπως ξυλουργεῖα, ἐπιπλοποιεῖα, σιδηρουργεῖα, μαρμαρογλυφεῖα καί ἄλλα ἐργαστήρια κατεργασίας οἰκοδομικοῦ μαρμάρου ἤ πέτρας. Ἐργαστήρια χειροτεχνίας, οἰκοτεχνίας, κεραμικῆς, κοσμηματοποιΐας, ὑφαντικῆς, ταπητουργίας καί γουνοποιΐας.

β. Γεωργικές, κτηνοτροφικές καί ἁλιευτικές ἐπιχειρήσεις προηγμένης τεχνολογίας.

γ. Μεταλλευτικές καί ἐξορυκτικές ἐπιχειρήσεις, στίς ὁποῖες περιλαμβάνονται καί οἱ ἐπιχειρήσεις ἐκμετάλλευσης μαρμάρων, σχιστολιθικῶν πλακῶν καί βιομηχανικῶν ὀρυκτῶν.

δ. Κέντρα Τεχνικῆς Βοήθειας γιά τή βιομηχανία καί βιοτεχνία πού ἱδρύονται ἀπό Συνεταιρισμούς, Ἐπιμελητήρια, Ἐπαγγελματικές Ὀργανώσεις, τόν ΕΟΜΜΕΧ καί τό ΕΛΚΕΠΑ. σκοπός τῶν ὁποίων εἶναι ἡ παροχή τεχνικῶν συμβουλῶν καί πληροφόρησης στούς ἐπενδυτές, σχετικά μέ τήν τεχνολογική κατάσταση τοῦ κλάδου, τήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς, τή διαχείριση τῆς ἐπιχείρησης, τή σύνθεση τοῦ προσωπικοῦ, τή μελέτη τῆς ἀγορᾶς καί τοῦ ἀπαραίτητου μηχανολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

ε. Ἐπιχειρήσεις Ὀργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης ἤ Συνεταιρισμῶν πού κάνουν ἐπενδύσεις γιά τήν ἀνέγερση βιοτεχνικῶν κέντρων καί κτιρίων στίς εἰδικές βιοτεχνικές καί βιομηχανικές ζώνες πού καθορίζονται ἀπό πλαίσια τοῦ πολεοδομικοῦ καί χωροταξικοῦ σχεδιασμοῦ.

στ. Ἐπιχειρήσεις ἀγροτικῶν ἤ ἀγροτοβιομηχανικῶν συνεταιρισμῶν γιά ἐπενδύσεις σέ μηχανικά μέσα σποράς, καλλιέργειας, συγκομιδῆς καί συσκευασίας ἀγροτικῶν προϊόντων.

ζ. ....

η. ....

θ. ....

ι. ....

ια. ....

ιβ. Ξενοδοχειακές ἐπιχειρήσεις, ξενῶνες, σύμφωνα μέ τούς ὅρους καί περιορισμούς αὐτοῦ τοῦ νόμου καί ἐφόσον πρόκειται γιά ἀνέγερση ἤ ἐπέκταση ξενοδοχείων μέχρι 300 κλινῶν συνολικά.

ιγ. Κατασκηνωτικά κέντρα (CAMPINGS), κατασκευαζόμενα μέ τίς προδιαγραφές καί τήν ἔγκριση τοῦ ΕΟΤ, μόνο γιά τίς δαπάνες μονίμων ἐγκαταστάσεών τους καθώς ἐπίσης καί διαμερίσματα γιά τουριστική χρήση.

ιδ. Ἐπιχειρήσεις ἐκμετάλλευσης ἰαματικῶν πηγῶν καί κέντρα χειμερινοῦ τουρισμοῦ.

ιε. Οἰκίες ἤ κτίρια πού χαρακτηρίζονται διατηρητέα, διασκευαζόμενα σέ ξενώνες ἤ ξενοδοχειακές ἐπιχειρήσεις ἤ ἐργαστήρια παραγωγῆς παραδοσιακῶν βιοτεχνικῶν προϊόντων ἤ χειροτεχνημάτων, μέ τήν ἔγκριση τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν ἤ τοῦ Ὑπουργείου Χωροταξίας - Οἰκισμοῦ καί Περιβάλλοντος καθώς καί τοῦ ΕΟΤ ἤ τοῦ ΕΟΜΜΕΧ, ἐφόσον δέν ὑπάρχει συγκέντρωση ἰδιοκτησίας πέρα ἀπό τρεῖς μονάδες στό ἴδιο φυσικό πρόσωπο ἤ ἐπιχειρηματικό φορέα.

ιστ. Ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου συνεταιρισμῶν ἤ ἐπιχειρήσεις Ὀργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης.

Ἄρθρο 3
Περιοχές τῆς Ἐπικράτειας

Ἡ ἐνίσχυση τῆς ἀποκέντρωσης τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων καί τῆς περιφερειακῆς ἀνάπτυξης πραγματοποιεῖται μέ τήν κατανομή τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου στίς ἑξῆς εὐρείες περιοχές ἀνάπτυξης:

1. Γιά τήν ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τοῦ νόμου αὐτοῦ σέ ἐπιχειρήσεις τοῦ ἄρθρου 2 ἐκτός τῶν περιπτώσεων ιβ, ιγ καί ιδ, ἡ Ἐπικράτεια διαιρεῖται στίς παρακάτω περιοχές:

....

....

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ΄

Οἱ νομοί Ἡμαθίας, Κοζάνης, Καβάλας, Φλωρίνας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Αἰτωλοακαρνανίας, Εὐβοίας (πλήν τῆς πόλης Χαλκίδας), Ἀρτας Πρέβεζας, Θεσπρωτίας, Ἰωαννίνων, Καστοριάς, Πέλλας, Χαλκιδικῆς, Κιλκίς, Σερρῶν, Δράμας, Ἠλείας, Μεσσηνίας, Χανίων, Κέρκυρας, Φθιώτιδας, Πιερίας, Ἀργολίδας, Ἀρκαδίας, Λακωνίας, Λευκάδας, Κεφαλληνιάς, Ζακύνθου, Εὐρυτανίας, Γρεβενῶν, Φλώρινας, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Κυκλάδων καί οἱ ἐπαρχίες Κυθήρων καί Καλαβρύτων. Ἐπίσης τά τμήματα τῆς Ἐπικράτειας πού δέν ἐμπίπτουν στίς λοιπές περιοχές ἐκτός τῶν ἀκριτικῶν περιοχῶν τῶν διαφόρων νομῶν (πλήν τῆς νήσου Κέρκυρας) σέ ἀπόσταση 20 χιλιομέτρων ἀπό τά σύνορα καθώς καί τῶν Δήμων καί Κοινοτήτων τῶν ὁποίων τά διοικητικά ὅρια πέμνονται ἀπό τή ζώνη τῶν 20 χιλιομέτρων.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ΄

....

2. Γιά τήν ἐφαρμογή τῶν διατάξεων αὐτοῦ τοῦ νόμου σέ ξενοδοχειακές ἐπιχειρήσεις, ξενῶνες ἐνοικιαζόμενα διαμερίσματα, κατασκηνωτικά κέντρα (CAMPIGS) καί ἐπιχειρήσεις ἐκμετάλλευσης ἰαματικῶν πηγῶν καί κέντρων χειμερινοῦ τουρισμοῦ, ἡ Ἐπικράτεια κατανέμεται στίς ἀκόλουθες περιοχές:

ΠΕΡΙΟΧΗ Α΄

ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ....

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ΄ ....

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ΄ ....

Οἱ ἀκριτικοί νομοί Θεσπρωτίας Ἰωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρῶν, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Ἔβρου Οἱ νομοί Λέσβου, Χίου Σάμου, Δωδεκανήσου (ἐκτός τῆς πόλης Ρόδου μέ βάρος 10 χιλιόμετρα ἀπό το νομαρχιακό κατάστημα τῆς πόλης).

3. Μέ κοινή ἀπόφαση τῶν Ὑπουργῶν Συντονισμοῦ, Οἰκονομικῶν καί Χωροταξίας - Οἰκισμοῦ καί Περιβάλλοντας, δημοσιευόμενη στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί μετά ἀπό ἰσχετική γνώμη τῶν περιφερειακῶν ὀργάνων προγραμματισμοῦ, μπορεῖ νά ὁρίζονται Ζώνες μέσα στήν κάθε περιοχή τῶν παραγράφων 1 καί 2 τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, πού παρουσιάζουν ἔντονο ἀναπτυξιακό πρόβλημα σέ σχέση μέ τήν ὑπόλοιπη περιοχή. Σέ ἐπιχειρήσεις πού ἐγκαθίστανται μέσα στά ὅρια τῶν Ζωνῶν αὐτῶν μπορεῖ νά δίνεται ἡ ἐνίσχυση ὅσον ἀφορά τίς ἐπιχορηγήσεις ἐπενδύσεων τοῦ ἄρθρου 4 καί ἐπιδότηση ἐπιτοκίου τοῦ ἄρθρου 11 ἄλλων εὐνοϊκοτέρων ἀπό ἄποψη κινήτρων περιοχῶν.

4. Μέ ὁμοιο ἀπόφαση, μέ συμμετοχή καί τοῦ Ὑπουργοῦ Γεωργίας, κατά περίπτωση, μπορεῖ νά ὁρίζονται Ζώνες γιά τήν ἐφαρμογή εἰδικῶν προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτυξῆς ἤ καί εἰδικῶν προγραμμάτων ἀξιοποίησης γεωργικῶν προϊόντων ὡς καί προγραμμάτων ἀκθόμνωσης καί ἐκχέρσωσης ἐκτάσεων πού προσφέρονται γιά καλλιέργεια καί διανομή σέ ἀκτήμονες ἤ ἀγροτικούς συνεταιρισμούς. Σέ ἐπιχειρήσεις πού ἐγκαθίστανται μέσα στίς Ζώνες αὐτές ἤ μέσα σέ βιομηχανικές περιοχές ἤ Ζώνες τῆς ΕΤΒΑ ἤ βιοτεχνικά κέντρα τοῦ ΕΟΜΜΕΧ δίνονται μέ τήν ἴδια ἀπόφαση οἱ ἐνισχύσεις τῆς ἑπόμενης εὐνοϊκότερης ἀπό ἄποψη κινήτρων περιοχῆς ὅσον ἀφορά τίς ἐπιχορηγήσεις ἐπενδύσεων πού ἄρθρου 4 καί ἐπιδότηση ἐπιτοκίου τοῦ ἄρθρου 11 ἀπό ἐκείνη στήν ὁποία βρίσκονται.

5. Οἱ ἐπιχειρήσεις τῶν ἑδαφίων α γ καί ι τῆς παραγράφου 1, τοῦ ἄρθρου 2, πού εἶναι ἐγκαταστημένες στό τμήμα τοῦ νομοῦ Κορινθίας πού συνορεύει μέ τό νομό Ἀττικῆς καί μέχρι τόν Ἰσθμό, ὅπως καί στή ἐπαρχία Θεσσαλονίκης τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης ἐκτός ἀπό τό τμήμα δυτικά τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ καί τῆς Βιομηχανικῆς Περιοχῆς τῆς ΕΤΒΑ δικαιοῦνται τῆς ἐνίσχυσης τῆς Περιοχῆς Β΄ γιά τίς πραγματοποιούμενες παραγωγικές τους ἐπενδύσεις γιά ἐπέκταση καί ἐκσυγχρονισμό τῶν ἐγκαταστάσεών τους, μέ τίς προϋποθέσεις καί τούς περιορισμούς αὐτοῦ τοῦ νόμου.

ΠΑΡΟΧΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Νεκρολογίες

ΜΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΗΝ ΟΜΟΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑ Ε. ΣΟΥΔΕΝΑ

Ὁ Ἄ΄ϊ - Δημήτρης μέ τόν Παντοκράτορα στόν τροῦλλο του, πού ὁλα τά βλέπει καί τά ζῆ 200 σχεδόν χρόνια ἀπό τό ἐπαναχτισμό του, ὁσα ἔχουν σχέση μέ τούς Σουδενιώτες πού πέρασαν ἀπό τόν ἱερό του χῶρο, αὐτό πού εἶδε καί ἔζησε τά φετινά Χριστούγεννα οὔτε τό ξαναεῖδε οὔτε τό ξανάζησε ποτέ. Χαρές καί λύπες, θανατικά καί γάμοι, χωρίς τελειωμό. Πού νά βρίσκονταν τό σχετικό χρονικό τοῦ Ἄ΄ϊ - Δημήτρη γιά νά ἱστορήσει τῆς κάθε Σουδενιώτικης οἰκογένειας τούς καημούς πιό πολύ καί τίς λίγες χαρές της. Ὅ,τι ὅμως καί ἀν ξεδίπλωνε, ὅτι κι' ἀν ξανάφερνε στή θύμηση αὐτῶν, ἠλικιωμένων καί νεωτέρων πού ζοῦν στά Σουδενά, δέν θά εἶχε τό ὁμοιό του. Νά παρεμβάλω κάτι ἀπό τή δική μου οἰκογένεια καί ἀς μοῦ τό συγχωρήσουν οἱ ἀναγνώστες. Δυό φυματικά ἀδέλφια —ἀδελφή καί ἀδελφός— στό ἄνθος τῆς ἡλικίας τους προκομμένα καί φτασμένα χάθηκαν μιά χρονιά δίσεχτη καί στόν Ἅδη τά προ΄ϊάπτει ἡ μάννα τους. Μύρια ἄλλα θά μποροῦσα νά θυμηθῶ θανατικά ἀπό τό χωρό μου, τῶν περισσοτέρων συγγενῶν —γιατί στά χωριά μας ὅλοι συγγενεύουμε— μέ τραγικότητα ἀληθινή. Τόν Ἄ΄ — Δημήτρη ὅμως τό 1982 τόν συγκλόνισε μιά τραγωδία, πού δυστυχώς δέν βρίσκεται ἐκείνος πού θά μποροῦσε νά τῆς δώσει τή διάσταση **πού ταιριάζει.** Ὁ Μίλτος ὁ Δούβλης ἦταν αὐτούσιο γέννημα τῶν Ἑπάνω Σουδενῶν. Δούβληδες πάμπολλες εἶναι οἰκογένειες ἀπό τά Σουδενά, ἔτσι πού τόν παρελθόντα αἰώνα ἐκάλυπταν τό 1)5 τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωριοῦ. Μιά ἀπ' αὐτές συγκατέλεγε καί τόν Μίλτο. Φτωχόπαιδο γεννήθηκε καί πέρασε τά παιδικά καί ἐφηβικά του χρόνια στερημένος. Ἠπειρωτάκι ὅμως μέ τήν παράδοση ἐξοπλισμένος καί ἀποφασισμένος, νά ξεπεράσει ὅλες τίς ἀντιξοότητες, ὅλα τά ἐμπόδια καί νά φθάσῃ σέ κάποια κορφή. Πάντα φυσικά στά μέτρα του καί τίς δυνατότητές του. Τελείωσε τό δημοτικό σχολεῖο στό χωρό του. Μέ ἐμπειρίες οἰκογενειακές δύσκολες δέ σταμάτησε γιά νά πάει στό ἀγονο χωράφι του. Πήγε στό γυμνάσιο τῆς Πωγωνιανῆς. Ἐκεῖ πήγαιναν καί πάνε ἀκόμα τά φτωχόπαιδα καί μάθαιναν γράμματα καί μορφώνονταν καί θωρακίζονταν μέ ἦθος, σπάνιο εἶδος σ' αὐτήν τήν ἐποχή μέ ὅλα τά παράξενά της. Ἐκεῖ τελείωσε τό ἑξατάξιο γυμνάσιο. Ἐκεῖ γνωρίστηκε καί ἀγάπησε καί ἀγαπήθηκε μέ τήν μελλούμενη συντρόφισσα τῆς ζωῆς του, τήν Ἡλέκτρα ἀπό κάποιο χωρό τοῦ Πωγωνίου. Ἀπ' ἐκεῖ οἱ δυό τους κοντά - κοντά μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ θείου δασκάλου ἀπό τά Κάτω Σουδενά βρέθηκαν στήν Ἀκαδημία Ἰωαννίνων. Τελείωσαν, παντρεύτηκαν, ἐκαναν δυό παιδιά καί πανευτυχισμένοι βρέθηκαν νά συνυπηρετοῦν σέ ἕνα δημοτικό σχολεῖο σέ χωριό κοντά στή Θήβα. Ἐφτά χρόνια εἶχαν διορισμένοι. Ἀνικανοποίητοι ἐμείναν ἀπό τίς σπουδές τους καί τούς διορισμούς. Ἐπέτυχαν καί στή Φιλοσοφική Σχολή. Ὁ Μίλτος πήρε τό δίπλωμά του. Ἡ Ἡλέκτρα ἀκολουθοῦσε στό τρίτο ἔτος.

Ἄλλα τους ἐπιτεύγματα. Δικό τους σπίτι εἶχαν φκιάσει στό χωριό τῆς Ἡλέκτρας, τό Περιστέρι Πωγωνίου καί ΙΧ εἶχαν ἀποχτήσει.

Στίς 23 Δεκεμβρίου μέ τό αὐτοκίνητό τους καί τά δυό παιδιά τους ἔφυγαν ἀπό τό χωριό πού ὑπηρετοῦσαν γιά νά γιορτάσουν τίς μεγάλες ἡμέρες στό χωριό.

Κανονικό τό ταξίδι τους ἕως τήν ἀνηφοριά τοῦ Ἐμίν - Ἀγά. Κάπου στό ἴσωμα καί σέ ἀνοιγμα δρόμου, ὅπου τό πεδίο ὁρατότητας ἦταν μεγάλο, ἕνας φορτηγατζῆς πού κατέβαινε μεθυσμένος ἤ κοιμισμένος ἔπεσε στό ΙΧ τοῦ Μίλτου μέ τή φόρα στήν κατηγοριά. Παλιοσίδερα τό ΙΧ καί μέσα σ' αὐτό 4 ἄνθρωποι σκοτωμένοι καί φρικιωδῶς παραμορφωμένοι, ὁ Μίλτος 28 χρονῶν, 28 χρονῶν ἡ Ἡλέκτρα, 6 χρονῶν ὁ Δημητράκης, 3 χρονῶν ὁ Νικολάκης.

Καί ἡ τραγωδία ἀρχίζει. Οἱ γονιοί τοῦ Μίλτου βρίσκονται στή Γερμανία, πολλά χρόνια ταξιδεμένοι, σκληρά δουλεύοντας κάτι νά μαζέψουν, κάτι νά οἰκονομήσουν καί λαχταρώντας γιά παλιννόστηση, γυρίζουν ἀναυλα γιά νά θάψουν τά σπλάγχνα τους. Τό ἴδιο καί ἡ μητέρα τῆς Ἡλέκτρας μέ ὅλο τό σόϊ ἀπό τό ξενόχωρο.

Θρῆνος καί ὀδυρμός σ' ὅλο τό χωριό, ὅπου φθάνουν κομματιασμένοι οἱ 4 σοροί τῆς ξολοθρεμένης οἰκογένειας. Τά ξεχασμένα μοιρολόγια ξαναζωντανεύουν γύρω ἀπό τά 4 φέρετρα. Κλαίει ὅλο τό χωριό.

Ἄφωνοι μέ τήν καρδιά σφιγμένη στεκόμαστε μπροστά στό μεγάλο δράμα καί τίποτα ἄλλο δέν ἔχουμε νά προσθέσουμε.

Σ.Δ.Λ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΑΡΑΠΕΤΣΗ

Ἀντί νεκρολογίας θά δημοσιεύσουμε ἀπόσπασμα τῆς ἐπικήδειας ὁμιλίας τοῦ Πρωτοπρεσβύτερου Γρηγόρη Ι. Γκρουΐζη τ. ἐφημερίου Κήπων.

«Πένθος βαθύ καλύπτει ὄχι μόνο τήν ἀπορφανισθεῖσαν οἰκογένειάν σου, ἀλλά ὁλόκληρο τό χωριό μας ἐπί τῇ ὀδυνηρᾷ ἀπωλείᾳ σου.

Σάντρα! Ὁ ἄνθωπος τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπέροχος καί ἐνάρετος σύζυγος, νοικοκυρά, μητέρα, ἀδελφή καί χωριανή μας κατέλειπε σήμερον τήν πρόσκαιρον σκηνή τοῦ ματαίου τούτου κόσμου....

Τήν μεταστάσαν, Ἀγαπητοί μου, ἐκ τοῦ κόσμου τῆς φθορᾶς καί προσωρινότητος, ἐπαναλαμβάνω πρός τόν κόσμο τῆς μεταφυσικῆς προσδοκίας καί ἐλπίδας, συνοδεύουν τά δάκρυα ὅλων μας δόστε κατείχετο ὑφ' ὅλων τῶν ἀνωτέρω ἀρετῶν καί εὐγενείας....

Σάντρα μας! Νά εἶσαι βεβαία, πώς **οὐδείς, θά** σέ ξεχάσει. Οὐδείς θά λησμονήσει τό ἐνδιαφέρον καί τήν πραγματικήν πρός τό χωριό μας ἀγάπην σου, ἀφ' ἧς τό ἐγνώρισε. Τό πλῆθος, τό ὁποῖον Σέ συνοδεύει σήμερον καί τό ὁποῖον περιστοιχίζει τό σεπτόν σκήνωμά Σου, μαρτυροῦν τοῦ λόγου τό ἀληθές.

Ἐνθυμούμαι τάς συμβουλάς Σου εἰς τά ἐδιαφόρους συζητήσεις μας, τήν ἀναγνώρισιν ἐκ μέρους σας τῶν ὑπηρεσιῶν μου καί ἀγῶνων μου, ἐπί δεκαετηρίδας ὁλοκλήρους πρός τό χωριό μας καί τήν Ἐκκλησίαν μας, (μέχρι τῶν γηρατειῶν μου), τόν σεβασμόν καί τήν ἐκτίμησιν πρός τό πρόσωπόν μου καί τήν οἰκογένειάν μου διά τά ὁποία ἐν συγκινήσει, Σέ εὐχαριστῶ καί Σέ εὐγνωμονῶ, εὐχόμενος ὅπως τό χῶμα τοῦ χωριοῦ μας, τό ὁποῖον ἐντός ὀλίγου, θά Σέ σκεπάσει καί εἶναι ἐλαφρότατον. Ὁ ὑψιστος δέ νά ἐξαποστείλει τήν ἐξ ὑψους παρηγορίαν του πρός τήν ἀπορφανισθεῖσαν οἰκογένειάν Σου.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΤΖΑΛΛΑΣ

Πέθανε στίς 30 Γενάρη στήν Ἀθήνα καί θάφτηκε τήν ἄλλη μέρα στά Γιάννινα ὁ Λευτέρης Τζάλλας, διευθυντής τῆς ἀρχαιότερης ἐφημερίδας τῶν Γιαννίνων «Ἠπειρωτικός Ἀγών». Ὁ Λευτέρης Τζάλλας διαδέχτηκε στήν τόσο λεπτή καί ὑψηλή ἀποστολή τῆς δημοσιογραφίας τόν πατέρα του, τόν ἀλησμόνητο ἀπ' ὁλους μας Θύμιο Τζάλλα. Ἡ πολύτιμη προσφορά αὐτῆς τῆς ἐφημερίδας γιά τήν προκοπή τοῦ Ἠπειρωτικοῦ μας χώρου γενικά καί οἱ ἀγῶνες της γιά τήν ἐπίλυση τῶν μεγάλων καί σοβαρῶν προβλημάτων τῆς πόλης τῶν Γιαννίνων γιά περισσότερα ἀπό 55 χρόνια ἀποτελοῦν κοινή καί ἀναμφισβήτητη ἀναγνώριση. Γιά τοῦτο ἡ εἴδηση τοῦ πρώρου θάνατου τοῦ Λευτέρη προξένησε πολύ θλιβερή αἴσθηση στό Γιαννιώτικο καί γενικά στόν Ἠπειρωτικό κόσμο. Ὁ ἀλησμόνητος Λευτέρης πού ὁ χάρος τοῦ ἔκοψε τό νῆμα τῆς ζωῆς πάνω στήν ἐποχή μεγάλης του δράσης, ἀναδείχτηκε ἐξαίρετος δημοσιογράφος καί ἄριστος κοινωνικός ὁδηγός, μέ δυσεύρετο γιά τήν ἐποχή μας ἀνώτερο ἦθος. Διακρίνονταν ὅσο λίγοι δημοσιογράφοι γιά τήν εὐθύτητα τοῦ χαρακτήρα του, τήν εἰλικρίνειά του, τήν ἐλευθερία τῆς γνώμης του, τή σύνεσή του, τόν πατριωτισμό του καί τήν ἀφοσίωσή του στά ἰδανικά τῆς δημοκρατίας. Ἀκόμα ἦταν ἀξιομίμητος οἰκογενειάρχης καί ὑπόδειγμα φιλοστοργίας πρός τά ἀδέρφια του καί τούς συγγενεῖς του.

Οἱ Ζαγορίσιοι δέ λησμονοῦν καί δέ θά λησμονήσουν ποτέ, πώς ὁ «Ἠπειρωτικός Ἀγών» ἀνέκαθεν σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς πολύχρονης κυκλοφορίας του ἔχει περιβάλει μέ ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρο καί μεγάλη στοργή τήν περιοχή τοῦ Ζαγορίου μας. Μέσα στίς σελίδες τῶν χιλιάδων φύλλων τοῦ ἀρχείου του ὑπάρχουν ἀποθησαυρισμένα ἄφθονα πολύτιμα στοιχεῖα, πού ἀναφέρονται στήν ἱστορία, τή λαογραφία καί γενικά τήν ἀνάπτυξη τοῦ Ζαγορίου. Ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Λευτέρη Τζάλλα ἀποτελεῖ καί γιά τήν περιοχή μας μεγάλη καί σοβαρή ἀπώλεια.

Ἄς εἶναι αἰώνια ἡ μνήμη του ἀπό ὁλους μας. Στήν ἀπορφανισμένη οἰκογένειά του καί στ' ἀδέρφια του ἀπευθύνονται θερμότατα συλλυπητήρια.

«Τὸ ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΜΑΣ

Ἀπό τήν Ἕνωση τῶν Ζαγορίσιων Ἀθηνῶν, πήραμε τήν πληροφορία ὅτι τό πολυμελές συμβούλιο τοῦ Ριζαρείου Κληροδοτήματος ἐνέκρινε τή χορήγηση, γιά τήν ἐπισκευή τῶν παρακάτω Ἱερῶν Ναῶν, τά ἀπέναντι ποσά γιά τή χρονική περίοδο 1982.

Κάτω Πεδινῶν	200.000
Καπεσόβου	150.000
Καστανώνα	200.000
Παπίγκου	100.000
Γρεβενητίου	150.000
Τριστένου	200.000
Ἐλαφοτόπου	100.000
Πέτρας	100.000
Ἰτέας	100.000
Ἠλιοχωρίου	200.000
Δελόφου	100.000
Βρυσοχωρίου	100.000
Κήπων	150.000
Κουκουλίου	200.000

Ἀναμένεται δέ νά κοινοποιηθοῦν οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου «περί τοῦ τρόπου τηρήσεως τῆς διαδικασίας γιά τή δικαιολόγηση τῆς δαπάνης».

ΓΗΠΕΔΟ ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΑ

Στήν Πέτρα, πού ἔχει μόνιμα 515 κατοίκους, μέ δαπανή τῆς κοινότητας καί τῆς Ἀδελφότητας, προχώρησε ἡ κατασκευή γηπέδου ἀθλοπαιδιῶν γιά τή σωματική ἀγωγή καί τήν ψυχαγωγία τῆς ἀγροτικῆς νεολαίας καί τῶν νέων πού παραθερίζουν.

Γιά τήν ἀποπερατωσή του τόσον ἡ κοινότητα ὅσον καί ἀδελφότητα ζήτησαν τήν ἐνίσχυση τῆς Νομαρχίας Ἰωαννίνων, ἀτυχῶς κανένα σχετικό ποσό δέν ἀναφέρεται στόν προϋπολογισμό ἔργων τῆς Νομαρχίας Ἰωαννίνων γιά τό 1983.

Ἐπειδή τό ἔργο εἶναι ζωτικῆς σημασίας γιά τή νεολαία τῆς κοινότητάς μας, ἐλπίζουμε ὅτι σύντομα θά ἀναθεωρηθεῖ ἡ ἀπόφαση γιά τή χρηματοδότηση καί ὅτι τό ἔργο θά ἀποπερατωθεῖ σύντομα.

Α.Δ.

Μετά τήν παραίτηση τοῦ προέδρου τῆς Ἀδελφότητας κ. Ἀγ. Δαλαγκέλη ἀνέλαβε τά καθήκοντα τοῦ προέδρου ο συν)χος δάσκαλος Ἠλίας Τζόντζος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Ἡ κ. Νινή Καζάκου (τό γένος Γ. Χρόνη), σύζυγος τού γνωστού ζωγράφου Βασίλη Καζάκου, ἔφερε στόν κόσμο χαριτωμένο καί εὐτραφέστατο ἀγοράκι. Ἡ ἐφημερίδα μας εὐχεται καί συγχαίρει τούς εὐτυχεῖς γονεῖς του.

— Τό ζευγάρι Κώστας καί Ἀνδρονίκη Λαδιά ἀπό τούς Ἀσπραγγέλους ἀπόχτησε χαριτωμένο κοριτσάκι. Τούς εὐχόμαστε νά τό χαίρονται ὑγιέστατο καί καλόγνωμο **Φ.Τ.**

✶

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ:

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ: Ὁ συγχωριανός μας Γεώργιος Ἀθ. Βαικάρος πού ὑπηρετεῖ στό Λιμενικό Σώμα καί ἡ Δωροθέα Πιλάτου ἀρραβωνιάστηκαν.

—Τούς εὐχόμεθα καλά στέφανα.

✶

ΓΑΜΟΙ:

ΣΚΑΜΝΕΛΙ: Στή Μητρόπολη Πειραιώς παντρεύτηκε στίς 14 Ἰανουαρίου ὁ συγχωριανός μας Ἀναστάσιος Πίππας μέ τήν Ἀμαλία Μαρκοπούλου.

— Τούς εὐχόμεθα νά ζήσουν εὐτυχισμένοι καί νά τούς χαίρονται οἱ δικοί τους.

✶

ΘΑΝΑΤΟΙ:

— Πέθανε σέ ἡλικία 86 ἐτῶν καί τόν ἔθαψαν στούς Ἀσπραγγέλους ὁ μπάρμπα - Γούλας Κομπάρος, γνωστός ἀπό προπολεμικά σάν μεγαλοπαντοπώλης τού Ζαγορίου. Τήν κηδεία του παρακολούθησαν θλιμένοι ὅλοι οἱ χωριανοί καί πλήθος Ζαγορίσιοι, φίλοι του ἀπό τήν ἐποχή πού ὁ ἀμαξωτός δρόμος τερμάτιζε στούς Ἀσπραγγέλους κι ὁ κυρ - Γούλας τούς ἐξυπηρετοῦσε μέ παροιμιώδη προθυμία. Νεώτερος εἶχε ὑπηρετήσει ἀποδοτικά καί τό χωριό του σάν πρόεδρος καί ἐκκλησιαστικός ἐπίτροπος. Στά καλά παιδιά του καί λοιπούς συγγενεῖς του ἐκφράζουμε θερμά συλλυπητήρια **Φ.Τ.**

ΝΕΓΑΔΕΣ: Πέθανε καί κηδεύτηκε στό Βόλο πού εἶχε ἐγκατασταθεῖ μονιμα ὁ συγχωριανός μας Ἠλίας Βεκιάρης.

ΛΑΪΣΤΑ: Πέθανε καί κηδεύτηκε στή Θεσσαλονίκη ὁ Ἰωάννης Πάντος πατριώτης πού ἀγαπούσε τό χωριό μας καί ἐνδιαφέρονταν γιά τήν πρόοδό του.

Στήν κηδεία του παρευρέθηκαν μέλη τού Συλλόγου μας καί πολλοί πατριώτες καί φίλοι.

Θερμά συλλυπητήρια στούς συγγενεῖς του.

Τ.Π.

ΑΡΙΣΤΗ: Πέθανε καί κηδεύτηκε στή Θεσσαλονίκη ὁ συγχωριανός δικηγόρος Βύρωνας Πέτσας.

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ: Πέθανε καί κηδεύτηκε στήν Ἀθήνα ὁ συγχωριανός γεωπόνος Στέργιος Τσομίδης.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ: Πέθανε καί κηδεύτηκε στήν Ἀθήνα ὁ συγχωρανός μας Εὐάγγελος Νησιώτης.

ΔΩΡΕΑΙ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

● Γιά ἐνίσχυση τῶν σκοπῶν τῆς ἐφημερίδας:

★ Ἡ κ. ΣΛΑΒΚΑ ΑΓ. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ προσέφερε ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ δραχμές γιά τή μνήμη τοῦ ἀγαπημένου της συζύγου ΑΓΓΕΛΟΥ.

★ Ὁ κ. ΠΛΑΤΩΝ Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ προσέφερε μέ τή συμπλήρωση ἑνός χρόνου ἀπό τό θάνατο τοῦ λατρευτοῦ του ἀδελφοῦ ΝΙΚΟΥ δραχμές ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ.

★ Ἡ κ. ΙΣΜΗΝΗ ΣΑΒΒΑ ΠΑΠΑΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΚΟΥΛΟΥΣΗ κατέθεσε στή μνήμη τοῦ πολυαγαπημένου καί ἀξέχαστου συζύγου της ΣΑΒΒΑ δραχμές ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ.

★ Ἡ κ. ΟΥΡΑΝΙΑ ΓΕΩΡΓ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ προσέφερε στή μνήμη τοῦ συζύγου της ΓΕΩΡΓΙΟΥ μέ τή συμπλήρωση δύο χρόνων ἀπό τό θάνατό του δραχμές ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ.

★ Ἡ κ. ΒΕΑΤΡΙΚΗ ΑΝΤ. ΜΕΡΤΖΟΥ κατέθεσε στή μνήμη του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΕΡΒΕΝΗ δραχμές ΧΙΛΙΕΣ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΕΣ ἀντί στεφάνου.

● **Ἡ Σ.Ε. τούς εὐχαριστεῖ.**

ΜΑΚΡΥΝΟ: Πέθανε στά Γιάννενα καί κηδεύτηκε στό χωριό μας ὁ ἱερέας Κων)νος Παππάς.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ: Πέθανε καί κηδεύτηκε στό Σκαμνέλι ὁ Δήμος Σοφιός. Ἄς τοῦ εἶναι ἐλαφρό τό χῶμα τοῦ χωριοῦ του πού τόσο ἀγαπούσε. Ἡ γυναίκα του καί οἱ συγγενεῖς του νά ζήσουν νά τόν θυμοῦνται καί τά παιδιά του νά τοῦ ἔχουν τήν εὐχή.

Λ.Τ.

ΝΕΟΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Μέ ἀπόφαση τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστικοῦ Συμβουλίου Προϊστάμενος τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ὁρίστηκε ὁ Ζαγορίσιος κ. Βασίλης Λαμπρίδης, Ἐφέτης Ἀθηνῶν.

★

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

— Σύνδεσμος Σκαμνελιωτῶν γιά τήν ἵδρυση πνευματικοῦ Κέντρου καί ὀργάνωση βιβλιοθήκης στό χωριό δραχ. 50.000.

— Μορφωτικός καί Ὀρειβατικός Σύλλογος Βρυσοχωρίου γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν σκοπῶν του δρχ. 50.000.

— Μορφωτικός Ἐκπολιτιστικός Σύλλογος ἱστορικοῦ Καλπακίου γιά τίς ἀνάγκες του δρχ. 100.000.

— Ἀδελφότητα Νέου Οἰκισμοῦ Καρυῶν «Ὁ Ἅγιος Χριστόφορος» γιά τούς σκοπούς της δρχ. 50.000.

★

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Τήν ἀναδεχτή μας Ἀμαλία Δημητρίου Πολυμέρη ἀπό τό Ἠλιοχώρι πού ἀρραβωνιάστηκε τῆς εὐχόμεθα καλά στέφανα.

Ἡνουνά της Βασιλική Πολυμέρη καί ἡ οἰκογένεια Γεωρ. Πολυμέρη

«Εἶναι γλυκύς ὁ θάνατος μόνο ὅταν κοιμώμεθα εἰς τήν πατρίδα». Πέθανε ἀιφνίδια στά σαράντα πέντε του χρόνια στή Δυτ. Γερμανία ὅπου καί τόν ἔθαψαν ὁ Κλέαρχος Σαρρέας ἀπό τούς Ἀσπραγγέλους. Ὑπῆρξε περίλυ 25 χρόνια ἰνδαλμα τῆς νεολαίας, γιατί ἦταν ποδοσφαιρικό ταλέντο πρώτου μεγέθους καί μέ τό περίτεχνο παιγνίδι του μάγευε τό κοινό τῶν Ἠπειρωτικῶν γηπέδων. Λόγοι ὑγείας τόν ἀπεμάκρυναν νωρίς ἀπό τό ποδόσφαιρο καί ὑποχρεώθηκε νά ζητήσει ἐργασία εἰς τήν ξένην, ὅπου ἀπόχτησε οἰκογένεια.

Τούς συγγενεῖς του συλλυπούμεθα ἐγκάρδια.

ΠΕΤΡΑ: Πέθανε καί κηδεύτηκε ἡ Ἀριστούλα Κ. Δαλαγγέλη σέ ἡλικία 100 ἐτῶν, μητέρα τοῦ Συν)χου Δασκάλου κ. Ἀγγέλου Δαλαγγέλη, μητέρα 10 τέκνων, γιαγιά καί παραγιαγιά 78 ἐγγόνων, δισεγγόνων, τρισεγγόνων γαμβρῶν καί νυφάδων **Α.Δ.**

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Μετά ἀπό μακρά χρονη ἀσθένεια ἐνταφιάστηκε στά Γιάννινα ἡ ἡλικίας 76 ἐτῶν συγχωριανή μας Οὐρανία Τζίμα (τό γένος Ξ. Παπάζογλου).

— Στά τέκνα καί στ' ἀδέρφια της θερμά συλλυπητήρια.

ΗΛΙΟΧΩΡΙ: Πέθανε στά Γιάννινα καί κηδεύτηκε στό χωριό μας ὁ Νικόλαος Καπούταιος 60 χρόνων.

ΔΡΑΜΑ: Πέθανε καί κηδεύτηκε στή Δράμα ἡ συμπατριώτισσα Δημητριάδου Χρυσούλα.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

1.500 ΔΡΑΧ.

Πούρλης Ἀθ. Φρίξος

1.250 ΔΡΑΧ.

Μάνθου Κ. Ἀριάνδη

1.000 ΔΡΑΧ.

Βαλάνος Ροβέρτος
Βλαστός Ν. Κων)νος
Γκογιάννος Βασίλειος
Γκράτζιος Ἀγαμέμνων
Ζώης Ζ. Ἀλέκος
Θεοδοσίου Κ. Εὐγενούλα
Λέκκος Παναγιώτης
Λεπτουργός Δωρόθεος
Λευτεριώτου Ἀγλαΐα
Λιάκος Δημήτριος
Μάνθος Μ. Χρήστος
Μητσιμάρης Φίλιππος
Παππάς Πελοπίδας
Πελεκούδας Α. Στέφανος
Πετράκης Κων)νος
Πριμικύρη - Βιενεράκη Ἀσπ.
Σακελλαρίου Φίλιππος
Σαμλίδου Ἄννα
Τσιμούρης Ἀναστάσιος
Χατζηχρήστου Βασιλική
Χατζηχρήστος Γ. Χρήστος

800 ΔΡΑΧ.

Τσιόμος Χρ. Δήμος

700 ΔΡΑΧ.

Βασδέκης Ἀθ. Δημήτριος
Καραγιάννης Πέτρος
Μανέκας Εὐάγγελος

600 ΔΡΑΧ.

Καρετσοπούλου Ι. Ἑλένη
Παναγιώτου Γεώρ. Λάζαρος

500 ΔΡΑΧ.

Αὐγερινού Λούλα
Βλάχος Γεώργιος
Βούρης Π. Ζήσης
Γεωργάκης Ἀλέξιος
Γεωργίου Δημήτριος
Γιακουστίδου - Γκούρη Μαριγώ
Γούδα Ἀθηνά
Δώδος Ἀπ. Γεώργιος
Ἐξαρχόπουλος Ἀδαμαντ.
Ζαμπαλάς Κων)νος
Καμπτσίκας Σωτ. Πελοπίδας
Καπρίταιος Χ. Ἰωάννης
Καραγιάννης Θωμάς
Κατσικόπουλος Γεώργιος
Κεσίση Μαρία
Κολέτσιου Ἀλίκη
Κοντοδήμου Χαρ. Νίκη
Κουτσός Ἀθανάσιος
Μπαρτζόπουλος Ἰωάννης
Ντιναλέξη Κ. Ἀθηνά
Οἰκονομίδης Κ. Νικόλαος
Πάντος Ἰωάννης
Παπαγεωργίου Σ. Βύρωνας
Παπαπέτρου Π. Ὀλγα
Πετρίδης Θ. Χρήστος
Πρίτσος Κων)νος
Προβατάς Ἐμμανουήλ
Σακκά Κ. Βούλα
Σπύρου Βασίλειος
Στεφανίδης Στέφανος
Στουκίδης - Μεγακλής Χριστ.
Τζόκας Ἀπ. Ἰωάννης
Τσουμιάνης Δημήτριος
Φωτίου Νίκος
Χατζή - Πουλημένου Τούλα
Χρόνης Δ. Γεώργιος